

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1924 június 1.

149. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. .: Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

A szent év

Megcsendültek a Szent Péter templom harangjai s a világot bötöltik zsolozsmás hangjukkal. *Roma locuta est*, megszólalt a pápa s a Szent Péter templomában elhangzott szavakra visszhangzik az egész világ. A pápa békét hirdet, a pápa békét akar, a pápa békéért imádkozik s békét parancsol; Krisztus helytartója krisztusi cselekedetet visz végbe, óh, bár krisztusi csudát is tehetne!

Csudálatos ereje van a békekövetelésnek. Figyeljük csak meg, amikor minden világot megváltó jelszó, szebb jövőt ígérő program, a kiégett mezőkre boldogság délibábját varázsló hit romokban hever, amikor kihült minden szenvedély, bénává korcsosult minden emberiséget felölélő gondolat, eltört minden zászlórúd s rongyokra szakadt minden lobogó, — a béke akarata egyre magasabba szárnyal, egyre tisztább régiók felé emelkedik s egyre hatalmasodó erővel teszi szolgáljává a hitet s a gondolatot. Nincs már senki, aki háborúra merne uszítani. Uszítók még vannak, de azok is a béke jelszavát uszítanak. A közszellemnek a béke jelszavát, aki háborút akar, a békére hivatkozik. Ez a szóbatyogó békekövetés is, hogy visszahívják a béke ígéremegnyitnak a szobát. Nem is vizsgálják, nem is mérlegetnek, aki csak a béke jelszavát, a „halálszavát” tömegek felett. Az e kormányvélemény azok felé fordul, akik a béke szolgálatába szegődnek. Európa népe egy szívvel tapsolt a francia választásoknak, mert a békekövetelők jutottak többségre. Az angol munkáskormány uralomra jutásának az európai burzsoázia is hangos szavakkal örvendezett, mert nem a negyedik rend képviselőit látták bennök, hanem a béke politikájának misszionáriusait.

A *Pontifex maximus* most a lelkek akarata kormányzó politikává akarja fölemelni. Szent évet rendel a békének, a magabaszállásnak, a megigazulásnak, az elégtételnek, keresztény erkölcs reinkarnációjának, hogy a béke követelése ne csak pengő érc és zengő cimbalom legyen, hanem cselekedet és valóság, hogy amit a száj ígér, azt valósítsa meg a kar. Ez az esztendő a detronizált keresztény erkölcsök trónraültetésének ideje lesz. A keresztény-

ség *per saecula saeculorum* való világu ralmának alapja az isteni küldetés, de az isteni küldetés értelmét nem a csodák és nem a jóvendölések igazolása magyarázta meg az egymás sarkába lépő nemzedékeknek s az isteni gondolatot az emberek között nem a biblia csodái s a szent könyvek legendái terjesztették el, hanem a keresztény ethika, a szeretet evangéliuma, a *szerep felebarátodat, mint tenenmagadat*, krisztusi parancsa.

Vissza — oh, nem a háboru-előtti békéhez, nem is a természethez, de vissza Krisztushoz, vissza a krisztusi ígékhez, ezt hirdeti, ezt parancsolja most a keresztény egyház látható feje. A béke templomából takarodjanak ki a béke kufarai. Takarodjanak ki azok, akik gyilkoló szerszám-nak gyalázták meg a keresztet, akik szájában a keresztény szeretet az uszító gyűlölet jelsza-

vává mocskolódott be, akik a béke tömjénes szavaiba emberi hitványságokat takargattak. A keresztény szeretet ne jelszó legyen, hanem tett, cselekedet, valóság, élet.

Róma harangjai, hirdessétek a békét, hirdessétek a szeretetet. Hangotok töltse be a világ tereit s töltsetek meg sokkal nagyobb tereket: az üres sziveket. Annyiszor verték már félre a harangokat, amikor katasztrófa szakadt ránk, annyiszor csendült meg a szentlélek harangja, amikor a halállal viaskodott a béke gondolata, annyiszor kísért ki bennünket harangszó a temetőbe, amikor legszebb hitünket, legragyogóbb illuzióinkat kellett elföldelnünk, hogy egyszer már lehessen tiszta szívvel s gyermekhittel örvendezni is a harangok zugásának, mert a béke és szeretet uralmának eljöveteletét hirdeti.

párt azt a véleményét fejezi ki, hogy csak a legszélesebb autonómia és a szlovének és horvátok önrendelkezési jogának garantálásában látják a szláv népek jobb jövőjének biztosítékát.

Magyar-román

közeledésről tárgyalnak Budapesten és Bukarestben

Bethlen és Bratianu találkozni fognak

Bukarestből jelentik: Néhány nappal ezelőtt magyar delegáció érkezett Bukarestbe. Diplomáciai körökben úgy tudják, hogy a delegáció tárgyalásai során igen fontos kérdések kerülnek szóba.

Románia fixirozni fogja Magyarországhoz való barátságos viszonyát, még pedig azzal a szerződéssel kapcsolatosan, amely a legutóbbi tárgyalás után a kisantant államait még szorosabban fűzi egymáshoz és hangsúlyozni fogja annak szükségességét, hogy az utóállamok között feltétlen barátság épüljön ki a közel jövőben.

Az erre vonatkozó tárgyalás párhuzamosan folyik Budapesten és Bukarestben. Mind a két kormány, titokban tartja a tanácskozás anyagát, de annyi máris kiszivárgott, hogy *Bratianu és Bethlen néhány napon belül találkozni fognak* valamely semleges állam területén, a mennyiben az előzetes eszmecsere az eredeti terv szerint halad előre. Ellenkező esetben mint a két miniszterelnök hivatali szabadságát használja fel erre a nem hivatalos találkozóra a nyár folyamán.

Ezzel kapcsolatos az a fordulat, amely a román hivatalos körök felfogásában beállott az erdélyi magyar pártra vonatkozólag.

Nemrégben még azt a felfogást vallotta a román kormány, hogy a magyar pártot nem tekinti az erdélyi magyarság képviselői szervének. Időközben azonban *Tatarescu kisebbségi miniszter Jakabffy Elemér előtt tett nyilatkozatában már kifejezetten elismerte a magyar pártot és kifejezte azt a kívánságát is, hogy a kormány nevében tárgyalni óhajt a párttal*. Ebben az ügyben legutóbb össze is ült a párt intézőbizottsága Kolozsvárott s az alábbi határozati javaslatot fogadta el: »A magyar párt intézőbizottsága tudomásul veszi Tatarescu kisebbségi miniszter urnak a magyar párttal megindítandó tárgyalásokra vonatkozó nyilatkozatát és a brassói népgyűlést egyelőre elhalasztja.«

A kolozsvári gyűlésen elhangzott felszólalások során nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar párt sulyt helyez a magyar-román barátságra és a román néppel való megértést kívánja.

A tárgyalások lefolytatására az erdélyi magyar párt öttagu bizottságot választott, amelynek elnöke *Bernády György* képviselő, tagjai: *Fülöp Béla* szenátor, *Teleky Artur* gróf, *Zima Tibor* képviselő és *Zágon István* dr.

A pártok kiáltvány-versenye

A radikális-párt is kiáltványt bocsát ki — Szombaton jelent meg a klerikálisok proklamációja

Beogradból jelentik: Azt a politikai élénkséget, ami a parlament elnapolása után mutatkozott, lassanként teljes eseménytelenség váltja fel. A szombati nap a pártok kiáltványainak jegyében folyt le. Ezuttal a klerikálisok bocsátották ki proklamációjukat és legközelebb a demokrata-párt teszi közzé külön kiáltványát, amelynek szövegét a hétfőre kitűzött főbizottsági ülésen állapítják meg. Politikai körökben úgy tudják, hogy a kormánypárt szintén kiáltványban fog felelni az ellenzéknek.

A szombati nap egyébként a szokottnál is csendesebben telt el. A mindennapi minisztertanács is elmaradt és a miniszterelnökségen megjelent miniszterek csak rövid konferenciát tartottak.

Dél előtt a radikális-párt főbizottsága tartott ülést, amelyen *Pasic* miniszterelnök is résztvett. Az ülésen a pártszervezetek kiépítésének kérdéséről tárgyaltak és elhatározták, hogy minden olyan helyen, ahol a pártnak még nincs szervezete, pártszervezetet állítanak fel.

Ebből a célból agitációs bizottságot választottak, amelynek elnöke *Jovanovic Ljuba*, a parlament elnöke, tagjai *Markovic Lázár* dr. volt igazságügyminiszter, *Jankovic Velizar* volt közlekedésügyi miniszter, továbbá *Maximovic Bózsó* és *Ivkovic Momcsillo* dr. képviselők. Szóba ke-

rült a főbizottsági ülésen a párt által kibocsátandó kiáltvány is, amelynek megszövegezésére külön bizottságot jelöltek ki.

A klerikális-párt kiáltványa

Szombaton délután tette közzé a klerikális párt kiáltványát, amely rendkívül éles hangon és hosszasan foglalkozik a politikai helyzettel. A kiáltvány szerint a szlovének és a horvátok azért egyesültek a szerbekkel, mert azt hitték, hogy ebben az új államban megőrizhetik nemzeti jogukat és nemzeti javaikat, amelyeket nacionalis ellenségeik vitássá tettek és azt remélték, hogy az új államban mint külön és szabad nemzet individuálisan fejlődhetnek. Ilyen értelemben készült annak idején a korfui deklaráció és a genfi egyezmény is, amelyeket Aleksandar akkori régens is szankcionált. Mindezeket a szerződéseket *Pasic* megsértette, aki a parlament ülésén kijelentette, hogy soha sem volt szándékában ígértét betartani. Az alkotmány a kiáltvány szerint egyik nép hegemoniáját deklarálta a másik két nemzet fölött. Ezután leírja a proklamáció a klerikális párt küzdelmeit a szlovének és horvátok gazdasági, politikai és kulturális önállóságáért, majd a legélesebb szavakkal nyilatkozik a jelenlegi helyzetről.

A parlamentben legutóbb történt eseményeket forradalmi cselekedetnek mondja a kiáltvány. Végül a

Miniszteri biztos a subotikai adóhivatalban

Megindult a vizsgálat a visszaélések felderítésére

Néhány nappal ezelőtt — mint a *Bácsmegeyi Napló* közölte — bizalmas feljelentés érkezett a subotikai polgármesteri hivatalhoz. A feljelentés szerint a városi adóhivatalban súlyos visszaélések történének. Malagurszki Albe polgármester megbízta Jovanovics Vászó rendőrkapitányt a feljelentés adatainak kivizsgálásával. Jovanovics kapitány két napon belül nyomozott és a nyomozás befejezése után jelentést tett Malagurszki polgármesternek, hogy az I. kerület adóosztályán súlyos visszaéléseknek jött a nyomára, a melyekből mintegy kétszáz ezer dinár károsodás érte az államot. Jovanovics kapitány ilyen értelmű jelentést küldött a pénzügyminisztériumba is, ahonnan minisztériumi bizottság kiküldését kérte a visszaélések tüzetes megállapítására.

Malagurszki polgármester a rendőri nyomozás eredménye alapján *Letovác Dezső* I. körü adóosztályt fel függesztette állásától és dr. *Orcsics Lázár* városi főjegyzőt megbízta a vizsgálat lefolytatásával. Orcsics főjegyző megindította a vizsgálatot, amelynek folyamán kihallgatta *Letovác Dezsőt* is, aki azonban tagadta, hogy bármilyen visszaélést követett volna el. Időközben értesítés érkezett a pénzügyminisztériumtól, hogy a vizsgálat lefolytatására Szubotícára utazik *Rogulics Milán* pénzügyminiszteri inspektor. *Rogulics* inspektor pénteken érkezett meg Szubotícára, ahol nyomban megkezdte a vizsgálatot, amely pénteken és szombaton egész napon át tartott. A vizsgálatokat hétfőn tovább folytatják.

A vizsgálat vezetői a végleges eredményt közölni fogják a nyilvánossággal.

Megint árad a Dráva

A bácskai árvíz félmilliárd dinárt okozott

Osizijekről jelentik: A Dráva vízállása az elmúlt héten nagy mértékben apadt úgy, hogy az áradás folytán víz alá került Dráva-menti községekbe *Kisdárdára, Jenőfalvára és Várdarócra* már visszatért az áradáskor elmenekült lakosság egy része. A szántóföldekről is elszivárgott már a víz és még csak a mélyebb fekvésű helyeken vannak nagyobb kiterjedésű víztócsák.

Szombaton a veszély megint fenyegetőbb lett, mert a víz állása 23 centimétert emelkedett. A jelenlegi vízállás még mindig 390 centiméterrel magasabb a normális vízállásnál. Az újabb emelkedés következtében a víz ismét átterjed a szántóföldekre, olyképpen, hogy átszivárog a töltések alatt.

A bácskai árvíz

A »Bácsmegeyi Napló« szombori tudósítója szombaton kérdést intézett az áradás jelenlegi állására vonatkozóan *Krotin Zlatoje* inspektorhoz, a szombori állami folyammérnökség vezetőjéhez, aki három hét óta szakadatlanul a gátaknál folyó munkálatok vezetésével van elfoglalva.

Krotin inspektor kijelentette, hogy az árvíz terjedésének veszedelme már megszűnt és újabb területek elöntésétől nem kell tartani.

Elmondotta a folyammérnökség vezetője, hogy a gátakat egyes helyeken fel kellett robbantani. Az apatin-szontai töltésnél 1200 kg. dinamittal robbantották szét a gátakat, a vajszka-plavnai gátnál pedig ezer ember ázott új létevést a víznek, amivel a vajszkai ármentesítő területről az árt levezették. Ezzel a további katasztrófát elhárították és

elejét vették annak, hogy a víz *Bogyán, Vajszka, Karavukovo, Plavna, Novoselo és Kula* községeket is elöntse.

Az árvíz katasztrófát, — mondja *Krotin* inspektor, — az okozta, hogy a Duna vízállása április 8-ika óta abnormálisan magas volt és az állandó erős nyomás miatt a gátak meglazultak. Néhány nap óta a Duna apadt, szombaton azonban a magyarországi szakaszról újabb emelkedést jelentenek. Ma a Dráva is Maribornál 10 centimétert növekedett. Ez az áradás azonban csak három nap múlva jut el a bácskai és baranyai szakaszig és legfeljebb 10—12 centiméteres újabb emelke-

dést fog előidézni.

Kijelentette az inspektor, hogy az áradás által megszakított vasutvonalon *Bogojevóndl* ideiglenes jellegű javításokkal 10—15 nap múlva helyre tudják állítani a vonatközlekedést. A 40 méter hosszú szakaszon átszakított vasuti töltés alapos megjavítása azonban hosszú időt fog igénybe venni, mert a víz egyes helyeken a töltés mellett tizenöt méter mélységben ásta ki a földet. Megcáfolta végül a 240.000 hold elárastásáról szóló híreket. A károk mindamellett horribilisan nagyok, mert nyolcvanezer hold került víz alá és hivatalosan a kár összegét félmilliárd dinárra becsülik.

A Bácsmegeyi Napló jubiláris Almanachja

Juniusban megkezdődik a szétküldés — Az Almanach tartalma

A Bácsmegeyi Napló huszonöt év óta szolgálja hittel, becsülettel és nem lankadó ambícióval a kulturát s védi a magyarság igazát.

Azt akarjuk, hogy ez az évforduló, amely számunkra új erőt ad az új küzdelmekre, emlékezetes maradjon olvasóink előtt is, akiknek szeretete és ragaszkodása bátorítólag állt mellettünk akkor is, amikor kicsinyes üzleti érdekek és intrikák törték a Bácsmegeyi Napló existenciája ellen.

A jubileum alkalmából — mint már jelentettük — jubiláris almanachot adunk ki. Az almanach nyomdai munkája rövidesen befejeződik s a könyvek szétküldését június folyamán megkezdjük.

A jubiláris almanach vaskos, díszes kiállítású könyv sok képpel és műmelléklettel. Alábbiakban közöljük az almanach tartalmát, amelyből mindenki megállapíthatja, hogy a könyv, amellyel a Bácsmegeyi Napló köszönti olvasóit, méltó a Bácsmegeyi Naplóhoz.

Az almanach tartalma a következő:

Dette János: Oh nyájas olvasó.
Szavay Gyula: A hirlapiró (vers).
Fenyves Ferenc: Huszonöt év.
Rákosi Jenő: A »Bácsmegeyi Napló« jubileumára.
Nikolajevits Dusán: Szerb-magyar barátság.
Bosko Radovánovics: Üdvözlő sorok.
Borivoje D. Jettics: Üdvözlő sorok.
Mil. K. Ivanics: Üdvözlő sorok.
Babits Mihály: Üdvözlő sorok.
Radó Imre: Az első szám. A »Bácsmegeyi Napló« — ma.
Kosztolányi Dezső: Anya arca.
Gráber László: A magyar sajtó szerepe a kisebbségi politikában.
Milkó Izidor: Negyven év előtt.
Vámbery Rusztem: Kard és toll.
Bródy Mihály: Az újság és az újságíró.
Stella Adorján: Emlékek.
Lucia: Egy csokor virág.
Emőd Tamás: És úgy magam maradtam (vers).
Lampel Béla: Egy politikai riporter emlékeiből.
Somlyó Zoltán: Fekete rózsa (vers).
Mesterházy Ambrus: Jubileumi önvallomásfele.
Havas Emil: Ahonnan elindultunk.
Huberth János: Az én jubileumom.
Juhász Gyula: Apámra gondolok... (vers).
Karinthy Frigyes: Bácskai emlékek.
Harsányi Zsolt: A felrobbant hid — a felrobbant barátság.
Szenteleky Kornél: Szendergés a tegnap vánkösán.
Szép Ernő: Szeretnék eperfa lenni (vers).
Molnár Jenő: Szubotikai emlék.
Radó Antal: Tulvilág (vers).
Laczkó Géza: A Zentai-ut, anno 1896.
Nádas Sándor: Nők.
Zsoldos László: Csalódás után (vers).
Lakatos László: Egy régi felolvasás.
Magyari Domokos: Mondja csak néni...
Kemény Simon: Nóta (vers).

László Ferenc: Redakciós munka után.
Ligeti Ernő: Erdélyi levél.
Csathó Kálmán: Gyöngyvirág (novella).
Farkas Frigyes: A tárca.
Fazekas Imre: A sanct-paolói madonna (részlet egy színműből).
Földi Mihály: A kasza (novella).
András Ernő: Ahogy elindultunk.
Székely János: A régi lap — a régi újság.
Faragó Rezső: Emlékeim.
Ambrus Zoltán: Mottó.
Szilágyi Géza: Mottó.
Szántó Miklós: Mitrovica 1911
Katona Béla: 1909—1914.
Gellért Oszkár: Bölénypár a ketrecben (vers).

Heltai Jenő: Három kis mese.
Haraszi Sándor: Ének magunkról (vers).
Borsódi Lajos: Amulett (jelenet).
Tamás István: Ki látja a husz éveket (vers).
Móra Ferenc: Magasugró királykisasszony.
P. Gergely Boriska: Mosóasszony.
Juhász Gyula: Souvenir 1883 (vers).
Diószeghy Tibor: Cirkusz.
Sz. Szigethy Vilmos: Mari a földben (novella).
Nagy Endre: Konferansz a nők iparművészetéről.
Liptai Imre: Jegyzetek egy szindarabhoz.
Móricz Zsigmond: Papucs Mária (novella).
Zilahy Lajos: A hazajáró lélek (színmű részlet).
Lux Terka: Asszonyok (novella).
Kosáriné Réz Lolla: Az ördög (novella).
Szenes Béla: A lélek (novella).
Dr. Munk Arthur: Orvosi dolgok.
Szabados Gábor: Rajz (műmelléklet).
Balázs Árpád: Rajz (műmelléklet).

Az almanach tartalmazza továbbá a »Bácsmegeyi Napló« jelenlegi, és volt munkatársainak fényképét is.

Könyvtári forgalomba nem kerül az almanach.

Mindazok, akik előfizetői a Bácsmegeyi Naplónak, ingyen kapják meg az almanachot, s megkapja az is, aki állandó olvasója a lapnak s annak idején bejelentette, hogy az almanachra igényt tart.

A több mint kétszáz oldalas vaskos könyv könyvkötési költsége és postai kézbesítési díja feijében mindössze tíz dinárt számít fel a kiadóhivatal s kéri, hogy azok, akik az almanachra való igényüket bejelentették s arról, hogy az almanachot részükre előjegyezték, értesítést kaptak, ezt az összeget minél előbb küldjék be a kiadóhivatalhoz, hogy az almanach szétküldése megkezdhető legyen.

Mindenki, aki a tíz dinárt ideje korán beküldi, postán, ajánlva kapja meg az almanachot, amellyel a »Bácsmegeyi Napló« irodalmi emléket állít pályájának huszonöt éves évfordulója alkalmából.

A karancsi harangok

Négyezer baranyai vett részt az ünnepélyen

Karancsról jelentik: A karancsi római katolikus hitközség emlékezetes és ritka szép ünnepélyt rendezett. A háboruban elrekvirált karancsi harangokat pótolták ujakkal és ebből az alkalomból diszes külsőségek közt avatták fel az új harangokat.

Az ünnepély reggel féltizkor kezdődött és félegyig tartott. Kivonult a tűzoltóság, zenekar és lovasbandériumok. A szabadban volt mise, amelyet *Klein* Tódor pémonostori plébános, szentszéki ülnök celebrált *Alagios* János szőlősi plébános és *Feicht* Gáspár laskafalusi káplán segédletével.

Itt szentelték föl az új harangokat. *Klein* plébános német és *Alagios* János plébános magyar nyelvű beszéddel méltatták a nap jelentőségét.

Baranyából valláskülönbség nélkül négyezer ember jelent meg az impozáns ünnepségen, amelyet *Szende* Antal iskolaigazgató rendezett meglepő hozzáértéssel és művészi agilitással.

Antiszemita zavargások a pécsi egyetemen

Évzárás verekedéssel

Pécsről jelentik: Az utóbbi időben a pécsi egyetem orvosi fakultásának ébredő hallgatói a hullagyalázás vádját terjesztették a fakultás zsidó vallású orvosnövendékei ellen. A nyugtalanság, amit a botrányrendezők ezzel előidéztek, pénteken véres verekedésben tört ki. Amikor a pénteki előadás után a zsidó egyetemi hallgatók kiléptek a tanteremből, a folyosón felkészült ébredő orvosnövendékek botokkal és ökölcsapásokkal rájuk rohantak. *Krausz* László orvosnövendéket lerúgták a lépcsőkön, azután súlyosan ütlegelték. A verekedés mindaddig tartott, míg az utolsó zsidó vallású egyetemi hallgató el nem menekült.

A verekedésről értesítették *Pekár* Mihály orvostudományi dékán, aki egy rendőrrel behatolt az egyetemre a bentlévő hallgatókat igazgató rektor kijelentette, hogy a zsidó hallgatók rubb vizsgálatot fogják a hullagyalázás vádján.

A szovje

a régi cári külpo

Háborúval fenyeget

kérdés

Párisból jelentik: Az »Acte française« foglalkozik a keleti kérdéssel és kiemeli főleg a besszarabiai problémának a nemzetközi politikában legújabbban történt előtérbe nyomulását. Ugy látszik — azt mondja a lap — hogy ennek a kérdésnek nem szentelnek elég figyelmet Franciaországban, pedig éppen ez a kérdés volt ez, a mely miatt *Troczkij* ismét a vörös hadsereg élére állt. A szovjetpolitika mintha folytatná a régi cári külpolitikát.

Besszarabia elfoglalása Oroszország által a közelebbi valószínűségek keretében történik. Szükséges tehát, hogy azokról az eszközökről gondoskodjunk, amelyek egy Besszarabia birtokáért kitörő konfliktus esetén a háborút lokalizálják. Egy ily konfliktus ha kiterjedne, könnyen rombadönthetné a békeszerződések által létrehozott törékeny kártyavárat.

Az optimisták, akik Oroszország várható pénzügyi válságára számítanak, azt állítják, hogy Oroszország óvatos lesz. Ez az óvatosság azonban nem megnyugtató egymagában és így a nagyhatalmak ahelyett, hogy egymással civódnak, inkább egyesítsék erőiket arra, hogy minden veszedelmet elhárítsanak.

Junius 7-ikén hirdetik ki az ítéletet

a rákosszentmihályi bűnpörben
Drámai jelenetek a főtárgyalás utolsó napján

Budapestről jelentik: A rákosszentmihályi tömeggyilkosság bűnpörében pénteken az utolsó védőbeszéd után drámai jelenetek játszódtak le. Az ügyészi replika és a védői viszontreplikák után a vádlottak utolsó védekezésére került a sor. *Molnár-Tóth* József csak néhány szóban kijelentette, hogy mindent, amit vallott, a tiszta igazság, azt akarta, hogy *bűnhődjön a bűnös*, de mentsék fel az ártatlant. *Molnár-Tóth* né egyetlen gyermeke boldogságára esküszik, hogy *semmiben sem bűnös*. A többiek mind néhány szóban *ártatlanságukat hangsúlyozták*.

Tizenkét óra után *Leitner* tanácselnök berekesztette a két hét óta tartó tárgyalást és kihirdette, hogy a monstre-bűnpörben a pestvidéki törvényszék *junius 7-én délelőtt tíz órakor hirdeti ki ítéletét*. Amikor a hallgatóság már elhagyta a tárgyaló termet, a vádlottak kérésére *Leitner* elnök megengedte, hogy a *házasársak legyőbreik ellenőrzése mellett néhány szót válthassanak*. Fojtott szavak, elfuló zokogások. *Puskás* halk hangon mondta mellette térdelő feleségének:

— Látod, a többi asszony milyen másképpen viselkedik, *te színészkedsz, itt csókolsz engem, vallomásokban pedig azt mondtad, hogy sohasem szerettél*... — *Puskás* né zokogva borult a hordágyra.

Molnár-Tóth és felesége némán állottak egymással szemben. *Még kezét sem szorították*. — *Hogy vagy?* — kérdezte *Molnár-Tóth* közömbös hangon. *Molnár-Tóth* *nem is felelt*, szeméből lassan hullottak a könnyek. *Kanossay* és felesége *összelelköztek*. A fegyőrök intettek s megindult a szomorú csapat...

A francia versengés halálsugarakért

Grindall találmányának földi értékesítése

Jelentik: Az angol sajtó-vezetői meg arról a kérdésről, hogy *Grindall Mathews* jogosult-e Franciaországnak eladni találmányát, a *távolból* őt ugynevezett „halálsugarak”-at és hogy az angol kormányt *terheli-e mulasztás az ügy körül*.

A „halálsugarak” feltalálásának és üzleti kihasználásának történetét az angol kormány egy hosszú kommunikében hivatalosan ismertette a sajtóval. A kommuniké szerint *amikor Grindall Mathews* néhány hónappal ezelőtt közölte az angol kormánnyal, hogy *sugarakat talált fel, amelyekkel aeroplánokat teljes biztonsággal le lehet kényszeríteni a levegőből, a kormány, tekintettel a háboruban szerzett érdemeire és tudományos megbízhatóságára, bátorította, hogy folytassa kísérleteit*. Amikor aztán a kísérletek befejező stádiumba kerültek, *Grindall Mathews* találmányát *bemutatta a légügyi minisztérium több tisztjének és néhány újságíróknak*.

A kísérleteknek pozitív eredményük volt, de a légügyi minisztérium *hosszabb ideig vonakodott a feltalálónak konkrét ajánlatot tenni a találmány értékesítésére vonatkozóan*. Közben *Grindall Mathews*, aki elzárkózott találmánya várható hasznát, mert *pénzre volt szüksége kísérletei folytatására*, sürgette, de eredmény nélkül, az angol légügyi minisztérium döntését, megjegyezve, hogy egy francia szindikátus már határozott összeget ajánlott neki a sugarakért.

Az angol szakértők még most sem siettek döntésükkel, mire *Mathews* barátai a parlamentben és a sajtóban nagy agitációt kezdtek, kijelentvén, hogy

Anglia azon a ponton van, hogy *egy óriási jelentőségű harcászati találmányt elveszítsen*. Erre sürgős lett a dolog a légügyi minisztériumban is és a minisztérium szakértői *újól megvizsgálták a találmányt*. Az újabb vizsgálat is konkrét eredménnyel járt és a kormány *ezzer font előleget ajánlott föl a feltalálónak azzal a kikötéssel, hogy kísérleteit hivatalos szakértők jelenlétében állami laboratóriumban folytatja és egy*

újabb vizsgálatnak veti alá, majd újabb 14 napi halálkört kért annak az eldöntésére, hogy *ad-e annyit a találmányért, mint amennyit a franciák ajánlottak föl a feltalálónak*. Ekkor az történt, hogy *Mathews* konkrét tárgyalásokat kezdett a francia szindikátussal, majd maga is *Franciaországba utazott*, ahol tudvalevően azt az értesítést kapta, hogy *az angol bíróság megtiltja a találmánynak külföldön való eladását*.

Ellentétek a beogradi jugoszláv-magyar tárgyalásokon

Nem tudnak megegyezni a bírói konvenciókban

Beogradból jelentik: A jugoszláv-magyar tárgyalások folyamán a postaiügyi és vizügyi albizottság már elkészült munkájával, a bírói konvenciókat tárgyaló albizottságban azonban ellentétek merültek fel.

Wodianer báró, a magyar delegá-

ció elnöke újabb instrukciókért Budapestre utazott.

Perics Ninkó a jugoszláv delegáció elnöke *Pasics* miniszterelnöknek tett jelentést a tárgyalások menetéről. A bizottságok kedden folytatják tárgyalásaikat.

Fölmentették Dobó Szilvesztert és Dobó Imrét

A királyhalmi földbirtokosok kémkedési pöre a noviszdai törvényszék előtt — A bíróság nem talált bizonyítékokat a vádlottak ellen — Két-kétszáz ezer dinár óvadék ellenében bocsátják szabadon Dobókat

Noviszdáról jelentik: A noviszdai törvényszék büntetőtanácsa szombaton tartotta meg *Dobó Szilveszter* és *Dobó Imre* királyhalmi földbirtokosok kémkedési pörének főtárgyalását.

Medákovic Dusan dr. elnök délelőtt 9 órakor nyitotta meg a főtárgyalást.

Dobó Szilveszter kék kabátban és szürke, lovagló nadrágban ül a vádlottak padján, *Dobó Imre* szürke ruha van. Mindketten nyugodtak, megfontoltan beszélnek.

Az elnök ismerteti a vádirat rendelkező részét, amely szerint *Dobó Szilveszter* és fia *Imre* azzal vannak vádolva, hogy összekötetésben állottak a szegedi kémszervezettel, annak vezetőivel, *Egger* századossal és *Vratarics* Alajossal, akikkel Szegeden több ízben találkoztak és titkos terveket és információkat adtak át nekik.

Dobó Szilveszter vallomása

Ezután kezdetét veszi *Dobó Szilveszter* elsőrendű vádlott kihallgatása. Nem érzi magát bűnösnek. 1918 év óta lakik Királyhalmán, azelőtt Martonoson lakott.

Elnök: Hány hold földje van Magyarországon?

Dobó Szilveszter: 30 hold földem volt és egy házam, Jugoszláviában 234 hold földem van.

— Van kettős-birtokosi határátlépési igazolványa?

— Nincs. Szabályszerű utlevelem van, azzal mentem át Magyarországra.

— Hányszor volt Magyarországon?

— Gyakran mentem át, nem tudom, hányszor, Szegeden voltam és fiamnak Szeged mellett tanyáján.

— Miért ment Magyarországra?

— Üzleti és családi ügyekben.

Csak telekkönyvi hatósággal...

— Volt-e magyar hatóságokkal összekötetésben?

— Csak a telekkönyvi hatósággal voltam összekötetésben, eladott házam átírása révén. A szegedi rendőrségen is voltam, amikor jelentkeztem. Egyszer pedig a katonai hatóság le is tartóztartott.

— Mikor történt ez?

— Azt hiszem 1921-ben volt, de nem emlékszem biztosan. Szegeden, amikor az utcán mentem, hozzámjött egy detektív és megkérdezett: ön *Dobó Szilveszter*? — Igen, — szóltam. — Akkor le van tartóztatva, — mondta a detektív. — Először a rendőrségre vittek, ahol kihallgattak, azután egy kaszárnyába kísérték, ahol két és három esil-

lagos tiszték voltak, hogy kik, azt nem tudom. Kérdeztek tőlem, hogy Riebert ismerem-e és hányszor jött át velem Magyarországra. Jegyzőkönyvet vettem föl velem és elbocsátottak. Ezen egy eseten kívül magyar katonatisztekkel nem voltam összekötetésben.

— Jöttek önökhöz tiszték Magyarországból?

— Nem. Hozzám nem jöttek magyar tiszték, csupán jugoszláv tiszték jöttek, amikor a határt mentek vizsgálni. Ilyenkor előzőleg izentek és nálam ebédeltek. Ezekről sohasem érdeklődtem katonai dolgok fölül.

— János fia sokszor volt Magyarországon?

— János földet akart haszonbérbe venni, ezért sokszor volt odaát, Imre kevésszer.

— Összekötetésben állottak *Vratarics* Alajossal?

A nyárson sült malac

— Nem voltam vele összekötetésben, egyszer beszéltem csak vele. Ez akkor volt, amikor otthon a villamos csengők leszakadtak, *Vratarics* a környéken dolgozott, hozzám jött, munkát keresni. Azt mondta, hogy Szubotícán villanyszerelő, megtudja a csengőt csinálni. Sokat kért, nem tudunk megfizetni. Éppen társaság volt nálunk, ott volt *Popovics* alezredes a feleségével és egy *Dusan* nevű kapitány. Ebédre *Popovics* alezredes ur és felesége nyárson sült malacot akartak enni, meghaltotta ezt *Vratarics* és ajánkozott, hogy megsüti a malacot. Ez meg is történt, *Vratarics* erre az alezredes meghívta az ebédre.

— Mit beszélt az alezredes *Vratarics* csal?

— Azt nem tudom, mert szerbül beszéltek.

— *Vratarics* beszélt Imre fiával?

— Mikor *Vratarics* ott volt, Imre fiam nem volt otthon.

— Ismeri *Egger* kapitányt?

— Nem ismerem.

— Olvas újságot?

— Igen, a »Bácsmegyei Napló«-t.

— És ebben a lapban nem olvasta *Egger* nevét?

— Nem emlékszem.

Az igazolványok

— Hogy történt a házkutatás?

— Késő este volt, aludtam, amikor detektívek jöttek, hogy egy katonaszökevényt vagy kémét üldöznek és azt keresik. Kérdeztek, hol van János fiam?

— Vadászaton, — feleltem. — Később

hazajött Imre fiam. A detektív kérdezte tőle, hol van az az irás, amit egy ember adott át. Erre Imre fiam a detektívnek átadott egy irást, mire a detektív azt mondta: — Ez az a hamis igazolvány, amellyel átcsempészik az embereket Magyarországra. Azután házkutatást tartottak nálunk. Munkásigazolványokat és hajszeszt találtak, amit János fiam használt. Azonkívül találtak leveleket, amelyek János fiamé voltak, de hogy honnan valók voltak, azt nem tudom.

— Meddig tartott a házkutatás?

— Éjjél után két óráig. Jegyzőkönyvet vettek fel és elmentek. Két detektív és két katona ottmaradt.

— Miért nem jött haza János fia a vadászatról?

— Imre fiam értesítette, hogy mi történt nálunk.

— Hol tartózkodik most János fia?

— Azt bizony én nem tudom.

— Tudta, hogy János fia kémekkel van összekötetésben?

— Nem tudok arról, hogy összekötetésben állott kémekkel, én soha sem állottam velük összekötetésben.

Dobó Imre kihallgatása

Ezzel véget ért *Dobó Szilveszter* kihallgatása és bevezették a terembe *Dobó Imrét*. Nem érzi magát bűnösnek.

— Háromszor voltam át a határon, — mondja *Dobó Imre*. Szegeden 1917. évben voltam utoljára.

— Hol és hogyan ismerkedett meg *Vratarics* Alajossal?

— 1917-ben Ogulinban, ahol katonáskodtam, volt egy *Vratarics* nevű egyén, kantinjá volt.

— Hányszor volt magánál *Vratarics*?

— Nem volt nálam soha. 1917. óta nem is láttam, nem tudtam, mivel foglalkozik.

— Ismeri *Egger* századost?

— Nem ismerem, nem is hallottam soha a nevét.

— Hányszor látta *Ante Radicát*?

— Először 1923 szeptember 24-én ólálkodott a szállás körül és érdeklődött egyik birtokosnál, *Csontos Miklós* nál, hogy hol lakik édesapám? Éppen jöttek fináncok és csendőrök, akiknek bepanaszoltam a szállás körül ólálkodó gyanus egyént. Ezek megnyugtattak, hogy ne féljek. Másodszor 1923 év szeptember 27-én láttam, kocsi jöttem haza és az öcsém tanyáján láttam *Radicát*. Azt mondta nekem, hogy nem tudék-e neki valami igazolványt adni, amivel vasuton utazhatna? — Mondtam, hogy semmiféle igazolványom nincs. — Erre *Radica* felmutatott valami igazolványt, ami *Torolya Péter* névre volt kiállítva. — Mondtam, annak semmi hasznát se veheti. — Azt mondta, hogy azt az öcsém adta neki. — Elkézdett mesélni, hogy dugaszdag bátyja van Dalmáciában, aki két millió koronát akart vele Magyarországra küldeni, de ő félt, hogy a pénzt elveszik tőle a zsidók. — Az én házámban *Radica* egyszer sem volt.

Az elnök itt rámutatott arra, hogy *Dobó Imre* a rendőrségen ezzel ellenkező vallomást tett.

Dobó Imre határozottan tagadja, hogy *Radica* neki üdvözlötet hozott *Eggertől* és *Vrataricsától*. Tagadja, hogy *Radica* neki azt mondta, hogy kémszervezet tagja. A rendőrségi jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatot ő sohasem mondotta.

— Miért írta alá akkor a jegyzőkönyvet?

— Mert kényszerítették, fűtöttek, vertek. 1923 év szeptember 30-án este láttam *Radicát* harmadszor. Nagyon gyanus, veszélyes ember benyomását tette reám. Egy iratot mutatott fel, amelyet elvettem tőle. Megkínáltam borral, de ő pálinkát kért. Annyira féltem tőle, hogy észrevétlenül elővettem revolveremet. Ekkor kutyaugatást hallottam. Azt hittem, az ő társai jönnek. Detektívek jöttek egy csendőr kíséretében. Azt mondták, hogy kém vagyok és házkutatást tartottak. Nem találtak semmit.

A tanúk

A két vádlott kihallgatása után az elnök megkezdte a bizonyítási eljárást.

Első tanuként **Sansevics Lázár** ezredes, a szubotícai katonai nyilvántartási iroda vezetőjét hallgatták ki. Előadja, hogy **Radica** Antaltól kaptak adatokat, amelyek valóknak bizonyultak. Ő mondta, hogy **Dobó Szilvesztert** és **Imrét** látták Szegeden **Egger** százados lakásán. **Radica** Vrataricstól tudta, hogy **Dobó Szilveszter** kémszervezet tagja.

Lungulov Radivoj a szubotícai állami titkos rendőrség főnöke a második tanu. Elmondja, hogy tudomást szerzett arról, hogy **Dobóéknál** gyanús emberek, kémek szoktak összejönni és hogy **Dobó János** kémek szolgálatában áll. Megtudta azt is, hogy íróasztalában vannak igazolványok gyanús egyének részére. **Radica** Ante mondotta neki, hogy **Dobóéknál** járt és szintén kapott igazolványt. Amikor elmentünk házkutatást tartani, — mondja a vádlott, — ott találjuk **Radicát**, **Dobó Imrével** tárgyalva.

Utána **Varjas Rezső** királyhalmi tanító elmondja, hogy bejáratos volt **Dobóék** tanyájára, ott semmiféle összejövetelt nem látott.

Toronyai Péter, jelen volt azon az emlékezetes szeptember 30-ki találkozón, amikor **Radica** ott volt, akkor látta először és látta, hogy valami iratot átadott **Dobó Imrének**. Jelen volt akkor is, amikor **Radicát** kihallgatták. **Radica** akkor azt mondotta, hogy **Dobó Szilvesztert** sohasem látta.

Ezután még néhány tanu következett, akik lényegtelen vallomást tettek.

A titokzatos Radica

A tanuk kihallgatása után a távollevő **Radica** Antalnak, a nyomozás során tett vallomását olvasta fel az elnök. Ebben a vallomásban rendkívül terhölően vall **Dobó Szilveszter** és **Imre** ellen és ellentétben **Toronyai** vallomásával, aki előtt azt mondotta, hogy **Dobó Szilvesztert** sohasem látta. Felolvasott vallomásában azt adja elő, hogy látta **Dobó Szilvesztert** és **Imrét** **Egger** százados szobájában.

Déli egy óraker jelentette **Medakovics** elnök, hogy a bizonyítási eljárás befejeződött, majd a főtárgyalást felfüggesztette és folytatását délután három órára tűzte ki.

A perbeszédék

Lemaics Jován államügyész mondja el ezután vádbeszédét. Kéri a bíróságot, hogy hazaárulás bűntettében mondja ki bűnösnek a vádlottakat, mert szerinte a tanuvallomásokból és bizonyítékokból megállapítható, hogy **Dobóék** összeköttetésben álltak a szegedi kémszervezettel, amelynek a hadseregbe vonatkozó adatokat küldték át. Mint bizonyítékra hivatkozik arra, hogy **Vratarics** járt **Dobóéknál**, **Radica** hamis okmányokat kapott tőlük és ez utóbbi vallomása szerint, látta **Dobó Szilvesztert** és **Imrét** **Egger** kapitánynál. A vádat igazolják a **Dobóéknál** talált iratok, a vegytinta, a villanykörték és egyéb bűnjelék. Az égők bizonyítják, hogy **Vratarics** valóban járt **Dobóéknál** és így ennek vallomása is hihető.

Araczkí Mita dr. noviszadi ügyvéd kétórás nagy beszédben adja elő a védelmet és cáfolja az ügyész bizonyítékait. Szerinte eddig a legtöbb esetben pozitív bizonyítékok nélkül vittek kémkedés gyanúja alatt ártatlan embereket börtönbe. A jelen esetben sincs konkrét bizonyíték, ezért nehéz a védelmenek pozitív ellenérveket felsorakoztatni. **Radica** Ante vallomását nem tekinti megbízhatónak, mert **Radica** agent provokátornak állt be, azért hogy saját magáról elhárítsa minden gyanút és ekszisztenciát biztosítson magának. **Radica** vallomásában ellentmondás van és ezt a vallomást a többi tanuk megcáfolták. Így például azt állította, hogy a két vádlottat látta Szegeden **Egger** kapitánynál, míg a szubotícai államrendőrségen kijelentette, hogy nem ismeri **Dobóékat**. A **Dobó-család** tagjait mindenki lojalísi polgároknak ismerte az új hazában is, akik támogatták a tisztviselőket és a szerb tisztakat gyakran vendégül látták házukban, politikával pedig egyáltalán nem foglalkoztak.

Piskulics Zvonimir dr. szubotícai ügy-

véd mondotta el ezután nagy jogi tudással felépített védőbeszédét. Rámutat arra, hogy semmi tárgyi bizonyíték sem támogatja a kémkedés vádját és így a törvény szerint nem lehet a vádlottak bűnösségét kimondani.

Lemaics államügyész röviden válaszol a védők szavaira, majd a bíróság ítélethozatalra vonul vissza.

Az ítélet

Este nyolc óraker hirdette ki **Medakovics** Dusan dr. elnök a törvényszék ítéletét, mely szerint

Dobó Szilvesztert és **Dobó Imrét**, a vád- és következményei alól fölmentli.

Az ítélet indokolásában kimondotta a bíróság, hogy a vádlottak ellen ugyan vannak gyanúok, de bizonyítékok nincsenek. Az igaz, hogy a vádlottak többször voltak Magyarországon, de ezt jogosan tették, mert rendes utazási

igazolványuk volt és belgazolást nyert, hogy volt magyarországi érdekeltsgük. **Radica** felolvasott vallomását nem lehetett elfogadni, mert ellentmondások vannak benne. A házkutatásnál lefoglalt állítólagos vegytinta a vegyvizsgálat szerint hajfestésre alkalmas folyadéknek bizonyult. Ami **Dobó János** szökését illeti, ez nem lehet bizonyíték a vádlottak ellen, hanem csak **Dobó János** ellen. Az sem terhölő, hogy **Dobó Imre** értesítette fivérét, hogy mi történik náluk, mert ezt esetleg mástól is megtudhatta volna. Mindezeknél fogva a vádlottakat fel kellett menteni.

Az államügyész felebevezett a fölmentés miatt. A védők a vádlottak szabadonbocsátását kérték.

A bíróság kimondta, hogy a vádlottakat egyenként *kettőszázezer dindr óvadék* ellenében szabadon bocsátja.

A bíróság határozata ellen úgy az ügyész mint a védők fellebbeztek.

A Herriot-kormány megalakulása előtt

Millerand elnök nem hagyja el helyét — A baloldali pártok megállapították minimális programjukat

Párisból jelentik: A válság legfontosabb kérdése az, hogy a baloldali blokk radikális csoportja milyen elhatározásra jut a köztársaság elnökét illetően. A különféle szocialista szervezetek állásfoglalásai máris arra mutatnak, hogy a szocialisták általában kitarának amellett, hogy a baloldali blokkból alakított kormány nem fogadhatja el a hatalmat **Millerand** kezéből, akinek eltávolítását, illetőleg lemondását követelik. A radikálisok körében nem ily egyöntetű e pontban az állásfoglalás.

Az államfő kérdése is óriási izgalmában tartja a politikai köröket s nem lehetetlen, hogy a kérdés nyomán súlyos konfliktusok fognak támadni. **Millerand** elnök ugyanis el van szánva rá, hogy a pártok ultimátumának nem fog engedelmessékedni s nem hagyja el helyét.

A május 11-én megválasztott francia kamara vasárnap délután három óraker tartja első ülését. A régi kamara mandátuma május 31-én éjjel tizenkét óraker jár le és ezért mándjárt másnap, június elsején megtartja az új kamara első ülését. **Poincaré** még vasárnap délelőtt valamenyny miniszter társaságában az Ely-séebe megy, hogy **Millerand** elnöknek dnyúítsa a kormány hivatalos lemondását.

A **Poincaré-kormány** szombaton délután tartotta meg utolsó minisztertanácsát. A minisztertanács, amelyen **Millerand** elnökölt, **Poincaré** nak a külpolitikai helyzetet ismertető jelentése után takarékosági in-

tézkedéseket rendelt el, amelyekkel 440 millió frank megtakarítást érnek el az állami költségvetésben.

A baloldali pártok Millerand ellen

Párisból jelentik: Az utóbbi napokban új politikai csoportok alakultak, így megalakult a köztársasági demokraták balszárnya és a radikális balszárny. A baloldali pártok vasárnap délelőtt közös ülést tartanak, amelyen javasolni fogják **Millerand** elnök eltávolítását. Bizonyosra veszik, hogy a javaslatot elfogadják és azt hiszik, hogy **Millerand** rövidesen visszavonul.

A **Matin** szerint a radikális szocialisták és a köztársasági szocialisták együtt fognak működni.

Herriot) minimális programja

Párisból jelentik: **Herriot** miniszterelnök-jelölt javaslatot tett a szocialista-pártnak, hogy egy minimális program mellett vegyen részt a megalakítandó kormányban. A minimális program pontjai a következők:

1. Általános amnesztia, kivéve a hazaárulókat.
2. A frank-kurzus erőteljes védelme a költségvetési egyensúly helyreállításá utján.
3. Szovjetorszag elismerése és nemzetközi egyezmények megkötése a szovjetkormányval.
4. A szakértői javaslatok elfogadásának keresztülvitele.

Harminc áldozata van a bukaresti robbanásnak

A román hadsereg egész tüzérségi lőszerkészlete elpusztult Mozdonyszikra okozta a robbanást

A Bukarest melletti municiórobbanásról szóló jelentések borzalmas részleteket közölnek a katasztrófáról, amely Romániára nemzeti szerencsétlenséget jelent. A szörnyű robbanásról, amely ugyszólván a román hadsereg egész municiókészletét elpusztította, újabban a következőket jelentik Bukarestből:

Bukarest lakossága az éjszakát az uccákon töltötte, hogy idejekorán menekülhessen, ha újabb robbanás történik. Az esti órákban attól tartottak, hogy a tűz átterjed a többi ekrazitraktárra is. Ha ez felrobbant volna, az egész főváros rombadől. Szerencsére a tüzet a hajnali órákban sikerült lokalizálni.

Az eddigi megállapítások szerint a katasztrófának 15 halott és 20 súlyosan sebesült áldozata van. A halottak közül 5 tiszt, 10 közkatona, a sebesültek valamennyien közkatónák. Elpusztult a pirotechnikai csapatok műhelye, az altisztek kaszár-

nyája, a hadsereg egész fuvarozó telepe, a műszaki ezredek raktára, a vadászrezd és a zászlóalparancsnokság épülete.

Bratianu miniszterelnök és **Mardarescu** hadügyminiszter csütörtök délelőtt megjelentek a királynál és részletes jelentést tettek a robbanásról.

A szerencsétlenséget, az eddigi nyomozás szerint, egy mozdonyból kipattant szikra okozta. Az egyik verzió szerint a szikra egyenesen a lőszerraktárra hullott, más verzió szerint először az arzenál mellett lévő füves mezőt gyújtotta meg és onnan terjedt át a löporraktárra. A vasutigazgatóság a robbanás következtében a Giurgiu irányába közlekedő vonatjáratot beszüntette. Csütörtök délelőtt Bukarest lakosai közül sokan elutaztak, mert újabb robbanástól féltek. A ploestii vonatot valóságos megrohanták a menekülők

Bukarest polgármestere ellen, aki nem gondoskodott arról, hogy a tüzoltóknak elegendő viz álljon rendelkezésére, megindították a vizsgálót.

A román parlament izgalmas ülése

Szerdán délután — a robbanás idejében — tartotta a parlament ülést. Már az ülés megnyitása előtt **Jonescu** liberális-párti képviselő izgatottan kiáltotta a karzatok felé:

— A raktárakat bűnös kezek gyújtották fel!

Majd felszólalásában hangsúlyozta, hogy a szörnyű katasztrófát el lehetett volna kerülni, ha a tűz eloltására elég viz állt volna rendelkezésre. Beszéde alatt óriási robbanás reszkettette meg a parlament falait, valamennyi ablak betört, a képviselők pedig pánikszerűen menekültek az ülésteremből.

Jorga magából kikelve ugrott fel és a menekülők felé kiáltotta:

— Ez a közigazgatás közönséges bűntény! Az egész ország municiója elpusztult! Védelem nélkül hagyta bennünket!

Madgearu izgatottan, rekedt hangon kiabálta:

— Nem fogják felfedezni a bűnösöket, ha eddig nem fedezték fel őket. Ezek után a jelenlegi rezsimet banditarendszernek nevezem!

A municióraktárban ekkor percnyi időközökben követték egymást a robbanások, melyek megrázták a parlament épületét és az ülés folytatását lehetetlenné tették.

Olimpiai-vita

a magyar nemzetgyűlésen

Gömbös Gyula interpellációja a magyar futballcsapat párisi vereségéről

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés szombati ülésén napirend előtt **Almássy László** szóalt föl. Kijelenti, hogy lemondott a J-től viselt igazgatói állásáról. *„Incompatibilitás tehát nem foglalkozhat a h... Gömbös Gyula, Bartos... a vámtarifa-javaslat... kormány nem rész... előnyben egyes gazdasági csoporto... kat. A javaslatot nem fogadják el.”*

Gömbös Gyula interpellál ezután a magyar futball-csapat párisi vereségéről. Kijelenti, az az álláspontja, hogy Magyarország mai gazdasági helyzetében nem lett volna szabad a magyar csapatot kiküldeni Párisba, ami rengeteg pénzbe került. Az olimpiász előtt úgy érveltek, hogy Magyarország szereplésének propagandikus értéke lesz, mert a magyar csapat föltétlen győzni fog. Az a csapat azonban, amelyet kiküldtek, siker helyett kudarcra tért vissza. Az olimpiai játékosokból, akik szerinte Párisban nem képviselték a magyar nemzetet, hiányzott a lelkesedés és az erő, egyszerűen azért, mert nem amatőrök, hanem amatőr játékosok, akiknek nem fontos a magyar becsület.

Rupert (közbeszól): Ha győztek volna, másként beszélne. Az eredmény igazságtalan volt!

Gömbös: A magyar amatőr-csoporthoz aláasta a professzionizmus. A futballjátékból — kenyérkereset lett. Irigyelni kell az egyiptomiakat, akik sokkal edzettebbek, mint a magyar futballisták.

Fábián: Hogy lehet ilyet mondani. Négerék és arabok voltak. (Zaj.)

Gömbös: Mindegy, de valamenynyen benszüllött egyiptomiak voltak. **Fábián**: Már bocsánat, az egyiptomi kérdéshez talán csak jobban értek. (Derűtség.)

Gömbös: Kifogásolja, hogy a játékosokkal 11 fölösleges kísérő utazott ki Párisba. Követeli, hogy a kormány csak az amatőr csoportot támogassa és kizárja azokra ne adjon pénzt amatőröknek, akik nem tudnak küzdeni a nemzeti érdekekért. Rámutat arra, hogy Fuchs Jenő kétszeres olimpiai győztest a vívószövetség nem akarja kiküldeni Párisba, pedig a legjobb vívója Magyarországnak.

Györgyi Imre (közbeszól): Fuchs zsidó!

Gömbös: Tudom... De csak azokat kell kiküldeni az olimpiászra, akiknek van győzelmi esélyük. Követeli, hogy a kultuszminiszter fokozottabb mértékben törődjön a testnevelés ügyével, amely az ország ügye.

Az interpellációt kiadták a kultuszminiszternek.

TINTA

Molnár-Tóth

Engem is érdekel, mint annyi más. Elmentem, hogy lássam. Több délelőtt ültem a fülledt tárgyalóteremben s bámultam kis, sárga fejű, nagy vörös kezű, fiatal, kopaszodó koponyáját és gumitalpu félcipőjét, mely egy gavalélnak is becsületére válnék.

Kíváncsiságomnak oka az lehetett, hogy nem értettem meg őt. Amit nem értünk meg, az fáj. Gonosztevőnek nevezik. Valóban az. De mégis, valami magyarázatot, hogy juthatott ide.

Engedélyt kaptam, hogy beszélhessek vele. Kerülve minden jogi, erkölcsi, vagy irodalmi megjegyzést, leírom ezt a beszélgetést úgy, ahogy történt, vázlatos, szeszélyes formájában, anélkül, hogy az érdekesség kedvéért kikerekíteném.

Védője vezet be az előszobába, hol szuronyos puskák között ülnek a vádlottak. Két sonkás zsömlét hoz védencének s át akarja nyújtani. A fegyőrök tiltakoznak. Előbb engedélyt kell kérni a két sonkás zsömlére az elnök úrtól. Tegnap már kértek. Mindegy, minden nap külön engedélyt kell kérni a két sonkás zsömlére.

Mikor Molnár-Tóth már falatozik, csatlálek hozzá:

— Én nem vagyok hivatalos ember. Sem ártani nem akarok Önnek, sem használni. Ha van kedve őszintén felelni arra amit kérdezek, kérem, feleljen.

— Szívesen.
— Most örökösen beszél. Reám me-rezli a tekintetét szemét, homlokából.

— Elmondja hogy édesanyja még él. Édesapja, a kocsi-vártó volt, pár évvel ezelőtt meghalt. Nyolcan maradtak testvérek, négy fiú, négy leány. Ő a legidősebbik.

— Verekedtek? Megverték?
— Sokszor. Az édesanyám kelt védelmemre, mert én voltam a leggyengébb. De — teszi hozzá sietve — azért én az édesapámat szerettem.

— Miért?
— Az édesanyám olyan hirtelen indulatos, mint én.

— Ugy látszik, hallott a pszichopatológáról. Ezzel az emlékével hozakodik elő:

— Emlékezem, játékból eltemettem békákat. Napokig othagytam, aztán felástam.

— Minden gyerek megteszi ezt.
— Macskákat is becsuktam a sütőbe. Ez érdekelt. Hogy nyivákolnak. De másnap gyógyítottam őket, megsajnáltam.

— Az embereket nem?
— Élni akartam. Ki így próbál szerencsét, ki úgy. Egy kártyára feltettem mindent. Mások főbelövik magukat. Mindegy. Tudom, mi vár reám. Egészen nyugodt vagyok.

— Éhezett?
— Nem. De ez az élet nem ért semmit. Boltossegéd. Hajlongani minden szolgáló előtt. Ki borsért jön. Több akartam lenni. Más.

— Micsoda?
— Könyvelő. Hogy főnök lehessenek. De közbé jött valami.

— Kommunista?
— Nem. Hanem az anarchistákat mindig szerettem.

— Azokat, kik embereket ölnek?
— Olvasta Raszkolnyikovot?

— Azt nem. De sok orosz író ismertek.

— Kicsoda Kazinczy?

— Iró.

— És Karinthy?

— Az is.

Még azt is tudja, mi köztük a különbség. Jókait falta, Eötvös Karthausiját többször olvasta. A detektívregényeket, melyekkel a boltossegédek ismertették meg, unta.

— Mégis — vallatom — hogyan történt?

— Feljöttem ide, 19 éves koromban.

— Katona volt?

— Alkalmatlannak találtak. Tüdőcsucshurut.

— Nem volt barátja?

— Soha, senki. Kik lehetnek az én barátaim? — kérdi megvetően. Boltossegédek. Aztán belekerültem.

— Nem bánta meg? Soha? Most sem?

— Kellett. Megkellett tenni. Ezt az életet nem bírtam elviselni.

— Nem undorodott néha? Nem félt?

— A döntő pillanatban legkevésbé. Amikor — gondolkozik — megöltem az első, kiszellőztem a szobát, hogy a löporfüst kimenjen. Láttam, hogy jön a cseléd. Belegyömöszöltem a hullát a korpásládába. Azon vacsoráztam meg, vele együtt.

— Tudott enni?

— Fogyna.

— Hány órát alszik most?

— Nyolcat-tízet.

— És azelőtt? Akkor?

— Akkor is. Figyeltem magam. Különösen az első gyilkosság után, hogy van-e lelkiismeretfurdalás. Regényben olvastam, szellemekről, kísértetekről. Nem, nem. Napközben kifáradtam, — folyton kellett ügyelni — éjjel aludtam. De rosszat álmodtam.

— Miket?

— Mindig azt, hogy letartóztatnak. A detektívek. Úldöztek.

— Mi lesz az emberből ha meghal?

— Én hiszek a tulvilágban.

— Mióta?

— Újabban.

— Akkor nem hitt?

— Nem.

— Szabadság — mondom.

— Nem kell. Ha élhetnék — megáll — gazdagon, boldogan. De visszamen-ni boltossegédnek. Nem. Az élet sem kell. Nem is hazudozom itten, hogy életfogytiglant kapjak. A kegyelem se kell. Nem fogadom el. Minek?

— Imádkozik?

— Ha nyugtalan vagyok.

— Az előbb azt mondta, hogy teljesen nyugodt.

— A feleségem miatt. Hogy mi lesz velem, azután nem mondja ki, hogy mi után.

— Sir?

— Már nem. Mikor behoztak, sokat sírtam. Láttam, hogy mi történt, csak akkor láttam, hogy mi történt. Mindenki úgy nézett rám, mint valami szörnyre. Pedig én nem vagyok szörny.

Szemem tágra nyílt. Abból olvasta ki a kérdést:

— Hát mi?

Erre felel:

— Én gyilkoltam, de nem vagyok zülött ember. Becsületem ember vagyok.

Két sonkás zsömléért véget ért. A beszélgetés is véget ért. Viszik kifelé a fegyőrök.

Ámulva nézek utána. Értelme világosan működik. Egyes tettei között logikus kapcsolatok vannak, mint az örültek mondatai között. Csak az egésznek nincs semmi értelme.

Híába beszéltem vele. Most sem értem meg őt. Kosztolányi Dezső

Letartóztatták a főtárgyaláson a Csaruga-pör egyik tanuját

Szombaton Sirola csendőr és Matota rabló meggyilkolásának tanuit hallgatták ki

Osziyekről jelentik: A Csaruga-pör szombati főtárgyalásán folytaták a tanúk kihallgatását.

Schüffer György és Müller Danica vallomása után Pazics Jovo volt csendőrt hallgatják ki, aki 1921 nyarán részt vett Csaruga bandájának üldözésében. Egy ilyen alkalommal Miljevci falu korcsmájában éjszaka világgosságot láttak és az ablakon át megállapították, hogy a rablók tartózkodnak az ivóban. Mikor beléptek a korcsmába, a rablók azonnal sortűzzel fogadták őket és az elsőnek belépő Sirola csendőrt lelőtték. Ők szintén tüzeltek, egy lövés a lámpát találta, mire a rablók a sötétben elmenekültek. Sirola másnap behalt sebesüléséből.

A következő tanu Bokovics Ádám csendőr szintén jelen volt a miljevci korcsmai ütközetnél. Elmondja, hogy a rablók csendőrruhában voltak Csarugában felismeri azt, aki először lőtt Sirolára. A szembesítésnél Csaruga ezt tagadja, bár a vizsgálóbíró előtt beismerte, hogy ő lőtte agyon a csendőrt.

Kosznics Ilija vendéglős, akinek korcsmájában a harc lefolyt, kijelenti, hogy a rablók csendőrruhában iddógáltak nála, amikor a csendőrök rájuk nyitottak. Mikor a rablók megállították a belépő Sirolát, Csaruga lött először revolveréből, de nem tudja, hogy az ő lövése találta-e el a csendőrt.

Copak Györgye csendőrmester, aki a Slavex kirabolt autóját kísérte, elmondja, hogy a lövések egy magasiatról jöttek, ahol Csaruga állt. A vádlottak közül senkit sem ismer fel.

Matota kivégzése

Trnincs Marko kratovcii lakos tanu elmondja, hogy egy este két csendőr jelent meg nála, akik felszólították, hogy menjen velük szomszédjának, Pavlovics Vászónak házába, ahol egy sebesült csendőr fekszik és azt vigye kocsin az osziyei kórházba. Ő követte a csendőröket

és Pavlovics házában találta Matotát, aki azonban nem volt sebesült. Az állítólagos csendőrök felszólították Matotát, hogy üljön kocsira, ez azonban ellenkezett, mire egyszerre lövések dördültek el és Matota holtan esett össze. Ekkor a tanunak megparancsolták, hogy tegye kocsira a holttestet és földelje el. Ő ezt a parancsot teljesítette is.

A hamis tanu

Pavlovics Vászót hallgatják ki ezután, akinek házában Matotát a rablók agyonlőtték. Kijelenti, hogy nem tud a gyilkosságról. Azt állítja, hogy Matotát két csendőrruhás egyén sebesülten vitte házába és nem tudta, hogy rablókkal van dolga.

Tomics államügyész kijelenti, hogy Pavlovics Vászó a vizsgálóbíró előtt ellenkező értelmű vallomást tett. Mivel erős a gyanu, hogy Pavlovics összeköttetésben volt a rablókkal, amit az is valószínűvé tesz, hogy rokona a vádlott Bojanicsnak és az is valószínű, hogy részben Matota meggyilkolásában, kéri a bíróságot, hogy a tanut helyezze el az előzetes letartóztatásba. Azért is kéri a letartóztatást, mert az ügyesség hamis tanulás miatt vádat fog emelni Pavlovics ellen.

A bíróság rövid tanácskozás után elrendeli Pavlovics Vászó letartóztatását, akit ezután a fogházörök azonnal elvezetnek.

Bognár Bandi tanu, krivajapusztai gazda elmondja, hogy Csarugától két felszólítólevelet kapott, a melyben felszólította, hogy ötezer dinárt fizessen ki a rablóbandának. Mivel ezt a felszólítást nem teljesítette, a rablók megostromolták a lakását, a pusztai cselédség azonban jegyveresen védekezett és elűzte a rablókat.

Csaruga tagadja, hogy ő írta a leveleket és nem tud a krivajapusztai támadásról.

A tárgyalást az elnök ezután felüggesztette és annak folytatását hétfő reggel 9 órára tűzte ki.

HIREK

•••

— **Vasárnap reggel megindul a telefonforgalom Budapest és Novisrad között.** Noviszadról jelentik: Vasárnap reggel megindul a telefonforgalom Budapest és Novisrad között. Egy perces beszélgetés díja 40 dinár. Egyszeri hívásnál csak három percig lehet beszélgetni. Hívásokat csakis a reggeli vagy az esti órákban fogad el a telefonközpont.

— **Időjárás.** (Popovics György közoktatási inspektor jóslata.) Semmiféle lényeges változásra nincs kilátás. A helyi zivatarok hol erősebbek, hol meggyengébbek lesznek.

— **Ludendorff merényletől fél.** Berlinből jelentik: Ludendorff védelmet kért a berlini rendőrségtől, mert attól tart, hogy a baloldali radikálisok merényletet akarnak elkövetni ellene. Ludendorffot a parlamentben is állandóan két fajvédő képviselő őrzi.

— **Halálos reptérszerencsétlenség Novisradon.** Noviszadról jelentik: Szombaton délelőtt halálos szerencsétlenség történt a noviszadi reptéren. Pollák Lajos tisztelgő délelőtt fél tíz tájban egy Spad-típusú gépen felrepült. Körülbelül hatszáz méter magasságban volt a gép, amikor egy forduláskor megbillent és lezuhant. Pollákot holtan húzták ki a gép alól.

— **Királysértésért letartóztatott gazdálkodó.** Noviszadról jelentik: A sztarapazovai csendőrség királysértésért letartóztatta Pehacsek István sztarapazovai gazdálkodót. A királysértő gazdálkodót beszállították a rumai ügyészre.

— **Zászlószentelés verekedéssel.** Noviszadról jelentik: A mitrovicai szokolisták csütörtökön zászlószentelést tartottak. A felvonulás alkalmával a szarnaosok megtámadták a szokolistákat, amiből csakhamar véres verekedés támadt. Többen megsebesültek. A verekedésnek a csendőrség vetett véget. A verekedők ellen megindult az eljárás.

— **Sebészeti rendelés a szubotici munkásbiztosítóban.** A szubotici munkásbiztosító pénztár sebészorvosai hét-főtől kezdve, a Pasiceva-ucca 7. szám alatti rendelésben reggel 7 és 9 óra között sebészeti rendelést tartanak. Déli 12-től délután 2 óráig olyan betegek részére rendelnek, akik munkába mennek.

— **A szentai gyilkos a szubotici ügyészség fogházában.** Nesics Borivojt, aki múlt szombaton meggyilkolta Plavsics György szentai városi tisztviselőt, a rendőrség szombaton beszállította a szubotici ügyészség fogházába.

— **Áthelyezték az iloki gimnáziumot.** Noviszadról jelentik: Pribiscevic közoktatásiügyi miniszter az iloki gimnáziumot Bácspalánkára helyezte át.

— **Éjszakai villamosjárat Palicsra.** A szubotici villanyteleptől nyert értesülésünk szerint június 1-étől, vasárnaptól kezdve Szubotica és Palics közt a múlt évi nyári menetrend szerint ismét életbeléptetik az éjszakai villamosjáratot. A rendszeres közlekedés Szubotica-ról Palicsra este 9 óráig, Palicsról vissza fél tízig tart, ezenkívül hétköznapokon feltizenegykor indul egy soron kívüli kocsin a Rudics-kitértől és tizenegykor Palicsról, szombaton, vasárnap és ünnepnapokon pedig Szubotica-ról feltizenegykor indul és Palicsról éjfélkor indul vissza az utolsó villamos. A villanytelep igazgatósága ezzel az előzékeny intézkedéssel nagy mértékben elősegíti a Palicson fürdőzők és nyaralók kényelmét.

— **Betérés.** Berkes Erzsébet szubotici fehérművarrónő feljelentést tett a rendőrségen, hogy csütörtökön éjjel ismeretlen tettesek behatoltak VIII. kör, Valjevskauccá 48. szám alatti lakására, ahonnan huszonegyezer dinár értékű fehérműt vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

— **Nemzetközi mintavásár Páduában.** Páduában a hatodik nemzetközi mintavásárt június 5-től június 19-ig tartják meg s kéri a jugoszláv kereskedők részvételét. Az olasz kormány különösen súlyt helyez arra, hogy a kereskedelmi jóviszony a két ország között minél jobban kiépíthessék. A két ország kormánya megegyezést kötött arra, hogy egy a jugoszláv, mint az olasz vonatokon (kivéve a Simptom-Expressz) 50% engedményt adnak a vásár látogatóinak oly formában, hogy az odautazásra szolgáló jegyet a vásári igazgatóságnál kell lebélyegeztetni és ugyanaz a jegy ingyenes visszatérésre is érvényes. A vásári igazgatóság a látogatóknak minden kényelmet biztosít. Tekintettel arra, hogy Pádua Velencétől csak 40 km-re van, a kiállítás látogatóinak alkalma nyílik arra is, hogy Velencét és környékének nagyobb városait is meglátogassák. Páduából Velence fél óránként közlekedő hajóval, villamossal és vasúttal közelíthető meg. Közlekedési felvilágosítást a szubotici Kereskedők és Gyárosok Egyesülete ad.

— **Az Aranymadár sorozatos előadásai a Legényegyletben.** A szubotici Legényegylet műkedvelőgárdája vasárnap este ismét előadja az Aranymadarat. Az előadás fél kilenc órakor kezdődik.

— **Eljegyzés.** Lončar E. Mihály volt szubotici posta és táv. delegátus és felesége szül. Csápp Irma leányát, Olgicát, a mai napon eljegyezte Gerdec Teodor szubotici anyakönyvvizető, volt főszolgabíró.

— **Halálozás.** Dr. Friedmann Ferenc ügyvédjelölt, a szombori zsidó ifjúsági egyesület elnöke szombaton délután hosszas szenvedés után elhunyt. Dr. Friedmann elhunyt általános részvételt keltett Szomborban. Temetése hétfőn délután lesz.

— **Felhőszakadás.** Az elmúlt éjjel Adán az u. n. Csanalasi határ részben oly nagy zápor volt, hogy a lovak térdig jártak a vízben. Különös jelenség, hogy a határ többi részében egyáltalában nem esett.

— **Harminchatholdas nagybirtok.** A baranyai Ujbezdán községben Deák János 130 holdas birtokához még a háború alatt földet vásárolt, úgy hogy ötszáz holdnál nagyobb birtoka volt neki. Ezt a birtokot részletekben fizette ki és mert egy ráta hiányzott a fizetésből, nem is irták át nevére az új szerződést. Az agrárreform-bizottság Deák János földjét mint nagybirtokot felosztotta s csupán 36 holdat hagyott meg a régi tulajdonosnak. Ezt a 36 holdat pedig most egy év után szintén felosztották. A 36 holdas nagybirtok felosztása csak növeli azt a bizonytalanságot, amit az agrárreform végrehajtása kelt.

— **Harangszentelés Adán.** Csütörtökön nagy ünnepségek között szentelték fel Adán a katolikus hívek közadakozásából vásárolt új harangokat. A három harang, amelyek közül a legnagyobb 12 méter magas, 225.000 dinárba került. A szubotici Ferrum-gyár, amely a harangokat szállította, a hívek és az egyházi hatóságok részéről méltán részesült a legnagyobb elismerésben. A hívek köréből alakult lovas bandérium s nagy tömeg kísérte be a vasuti állomásra a harangokat. Délután nagy népünnepély, este bankett volt az Ivanics-féle vendéglőben. A bankett során számos beszéd hangzott el. A község főjegyzője a szerb lakosság nevében fejezte ki jókívánásait és azt a reményét, hogy a két nemzetiség a legnagyobb egyetértésben fog élni egymás mellett.

A szubotici zsidó Patronázs-Egyesület f. é. május 25-ére hirdetett közgyűlésén a tagok nem jelentek meg határozatképes számban, miért is az elnökség 1924 június 5-re, csütörtök délután 5 órakor a zsidó iskolában tartandó közgyűlést újból meghirdeti azzal, hogy a közgyűlés alapszabályaink 16. § értelmében a megjelentek számára való tekintet nélkül meg fog tartatni.

— **Vonatkisiklás a noviszadi vonalon.** Noviszadról jelentik: Pénteken éjjel Szremszki-Karlovci közelében kisiklott egy Beograd-felé haladó tehervonat. A kisiklás következtében a személyvonatok csak nagy késéssel indulhattak.

Csepőgépköteket megrendelésre 48 óra alatt készit Weiss Gépgyár Subotica. Telefon 188.

Mindent pénzért! A Jannings-film-című, félig operettszerű, félig tragikus, pompás kordép, melynek jellegje: min-Pompás kordép, melynek jellegje: minden dicsőséget, szerelmet és ha kell emberéletet is pénzért. Janningsnak alkalma van ebben a filmben nagy tehetségének egész regiszterét érvényesíteni, a komikusoktól kezdve a drámai hős szerepéig. A film minden tekintetben rendkívül mulattató és szórakoztató és utolsó jeleneteivel megrendíti a nézőt lelke mélyéig. Éppen a változatossága teszi a filmet mindenki részére élvezhetővé. A főszerepeket Emil Jannings és Dagny Servaes játsszák. Rendezője Reinhold Schünzel.

A zagrobi mintavásáron ezek jelenlétében írtották a patkányokat az új Ratol-al. Egy üveg ára 22 dinár. Kapható: Ratol Zagreb, Bienicka cesta 21.

Fényképészek figyelmébe! Fényképkamera 18/24 legújabb modell, 6 dupla kettőtával, elsőrendű lencsével jutányosan eladó Klein Oszkárnál Novisad, Kralja Aleksandra u. 9.

A Zsidókórház szülészeti osztályának felavatása. Vasárnap délelőtt fél 11 órakor ünnepélyesen felavatják a szubotici Dr. Singer Bernát Szeretetház kórházának szülészeti és nőgyógyászati osztályát. Az ünnepélyes felavatáson résztvesznek a zsidókórházat fenntartó kulturális, jóléti és a vidékről igen sok érdeklődő. A kórház vezetősége azokat, akik alapítvánnyal és támogatással hozzájárultak ahhoz, hogy a nemes hivatású intézmény anyagi gondoktól mentes legyen és minden érdeklődőt szívesen lát és meghív az ünnepi aktusra.

Bodrics Miska a Nemzeti-szálloda kórhelyiségében máától kezdve minden este a záróráig új zenedarabokkal szórakoztatja a nagyerdemű uri közönséget, melyhez szíves pártfogást kér.

Ha nyaralni megy, elutazik, okvetlen biztosítsa lakását betöréses-lopás ellen. Rossia-Fonciera fiókgazdagsága. Aleksandrova u. 4. Telefon 3—50.

Butorok, ebédlők, hálók, uriszobák raktáron legolcsóbban Brauchlernál Subotica. Halbiac.

Egy borzalmas éjszaka. Maksz Linder világhírű francia filmkómius legújabb négyfelvonásos vígjátékának tartalma a címnek tökéletes ellentéte, mert csupa vidám ötlet és frappáns kómiikum. A Vajdaságban jól ismerjük Maksz Lindert. »A kis kávéház«, »Hét évig szerencsétlenség« valamint »Egy borzalmas éjszaka« című filmek kiemelkedő állomásai a kitűnő kómiikus karrierjének. Az utóbbi filmet a »Boszna« Filmipari R.-T. hozza forgalomba.

A reuma gyógyítása

A világháború után ezer és ezer ember szenved ebben a súlyos betegségben, anélkül, hogy tudná, hogy a baj dr. Rahlejev Radio Balsamika gyógyszerével gyógyítható. Dr. Rahlejev még Oroszországban tanulmányozta ezt a betegséget és ennek a gyógyítását és sok évi munkája meghozta a kellő eredményt is. Két évvel ezelőtt dr. Rahlejev szlovéniai tanulmányútján csodával határos eredményt ért el úgy, hogyana a szert már sok ezer szenvedő ismeri és dicséri, mintegyetlen és legnagyobb reuma gyógyító eszközt. Két-három üveg orvossággal gyorsan és könnyen gyógyítható a legmakacsabb betegség is.

Az orvosságot 4110

Dr. RAHLEJEV LABORATORIUMA
Beograd, Kosovska 43. állítja elő.

SPORT

Ostmark—Bácska
3:1 (3:1)

A Bácska-pályán, a hétköznap dácára, közel kétezer ember gyűlt össze, hogy a jóképességű bécsi csapat újból bemutatkozását végignézzék. A közönség nagyrésze a csapat válogatott csatárára, Hofbauerre volt különösen kíváncsi, aki erre az alkalomra le is jött csapatával. A nagyhirű csatár játékát azonban csak alig öt percig élvezhette a közönség, mert Hofbauer véletlen folytán a mérkőzés elején úgy megsérült, hogy már csak mint kapus statisztálta végig a két félidőt. Az összegyűlt nézők egyébként nem csupán Hofbauer nagyszerű játékát nem kapták meg, hanem általában csalódtak a bécsi együttesben is, amely közel sem játszott oly szépen és stílusosan, mint első vendégszerzése alkalmával. A reváns is csak azért sikerült az Ostmark-nak, mert a Bácska — amely a mezőnyben mindvégig méltó ellenfele volt — szintén formáján aluli teljesítményt nyújtott, különösen a csatársor, amelynek alig volt pár egészséges, szép akciója.

A mérkőzés lefolyása.

A két csapat a következőképp állt föl: Ostmark: Keil—Graf II, Svoboda—Graf I, Biber, Zabolih—Parcelt, Weidlinger, Wohlmuth, Hofbauer, Meisner. Bácska: Virág—Gubics, Vukov—Szárcevic, Copkó, Szilágyi—Slezák, Marcikics, Kovács, Rudics, Polyakovic.

A Bácska kezd és rögtön támad. Az Ostmark lassan jön lendületbe. A 4-ik percben Weidlinger szép lövését Virág fogja. Középjáték után Hofbauer gyönyörűen kitör, de elesik, megsérül és kiáll. A 7-ik percben a Bácska van frontban, de Polyakovic passzát Marcikics tiszta helyzetből a kapus kezébe lövi. A 10 emberrel játszó bécsiek védekezésre szorulnak. A Bácska-halfsor jól állja a tempót és szüntelen előredobja a csatársort, amely a kapu előtt rendszerint elveszti a fejét. A 14-ik percben a Ostmark gyors akciója már-már eredménnyel jár, de Virág kornere véd. A 20-ik percben Copkó megsérül, kiáll és csak negyedóra múlva tér vissza a mezőnybe. A hendikepelt Bácska továbbra is támad. A 22-ik percben a belsők szép összjátékából Kovács gólt lö (0:1). A bécsiek idegesek, kapkodnak, egy szemnektetsző, veszélyes akciójuk sincsen. Hofbauer sérülten beáll a kapuba, a kapus pedig elhagyja a pályát. A 26-ik percben Gubics faultjéért szabadrugást ítélt a bíró, amelyet Svoboda védtelen belő (1:1). A 30-ik percben kornert érnek a bécsiek, amelyből Wohlmuth megszerzi a vezetést. A Bácska heves támadásba fog, a csatárok, különösen a gyors Polyakovic—Rudics-szárny, többször jó helyzetet teremtenek, de a döntő pillanatban a labda mégis az ellenfélé. Az Ostmark a 38-ik percben kornert erőszakolt ki, amelyből Weidlinger befegyeli a harmadik gólt (3:1).

A szünet után Copkó beáll a jobbszélre, Polyakovic pedig visszamegy halfnak. Az első negyedóra teljesen a Bácskáké. A csatársor állandóan az Ostmark kapu előtt játszik — eredménytelenül. A 18-ik percben Marcikics közvetlen közelről félrelő. Kovács, a 21-ik percben tisztára dolgozza magát, de addig tévovázik, míg leszerelik. A bécsiek csak elvétve vannak offenzívában, támadásaik azonban mindig veszélyesek. A 28-ik percben Gubics faultjéért megítélt szabadrugást Virág védi. A 32-ik percben Rudicsnak van kedvező helyzete, de lövése félremegy. Az utolsó percekben kapkodó, unalmas mezőnyjáték.

A csapatokról.

A bécsiek, mint mondottuk, nem elégtettek ki. A csapat, amely utazástól fáradtan állt ki, mintha aludt volna a mezőnyben. A játékban semmi átgondoltság, taktika. Hofbauer nélkül a csonka-csatársor szárnyaszegett volt. Egyedül Weidlinger gyors és energikus akciói vittek élénk-

séget a támadósor játékába. A halfsor, amelyből hiányzott a nagyszerű Jaros, szintén rossz volt. Biber centerhalf, aki a multkor nagyszerűen játszott, alig volt játékban. A közelharcban mindig alulmaradt. A két hátvéd — különösen a centerből hátrahúzódó Svoboda — kitűnő volt.

A Bácska a mezőnyben méltó ellenfele a bécsieknek, a kapu előtt azonban korántsem volt erőfesz és határozott. A csapat legjobb része a halfsor, amely végig állta az iramot. A kis Szárcevic ismét kitett magáért: szépen tartotta a veszélyes Weidlingert. A csatársorban Polyakovic vitt egyedül lendületet; kár, hogy a második félidőt nem a szokott helyén játszotta. A közvetlen védelem elég jól állt a lábán. Gubics feltűnően sokat és veszélyesen faultolt, amivel csak ártott csapatának. Vukov nyugodtan dolgozott, Virág a gólokat nem védhette.

Drenkovic bíró csak az első félidőben volt a bécsieknek, a kapu előtt azonban csak — tévedett.

—
Az Ostmark Szomborban. A bécsi Ostmark vasárnap Szomborba vendégszerel, ahol egy kombinált csapat lesz az ellenfele. A szombori csapat így áll föl: Nikola—Rack—Spitzer, Sulyok, Weisz—Kragujevic, Csillag, Kaics, Deák. A mérkőzés iránt Szomborban nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Vasárnapi futballprogram. Szuboticián, vasárnap, a Bácska—Beogradi S. K. mérkőzés lesz az egyedüli sportesemény. A Bácska hirdett mérkőzés délután fél 6-kor kezdődik.

Hétfőn játszik le Párisban a Hollandia—Irország mérkőzést. Az olimpiai bizottság, mint ismeretes, Hollandiát sorsolta össze Irországgal, a hollandok azonban a sorsolást megválták. A olimpiai bizottság, mint Párisból jelentik, helyt adott Hollandia óvásának és Irországgal esedékes mérkőzését hétfőre halasztotta. Szombaton Párisban nem volt olimpiai mérkőzés.

TÖZSDE

Noviszadi terménytőzsde, május 31.
Változatlan irányzat, forgalom főleg tengeriben. Buza 297.50—300 dinár. Arpa 300—305 dinár. Zab 20—28 dinár. Tengeri 225 dinár. Bab 65—68 dinár. Liszt 0-ás GG. 480—482.10 dinár. G. 472.50—477.50 dinár, és 420—425 dinár, 5-ös 373—375 dinár, 6-os 480—345 dinár, 7-es 290—300 dinár. Korpa 200 dinár.

Zürich, május 31. Zárlat: Beograd 6.9750, Newyork 567, Páris 29.10, Prága 16.72, Milano 24.80, London 24.49, Szófia 4.10, Berlin 0.007950.

Budapesti értéktőzsde, május 31. Barátságos, de üzletelen volt a bankközi forgalom. Előfordult kötések (ezer koronákban): Magyar Hitel 725, Keresk. bank 1625, Angol-magy. 80, Osztrák Hitel 280, Hazai bank 260, Leszámtoló 104, Általános takarékné 220, Hazai takarékné 5100, Athonaum 192, Nova 210, Salgó 840, Kőszén 4325, Magnezit 2800, Rima 180, Ganz Dan. 4300, Ganz vil. 2050.

Gyengeség? Rossz alvás?

Idegesség? Munkakedvtelenség? Könnyen lépnek fel fájdalmak? Jól barát ilyen rossz napokon a valódi Feller-féle Eisa-Fluid, Lemosásoknál és borogatásoknál különösen jó szolgálatokat tesz, de nagyon jó kozmetikai szer a száj-, fej- és a bőr ápolására. Erősebb, kiadósabb és hatásosabb, mint a sósorszesz! Csomagolásai és portóval együtt 3 duplaüveg vagy 1 különleges üveg 24 dinár, 36 duplaüveg vagy 12 különleges üveg 214 dinár és 10 % felár, szétküldi Feller V. Jenő gyógyszerész Subotica donja központ 185 (Horvátország). 9128

VÉTEL-ELADÁS

Modern ebédlő, háló, szalon, zongora, Wertheim-szekrény, garderoobszekrény, hintaszék, íróasztal, légszűrő, sezlón, virágállvány, festmények eladó. — Butorozott szobák kaphatók. Langné, I. Agina utca 11. 4115

Ház fűszerüzettel elköltözés miatt jutányos áron eladó és azonnal átvehető. V., Neretvanska ulica 7. 4073

Eladó a város legforgalmasabb helyén levő sarokházam, melyben jóforgalmu vendéglő van. Bővebbet Bergel Jakab ügynöknél, Sentán. 3977

Eladó Sentán, az új templom tér közelében, egy modern új ház, mely áll három szoba, fürdőszoba, konyha és kamrából, nagy udvarral. Bővebbet Bergel Jakab ügynöknél. 3979

Malusev-iroda Subotica, amely már 17 év óta a legjobb hírből fennáll, mindennemű adás-vételt, információt és pénzkölcsönt közvetít úgy vidékre mint Suboticán.

Magyarországra költöztek! Biztos lakás Dorozsmán, sarokház, 160 telken, amely jelenleg lakatlan, de kevés költséggel rendezhető és így elfoglalható, olcsón eladó. Érdeklődők forduljanak Lajkó cipészhez Subotica, Topnička ulica 27. 4071

Sentán egy sarokház, amelyben 40 év óta fűszerüzlet, trafik, vendéglő, táncsterem és tekepálya van, eladó. Bővebbet Obedár Boško vagy Bergel Jakab ügynöknél.

Villa felépítésére alkalmas 450 öles telek Palicsan eladó, a vasutállomás közelében, fiatal gyümölcsfákkal. Urbán keresztűl, 2-ik pragony. Malusev-iroda.

Jókarban levő elegáns gyermekocsi eladó. Cim a kiadóban. 4104

Eladó pálinkafőzőküzán régi rézből, jókarban. — Schalter Mihály, Bački-Breg. 4109

Eladó sütőde az új templom téren három kimenővel. Bővebbet Bergel Jakab ügynöknél, Sentán. 4107

APRÓHIRDETÉSEK

Eladó Keviben 8 lánccs föld Bergel Jakab ügynöknél, Senta. 4108

Eladó Sentán, a vasúthoz közel, egy jóforgalmu üzlet különböző engedélyekkel és házzal. Értekezhető Bergel Jakab ügynöknél.

Eladom vagy elcserélem 48 colos magánjáró szivógáz garnitúrát, huzatos garnitúráért vagy más üzemi gépért, vagy buza-utalutáért. Rózsa Ferenc, St.-Kanjiža. 4111

10-es, Máv, átalakított, lánccs magánjáró és 8-as, Máv-csésplő bácskai elevátorral, bódéval, teljes felszereléssel, üzemeles állapotban, más üzlet miatt eladó. Holzhacker Boldizsár, Bajmok. 4090

Új, modern acetilénberendezés, 75 folyóméter csővezetékekkel, 3 sárgárgéz lánccs, 14 lángos, új, modern kazánal, villanybeszerelés végett azonnal eladó. Pfeiffer Pál kereskedő, Bajmok. 4091

Hat új dupla felvonó, tábori kohó, satu, ülő és egyéb szerszámok jutányosan eladók. Freund Adolf, Bačepetrovoseo.

Borbélyüzlet, jóforgalmu, szép berendezéssel, családi okok miatt eladó. Stari-Bečej, főutcán, Krali Petra ulica 29. 4069

Egy ebédlőszekrény, tükör és asztal eladó. Palić 70, Návay-villa. 4058

Angol gyártmányu fehér vászoncipők vékony gumitalppal uraknak 150, hölgyeknek 140 dinárért vidékre postán utánvétellel kaphatók Sugár Béla divatruházában Subotica, Kradjordjev trg 8. 4066

Jókarban levő légszűrőnyit vezr Winkler-üzlet. Wilsonova ulica 16. 4070

Eladó egy Umrath-garnitúra, 8 HP gyári magánjáró, 12 éves, 10 légkörös, jó állapotban, összes felszereléssel, egy Kornik szivógáz gyári magánjáró, 30 HP, jó állapotban. Balázs Antal, Subotica, Barátok-temploma mellett, 8. szám. 4112

Eladó új ház nagy kerttel olcsón a Szücs-telenen. 127. szám. Morgenstein Gábor fűszerkereskedő.

Kedvező fizetési feltételek mellett eladók mindenféle malomgépek, szivógáz-, benzín- és nyersolajmotorok, utjak és használtak. Megvételre keresek mindenféle gépeket és kazánokat 20—100 m² tüzfűlletig. Nagyon olcsón eladó egyvágos malom. Berendezés külön is. Petrás László, Veliki-Bečkerék. 3821

Ház eladó elfoglalható lakással, két épülettel, nagy kerttel, a város belsejéhez közel. Cim a kiadóban. 3973

Zongorát, pianót, öthónapos részletfizetési feltételek mellett kaphat mindenki. Rendkívül nagy választék új angol és bécsi szerkezetű, valamint átjárt szott zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház.

Három magánjáró csésplő-garnitúra, teljesen kijavítva, jó állapotban. Hofherr-elevátorokkal és egy négyüléses Ford-utó olcsón eladó. Mudrinszki Leszo Srbobran, Bačka.

Vastartályok, rezervoár, boros- és olajshordók, kádak olcsóért eladók. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 4010

Máv, 54 colos csésplő, teljesen újonnan építve, — adó vagy becsérelém. — Két bódé, egy 750 kg mázsa sulyokkal, egy szivónyomószivattyú szíjhajtásra, egy 5—7 lóerős fekvő szivógázmotor, szalma- és tözkekrázótengelyeket olcsón készítek. Közvetítőket díjazok. 17 milliméteres acéldrótóktól eladó. Kozma Imre gépműhely, Cantavir. 3709

Illatszertár, a Vajdaság nagyobb városában eladó, esetleg ahhoz társ kereszterik. Bővebbet dr. Szántó Miklós Sombor, Apatini ut 44. 3580

Sentán, a főtéren, egy hatszobás uri lakás eladó. Bővebbet Bergel Jakab, Senta. 3981

Keresek megvételre 100 hold vízmentes földet. Neckov Nića Oroszlámos, Bánát. 3956

Eladó egy 8-as Hofherr magánjárógarnitúra, 24 éves. Kövágó Ferenc, Ada 4043

Eladó 44 kabinos tiszai fürdő teljes felszereléssel. Márkó Uzum borbély, Mol Bačka. 4046

Eladó olcsón jókarban és használatban levő Torino-Fiat, hatüléses, luxusautó. Érdeklődni Halbrohr szállítónál Suboticán, Prokesch palota. 4064

Jókarban levő gyapjúfonoda eladó teljes felszereléssel. Továbbá gyapjúfonást elfogad kicsinyben és nagyban. Kötött kabátokat is készít és raktáron tart nagy választékban. Kovács és Sesták Staribečejien, Sörház utca 4. 4013

Eladó jókarban levő ötüléses autó hat jó gummival és teljes felszereléssel. Bővebbet dr. Lukićnál, Sombor. 4061

Somborban egy modern ebédlőberendezés, egy antik faragott szalagarnitúra, kedvező áron eladó. Bővebbet dr. Szántó Miklós, Sombor. 4057

Farkaskutya, másfél éves, szuka, eladó. Cim: Paukovich Andor, Kraljev-Breg. 4029

Írógép, jókarban, Adler-gyártmány, eladó. Cim a kiadóban. 4028

8 HP Első Magyar Gazdasági gyári magánjáró csésplőgarnitúra eladó. — Schwerer József, Kula. 4007

A város legjobb helyén levő jóforgalmu vaskereskedés más vállalkozás miatt azonnal eladó. — Csak komoly reflektánsokkal tárgyalok. Cim: »Vaskereskedés« alatt a kiadóban. 4030

Nyírfaseprű, prima, frissvágásu, nagyban és kicsinyben előnyös áron kapható Adám Róbertnél, Palićki put, villanytelennel szemben. 4026

Közel a beltérhez két különbejáratu szoba, eddig orvosi rendelő, esetleg irodahelyiségnek kiadó. Cim a kiadóban. 4113

Magtár azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 4086

KÜLÖNFÉLE

Butorozott szobák vannak kiadók konyahasználattal is, úgy egyes személyeknek, mint férfi és feleségnek. Malusev-iroda. 4098

Butorozott szoba kiadó. Skotus Viator ulica 36. 4096

Jó házikoszt kapható, 18 dinár ebéd és vacsora. Reggeli kávé 4 dinár. Barona Trenka Trg 4. 4099

Villalakás, két szoba butorozva, nyári szezonra kiadó. Bővebbet Faragó mészárosnál, halpiac.

Közel a beltérhez két különbejáratu, tiszta butorozott szoba kiadó. Cim a kiadóban. 4114

Kiárúsítás! Az összes raktáron levő férfi, fiu- és gyermekruhák minden elfogadható áron kiárúsítatnak. Tessék megvőzödni. Csak e hónapban, míg a készlet tart. Földes Samu ruhaárúházában, a Nádor-kávéház mellett, Suboticán. 2639

Butorozott szoba kiadó. Bajski put 26. 4008

Utcai szoba két fiatal embernek ellátással vagy anélkül kiadó. Somborski put 57. 4065

Pöstyénbe nem kell utaznia, ha reumáját, ischiáját gyógyítani akarja, mert eredeti pöstyéni iszapot kaphat az Illés-gyógytárban, főpostával szemben. Kimerítő utasítások minden nyelven ingyen.

Irodahelyiség beltéren azonnal elfoglalható. Felvilágosítást ad telefon 821. 4024

Új zongorák, kereszthurosak, fekete, pánccél hangtökevel, elsőrangú gyártmányok, netto cassa, esetleg 12—18 havi részletfizetésre kaphatók Raab Károlynál Sombor, Pariska 3143

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból viszsamaradt tárgyak állandóan olcsón eladók. I. Bogovičeva (Kinizsi) ulica 12. 7622

Elveszett a bajmoki vásáron egy sötét peji, bal lábán kese, egy kissé hoka csődör. Megtaláló jelentse be a suboticiai rendőrségen. Jutalmat kap

NYILTÉR.

Van szerencsém üzletfeleim és barátaim tudomására hozni, hogy 1919-ben alakított és bejegyzett szállítási és vámközvetítői üzletemet saját nevem és cégem alatt tovább folytatom.

Irodám a Caro és Jellinek r. t. itteni helyiségeiben, Strossmajerova ulica 9. sz.

Steva Krstić

3968

vámközvetítő.

Felkérem a Sombori Felső Kereskedelmi Iskola 1913—1914. tanév végén érettségi vizsgálatot tett osztálytársaimat — 1914. évi megállapodásunk értelmében — hogy 1924. évi június hó 8-án, pünkösd vasárnapján Somborban megjelenni sziveskedjenek. A találkozó részletes imertőjét — a címek közlése után — levélben küldöm meg.

Waleth Camill, Sombor

Kraja Petra ulica 29

WEISZ JENŐ
kefeárugyára

Subotica, Telefonsz. 188.

AJÁNlja

KITÜNŐ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVŰLI KEFE, ECSET, SEPRŐ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

Radió-hír!

Ujdonság!

Tosca Royal Kreme

Tégelye elsőrendű toalette szappanból készítve. Kitünő arcápoló, kézäpoló és beretváló krém! Kétszeres használat!

A krém elfogyasztása után a tégely mint szappan használható.

Elektro-Kemijska Tvornica

kir. udvari szállító, Karlovac.

Vezérképviselő és lerakat az egész SHS. részére Réh Mátvás Subotica, Zmaj Jovina ulica 2. szám.

Nagyobb vállalat

300.000 dinárral társat keres

melyre teljes garanciát nyújt. A társnak személyesen részt kell vennie a vállalat munkájában. Megkeresések „REKLAM” hirdetőirodába, Novisad Jevrejska ulica 6. szám kéretnek. 4000

NYILTÉR.

Értesítjük a t. vásárlóközönséget, hogy június hó 1-től a nyári időszakban üzletünket reggel 1/28 órától 12-ig és délután 3-tól 7-ig tartjuk nyitva.

Székely és Vujkovič
divatruháza.

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Saját érdeke mindenkinek, hogy jó és sikerült elegáns ruhája legyen, ezt nálam érheti el, mert úgy angol mint francia toilették a legjobb kivitelben készülnek teljes garancia mellett. Vidéki megrendelők aznap próbálhatnak, egyszeri próba elég. Szükség esetén gyászruhák 6 óra alatt készülnek. — Szabásati tanfolyamot kezdek június 1-én, vidékiek 8 nap alatt megtanulhatnak. Jelentkezni lehet mindig.

Tisztelettel

Hitri Károly

speciális angol és francia női szabó
Subotica, Paja Dobanovački ul. 4.
(a Nemzetivel szemben)

3473

Dzsávic, Hódi
templom-festők

Tanonc felvétetik. Cim: Subotica gimnazija, Vel. Bečkerék Roknics foto-szalón.
művészi kivitelben elvállal szobafestést, mázolás, műerezést.

3310

„JELENA” nődivatszalon
Subotica, Aleksandrova ul. 11.
Korzó

A legújabb angol és francia női szabás és varrásból úgy kezdők, mint haladók, valamint hivatalos varrónők részére 1924. június 15-től kezdődőleg női szabásati és varrasi tanfolyamot tart egy hónapi időtartammal. Résztvevők és azok hozzátartozói kosztümjeit, kabátjait, ruháit stb. díjmentesen kiszabom és azok utmutatásaim szerint készülnek. Jelentkezés június 10-ig bezárólag. 3605

Könyvbarátok figyelmébe!

Aki szép és jó könyvekkel akarja könyvtárát kiegészíteni, aki olvasni akarja a világ-irodalom legjobb termékeit és olcsó áron be akarja azokat szerezni, az kérje az A. Mamuzsics könyvkereskedés Subotica, legújabbán megjelent katalógusát.

május 29-től
csütörtöktől
június 1-ig
vasárnapig

Litka

VÖRÖS LOVAS

dráma 5 főlvonásban

Főszereplő: FERN ANDRA, SALM gróf

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkercsők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszshelyig melléklendő.

Almolnár, munkaszerető, szakképzett, józanéletű, ki hosszabb gyakorlattal rendelkezik, jó javadalmazással felvétetik Lipković és Hubert, Ada. — Ugyanott molnársegéd kerestetik. 4047

Ügyes vaskereskedősegédet, szerb és német nyelvismerettel, jó kézírással, azonnali belépésre keressünk. Alánlatokat fizetési igény megjelölésével Stolz Henrik és Fiai Novisad címre. 3997

LEVELEZÉS

Házasságot jobb körökben diszkrétan elintéző közvetítő-iroda Subotica, Agina ulica 11. 3353

Fogtechnikus állást keres rögtön belépésre. Perfekt arany- és kautsukmunkálathatban. Cim: Jellinek Sándor Subotica, Pajo Kujundžić ulica 4. 4017

Borbélyok figyelmébe!

Ondolást és fésülést szakszerűen és gyorsan kitanított Kummerkramer nőfodrász, Sombor. 2984

Suche zu einem zweijährigen Mädchen besseres, intelligentes Kindermädchen. Eintritt 15. Juni. Adresse der Administration 4081

Fűszerkereskedősegéd, önállóan dolgozó, több évi gyakorlattal, azonnali belépésre állást keres. Dávid Benjamin, Debeljača. 4068

COVODINAI DOBOZIPAR
Subotica, Sudarevićeva ulica 84.
Telefon 421.

Legújabb és legolcsóbban készített cukorkás-, szappanos-, gyógyszer-, pouderes- és mindenféle KARTONDOBOZT. — Gyors és pontos szállítás!

Bőr kopébdöröndök táskák, bőrtárcák nagy választékban megrendelésre is kaphatók.

Suche deutsches Mädchen zu meinem 5-jährigen Knaben und 1-jährigem Mädchen. Bajmok, Svoboda-Mühle. 4089

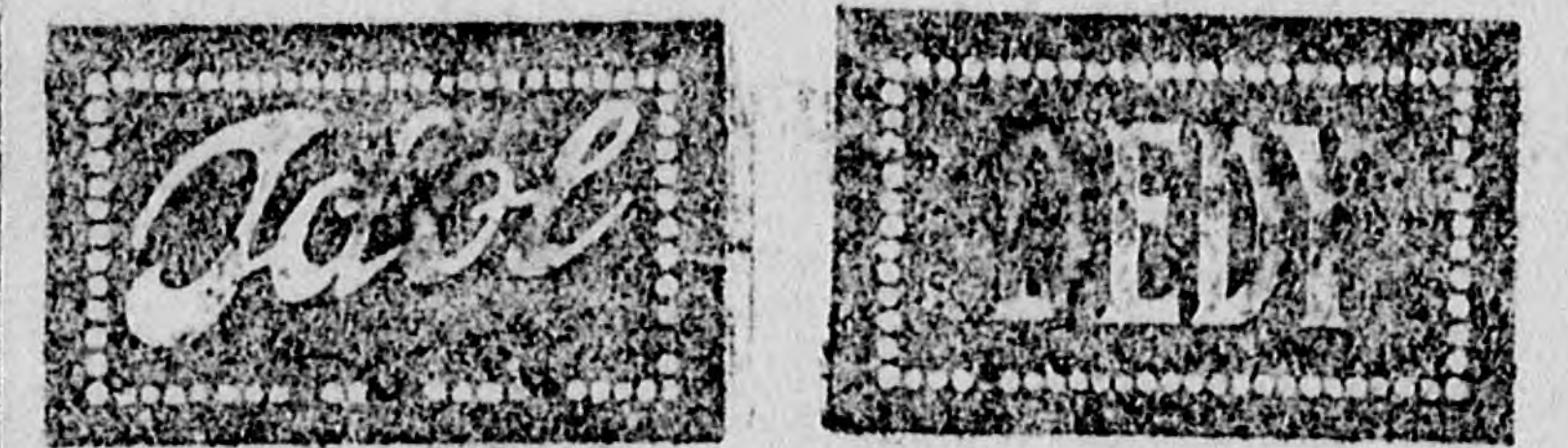
RÓKA
DIVATCIPÉSZETE
SUBOTICA
PAŠIĆEVA ULICA 9.

Jó házból való fiu kifutófiúnak azonnali belépésre felvétetik. Sonnenberg Salamon Subotica, Karadjordjev Trg 9. 4051

KÖLNI VIZ
„FIFI“
készíti
Pintér gyógyszerár
nagytemplom mellett
Subotica 4084

Jobb házi varrónő hosszabb időre kerestetik azonnali belépésre. I. kör, Poštanska ulica 9. I. em. 4083

KÉRJEN

CIPŐKRÉMET!
GYÁRTJA:
Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
NOVISAD

UJ IPAR! UJ IPAR!

Allandó kiállítás!
Subotica, Bene Sudarevićeva ulica 34.

Keresek öt telepes családot
10 esztendőre Délszerbiába, akik 100 hektár 160 kat. hold földet művelnének felesbe. A telepesek részére teljesen új lakás épült, addig is van rendes lakásuk. Ugyanoda szükséges egy vízmolnár négy malomkére. A telepesek minden szükséges jószágot és felszerelést kapnak. A megmunkálendő földön opiumot, mákot, rizset és dohányt lehet és kell főleg termelni. Az idejövetele ideje legkésőbb augusztus hava. Lehetőleg egymással ismerős családok jelentkezzenek. Minden családban legalább két férfitag legyen. — Bővebb felvilágosításokat ad és az ajánlatok küldendők szerb, tót, magyar vagy német nyelven Ingenieur Gjorgje Popjak, Kavadar, Macedonia.

Közö

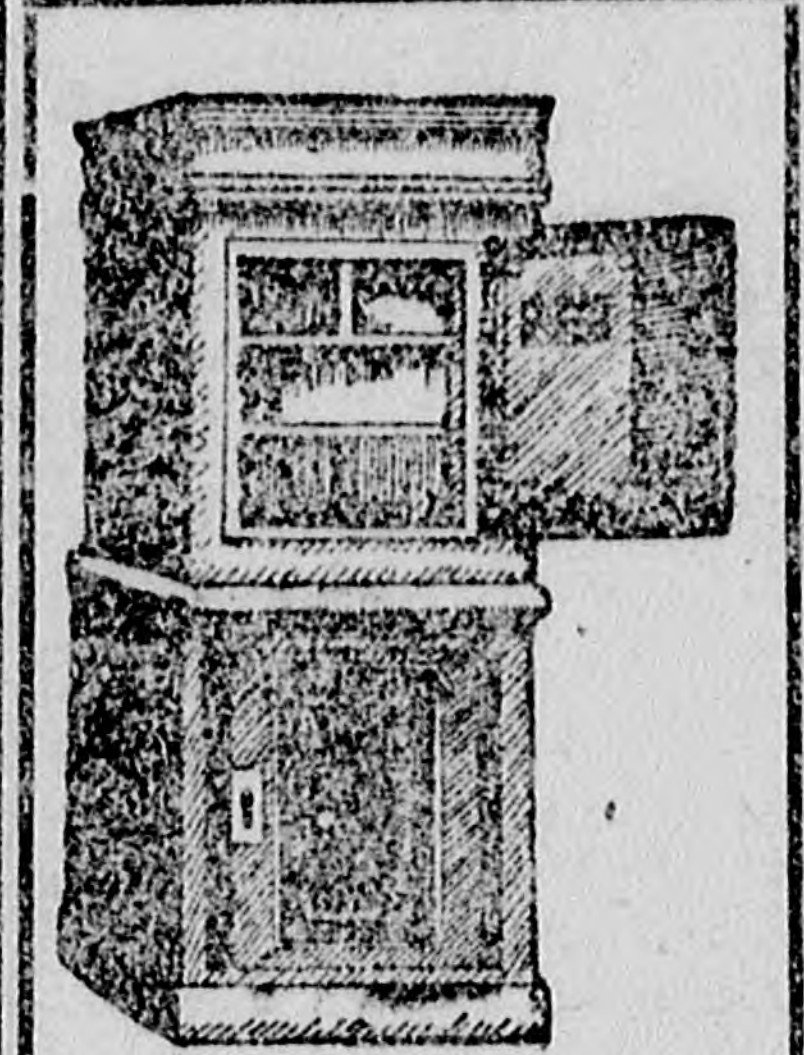
Komédiás lánya

dráma 5 főlvonásban

Főszereplő: GRETE REINWALD

május 29-től
csütörtöktől
június 1-ig
vasárnapig

Intelligentes Fräulein wird zu zwei Mädchen zum sofortigen Eintritt gesucht nach Subotica. Offerte mit Photographie u. Zeugnisse unter »Verlässlich« an die Expedition des Blattes. 4050

KIRSCHNER MIHALY
SOMBOR
Tüzmentes
pénzszekrények
állandó nagy raktára!
2733

Munkásianyak művirágkészítéshez felvétetnek. I. Trenkova ulica 5. 4092

TANATON
KAPHATÓ A
BEDŐ
TRAFIKBAN

Fűszerkereskedősegéd, ki úgy a csemegében, mint a festékben jártas, megfelelő üzletevezetői, raktárnoki vagy utazói állást keres. Cim a kiadóban. 4067

Vashordók

30 db 4-6 g és 50 db cca 150 kg. befogadóképességgel, használt, de jó állapotban, benzin vagy petroleum tárolásához kapható:
Bácskai Mezőgazdák Szövetkezeténél
Sombor
3887

SZÓDAVIZET
legkisebb mennyiségben is gyári áron szállít házhöz bárkinek »Johanna« szikvízgyár Subotica. Telefon 532.

Kifutófiu június elsejére felvétetik. Kramer Antal és Társa. 3985

Állam- és jogtudományi doktor, beszél tökéletesen szerbül, magyarul és németül, 29 éves, keres ügyvédjelölti állást Suboticán vagy vidéken. Bir 4 évi vasuti adminisztratív, 1/2 évi ügyvédi és 1 1/2 évi gyakorlattal. Jelenleg bírósági jegyző. Ajánlatokat kér a lapkiadóba »Állam- és jogtudományi doktor« cím alatt. 4100

Varrólányok és tanoncok felvétetnek a Pirnitzer-szalóban. Dobanovačka ulica 5. 4102

Vas- és fémöntvényeket gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON SZÁM 320. 760

Perfekter deutscher Korrespondent mit Sprachkenntnissen im Serbokroatischen, Englischen u. Italienischen, bisher in der Holzbranche tätig gewesen, sucht passende Stelle in einem größeren Unternehmen. Adressen an die Administration des Blattes unterl. 480

Kovácssegéd csich-malac
Menvass rad pehelyből, 2. ga vattából, úgy utazó- régit, a legszebben és legolcsóbban készítik háznál is. Raktáron tartok minden színben jó és olcsó paplanokat. Csányi Károlyné; üzlet az edénypiacon, a gőzfürdő oldalán levő Németh-trafikban.

Irodának vagy hasonló célra alkalmas szoba kiadó. Petrogradska ulica 5.

ADRIÁNK GYÖNGYE!

NOVI VINODOL

PALACE HOTEL „LIŠANJ”
és „SAN MARINO”
AZ INTÉZET EGESZ ÉVBEN NYITVA
ERŐSS SÁNDOR VEZETÉSE ALATT
120 SZOBA
KÁVÉHÁZ, ÉTTEREM, MOZI, KATONAZENE
TERMÉSZETES HOMOKSTRAND
MÉRSEKELT ÁRAK
3488

Zöldségárut termelőktől minden mennyiségben anapi áron veszek zöldségféléket
ILIJASÁGI
fűszer és csemegé kereskedése Subotica, Huspiac.
Telefon 448.

FOGLALKOZÁS

Élettelt azonnali belépésre keresünk. Barzel d. d. vaskereskedés, Kunetz-ház 4060

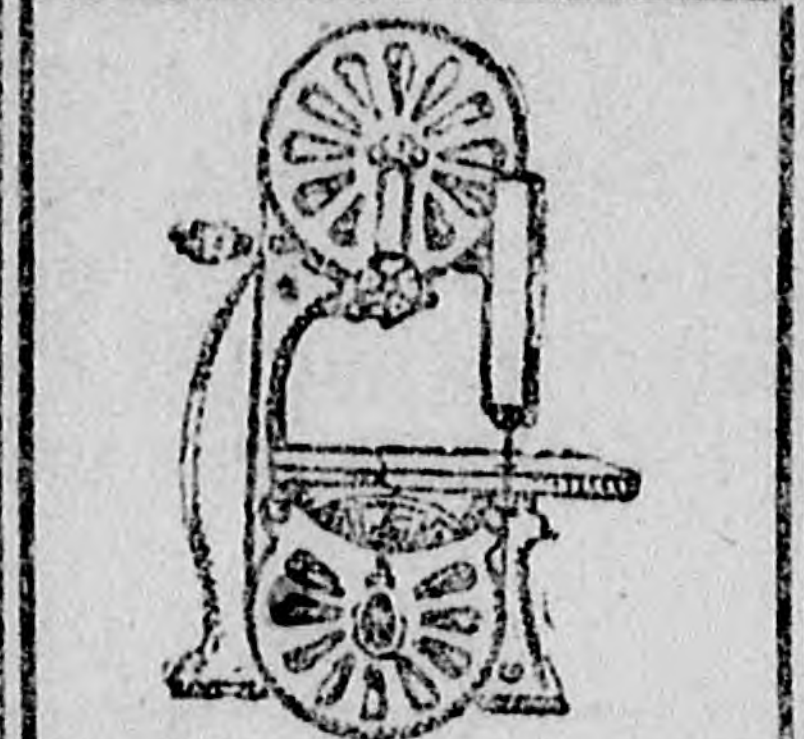
Irodastanó, pénzkezelésben jártas, jó írással, felvétetik. Szerb, horvát nyelvet tudó előnyben részesül. — Ajánlatok az eddigi alkalmaztatás és fizetési igények feltüntetésével kéretnek »P. 541« jellege alatt a kiadóba. 3963

Bérmálásra
ékszerek és órák
a legolcsóbbak
ÁDÁM IMRE
óráz- és ékszerésznél
Subotica Rudićeva u. 12

Englischer Unterricht. Einzeln und in Gruppen, sowie Übersetzungen erteilt in seiner Muttersprache Mr. Raynbird, Strossmayerova ulica 8, az udvarban balra. 3706

Intelligentes Fräulein mit Sprachen, sucht Stelle zu grösseren Kindern in ein feines Haus für Palics. Anträge an die Administration. 4021

Két szerbül tudó kisasszony felvétetik Lagercukrászdába, városháza alatt. 3992

Faipari gépeket
legtökéletesebb svédrendszerű billenős golyós csapágyazással, suboticiai raktárból versenyárban azonnal szállítok.

JELLINEK JÓZSEF
SUBOTICA, Pajo Kujundžićeva ul. 4. (Uri Kaszinóval szemben)

Érettségizett fiatalember, aki jártas a horvát, német és magyar nyelvben, gyógyszerárban gyakor-nokul felvétetik. Cim a kiadóban. 4041

8-as gyári magánjáró 10 lépkörös lokomobil, »Máv.« cséplővel. 6-os fogaskerekes kintő karban levő Máv cséplőgarnitúra, külön 6-8-as cséplő, motoros morzsoló fűrésszel, egy szellagfűrés, üzemben megtekinthetők és eladó. :: Vadóc Károly géplakatos Bács-Topola.

Két gyakorlott férfi és női munkás azonnal felvétetik Danilo Lazić cipésmesternél. Monastirska ul. 4. 4094

Victor Margueritte
Az élettárs — Le compagnon
a szenzációs „Lerbier kisasszony legényelcse” c. könyv befejező kötete
ÁRA 68 DINÁR
KAPHATÓ:
Vig Zsigmond Sándor
könyvkereskedésben Subotica
Uj zeneművek érkeztek !!

Sportláz

A párisi olimpiádon folyó foot-balltornákat lázasabb érdeklődéssel figyelik a tömegek a világ minden részéből, mint bármilyen más eseményt, aminek esetleg sorsdöntő hatása lehet a népek jövőjére. Kinek jutott volna eszébe nálunk az angol, vagy a francia, vagy a német választások idején fölesőgteni egy szerkesztőséget, hogy az eredményeket megtudakolja? A sportvilágverseny azonban annyira fanatizálja az embereket, hogy nem győzik bevárni, míg a lapok megjelennek, hanem valóságos ostromot intéznek kérdezősködéseikkel a redakciók ellen.

Tömeghisztéria ez. Olyanok is belesodrónak, akik nem igen értenek a sporthoz és ehhez képest meglehetősen közömbösséget tanúsítanak iránta. Járványszerűen ragad át emberről-emberre a dühös kíváncsiság, hogy az esedékes mérkőzések hogyan zajlottak le. A kávéházak visszhangzanak a szenvedelmes sportvitáktól és esténként csoportokba verődve lesi a fiatalság az új eredményekről beszámoló plakátokat. És milyen emóciókat gyújt ki az az osztásjellel elválasztott két arabs szám, ami egy-egy mérkőzés sorsát jelzi! Milyen örömmujongás viharzik föl, ha az eredmény kielégíti a szimpátiától kormányzott várakozást és milyen lesújtva kullognak el azok, akiknek dédelgetett favoritja elbukott a versenyben!

A »Világ« néhány nappal ezelőtt vezércikkben méltatta ezt a csodálatos jelenséget és szelid korhálással figyelmeztette a budapesti közönséget, amely diadalmában uszott a magyaroknak a lengyelek fölött aratott győzelméből, hogy szép, dicsőregetés és lélekemelő ez a lelkesedés, de jusson ki belőle a magyar szellemi élet világbajnokainak is, ha egy-egy dicsőséges külföldi útról hazatérnek. A magyar labdarugókat ért egyiptomi csapás után ennek az admoníciónak vigasztalássá kell módosulnia a nagy nemzetiség szomorúság enyhítésére, amely a footballsportjára büszke magyar fővárost a vereség hatása

azonban az elmélkedés, a felvilágosító oktatás és az állásfoglalás helyett, mint bálszél ellen. Hasztalan a szellemi kiválóság a testi ügyesség bra-zenében, a nép, a tömegek ki a lovakat a tudomány szét reprezentánsainak ellenben az ópatákat és a hofferetektől eksztázissal ünneplik, ha góljakkal győzelmet szereznek hazájuknak. A tömegléleknek az a sajátossága nyilvánul meg ebben, amelynek a civilizáció fejlődése csak jelentézkézősi formáját alakította át, de lényegét változatlanul hagyta.

A szellemi haladás apostolainak nagyszerű munkáját csak kész és konkrét eredményeiben veszi észre a nép, amely ezeket az eredményeket mint a személytelen fejlődés gyümölcseit élvezi. Plató, Arisztotelész, Archimédesz, Ptolemaeus, Copernicus, Galilei, Verulam, Bacon, Newton, Voltaire, Kant, Einstein és a kultúra történetének egyetlen óriása sem foglalhat helyet hős gyanánt a tömegek abstrakciók iránt érzéketlen érdeklődésében. Tudós magyarázatok rámutatnak azokra a kapcsolatokra, amelyek a nagy gondolkodók, írók, művészek működése és a kultúra kézzelfogható, mindenki számára hozzáférhető vívmányai között fennállnak, de ezek az okfejtések nem hatnak eleven erővel a tömegekre és még az iskolázott emberek nagyrészenek lelkében is csak mint halvány emlékek ködlenek.

Ezzel szemben kétségtelen tény, hogy nincs ember, akiben ne volna fogékonyság a testi erő és ügyesség virtusai és a pillanatnyi hatást keltő elmésség tüziátéka iránt. A szellem heroszjai nem illetik meg a nép fantáziáját, de se szeri se száma azoknak a mondáknak, amelyek erős emberek viselt dolgait mesélik el. A »többet ésszel, mint erővel« tanítása sem a tudás szuverénitásával, hanem az agyafurtság célszerűségének példáiival illusztrálódik a tömegek előtt.

Korszakalkotó gondolatokat betemet a közönyösség sivó homokja, míg természetlen, de virtuóz észgyakorlatoknak csudájára járnak. Hányan tudták megérteni Gauss Károlynak, a göttingai matematikusnak nagyságát és kinek nem állott el a szemé-szája a bámulattól, amikor dr. Rückle kétszáz számjegyből álló sort hét perc és néhány másodpercnyi memorizálás után hibátlanul elmondott? A mnemotechnikus mutatványokat produkálhat, emlékezeti versenyeket rendezhet, az igazi tudós azonban semmi olyan tetszetős képességgel nem rendelkezik, amivel az izgalmakra éhes közönség figyelmét fölesiklandozhatná.

Egy csárdás vagy kóló jobban ki-

elégíti a publikum igényeit, mint Beethoven zenéje; egy leleményes tréfacsináló firtoros mókái népszerűbbek, mint Thackeray humora; a variété kóklérének gyorsfestményeit inkább megcsodálja a profanum vulgus, mint Ripl-Rónai képeit; a vasrudakat tördelő Breitbart produkciói nagyobb tetszést aratnak, mint a legtanulságosabb szabadliceumi előadás; egy népszónok, aki mesterien játszik az alantas indulatok billentyűin, kapósabb, mint Appanyi Albert; Kinizsy Pál emléke mélyebben benyomul a néplélekbe, mint Janus Pannoniusé; az ofside ismérvei hevesebben ingerlik a tömegek tudásvágyát, mint a relativitás elmélete.

A sport, mint a mindenki által megértett és méltányolt testi kiválóság érvényesülésének területe, a legalkalmasabb aréna annak a vetélkedési ösztönnek játékos levezetésére, amely embereket, csoportokat, népeket és fajokat állandóan egymás legyőzésére unszolja. Ezt az ösztönt helygatiák föl az olimpiai versenyek és innen van az, hogy minden néphazafias ünneppé avatja labdarugóinak olimpiai győzelmét, vereségüket pedig egy siratja, mintha valami nemzeti gyász szakadt volna rá.

bm.

Olasz napok

Irtó: Baedeker

SÉTA NÁPOLYBAN

Nápolyban majdnem minden idegen egyformán él. Ha emancipálja is magát az utikönyve sablon-programjától, a klíma és a millió hatása alól nem tud felszabadulni. Ezek birtokba veszik őt s a hatalmukban tartják.

Megtettük hát a szokásos sétakocsizást egypárszor a Posilipo-n Bagnoli-ig, s egyszer onnan tovább vitettük magunkat Pozzuoli-ba és Bajae-be. Mert ez, így informáltak bennünket, a rendes turista-szokás. És nem bántam meg, hogy alávettem magam e szokásnak, s oly új volt nekem minden, mint ha először álltam volna szemben e tájképszepekkel. Olyan sok függ itt a hangulattól, az évszaktól, a levegőnek véletlenül sűrűbb vagy ritkább voltától s főleg a megvilágítástól. Ezek a primitív tengerparti helyek nem változtak sokat egypár esztendő óta (hiszen évszázak alatt is csak egy-egy utabbi trattoria-val bővültek ki), mégis mint ha mindennek melegebb volna a tónusa, s a piszok is, amiből itt sok van — hogy is mondjam csak? — mintha valamivel tisztább volna mostan... Vagy én látok másképpen? Valószínű, mert az ember nemcsak minden esztendőben, de talán minden órában másképpen látja a dolgokat... Különösen Bajae változott meg a szememben, aminek talán az a magyarázata, hogy a régi római fürdőváros romjait szemlélvén, annak csendes maradványaihoz ezúttal hozzáképzetem az Augustus-korabeli nagyszabású mondén életet, amely már ványaloták és luksuszvillák közt tobzódott. Ez lehetett valaha a római Ostende...

Élvezet szempontjából, tehát erkölcsi szempontból, nem lehet nagyobb szerencse, és nincsen semmi praktikusabb, mint kétszer nézni meg mindent. Nekem például minden szép dolog többet nyújt a második találkozásnál mint az össze ismerkedésnél. Legyen az hegyvidék vagy művész remeke, ha másodsorú látom, többet érzek mellette s így többet is értek belőle. S amit az ember az első megtekintés után valamiről olvas (s ez is mintegy másodszori látás), az észrevehetőbben gazdagítja az ismereteit, mint az, amit az ismerkedés előtt tanult róla. Meglehetősen normál embernek tartom magam, s talán joggal hiszem, hogy a legtöbb ember- és utazótársam ezt

így érzi és tudja. S épp ezért csodálom egyik-másik egyébként nem a fejelágyára esett urnak az eszejárását, aki mikor valamely világszép helynek a megtekintésére hívják, azt feleli:

— Köszönöm, nem kérek belőle. Már ott voltam.

Nem sokkal okosabb felelet, mint ha valakinek olvasásra ajánlanák a *Divina Commedia*-t vagy a *Faust*-ot, s ő azt felelné:

— Nem kell nekem. Már olvastam.

Ami igazán nézni való, legyen az a természetnek egy remeke vagy a történelmnek egy régi emléke, az mind csak nyerhet, ha többször nézzük, — csakugy mint az igazán nagy könyvet nem egyszer, hanem sokszor olvassuk, s a nagy gallériákat is nem egyszer, de ismételvű keressük föl.

Nápoly mint műváros, mint *città artistica* bizonyára nem elsőrendű. Távolról sincs benne annyi köz- és magángyűjtemény mint Rómában, Flórencében vagy Velencében. — annyi se mint Bécsben. De a nemzeti muzeuma — a világ ez egyik legnagyobb kollektója — megéri és megérdemli, hogy sokszor nézzük s a tanulmányunk tárgyává tegyük. Ide is ellátogattam hát ezekben a napokban néhányszor, hogy viszontlássam néhány kedvencemet, az *arte-schi pompeiani* egy pár szép szingzagdag darabját; a virágot tépdéső fiatal lányt, a táncoló baccianszóket, Orestest és Pylades-t s néhány bájos amorette-ét, amelyek nem lehetnének vonzóbbak, ha maga szent Raffael festette volna őket. Újból ott bandukoltam, hogy köszönthessem az utikönyvünk által is lelkesen földicsérré Homerosz-mellszobrot, s a két szép Vénuszomat, a *capuai*-t, amely a legrocconszenvesebb istennő-szobrok közül való s a *Kallipygos*-t, amely a déli frontálva hódította meg a szép domboruságokért szívesen lelkesedő művészeket, akik ezt a kedvesen kacér kis istennőcskét jobban szeretik mint a hozzája képest kissé soványka *medicei*-t vagy a Louvre fenségesen büszke *melos*-i asszonyát. Én is a kedveim közé soroltam rég ezt a kedves fiatal hölgyet, akiben alapjában véve nagyon kevés az isteni, úgy hogy nem kelti föl a szemlélőben azt az áhítatot, amelyet milói testvére ébreszt bennünk. Egyáltalában nem gondolunk az Olympos-ra, ha ezt a bájoságot nézzük, s én azt hiszem,

hogy ő épp oly kevésbé Vénusz, mint amennyire az az ör, aki katonaruhában vigyáz rá a muzeumban: nem Mars. Egészen földi kis teremtes ő, akit valószínűleg csak azért emeltek isteni rangra, mert a szépsége csakugyan vénusi. Nincs ugyan benne semmi a Junó és Minerva fölötti győzelmet arató Szépség diadalittasságából, sem a párisi Vénusz büszke, szinte komoly méltóságából, de van valami benne, ami emberibb és nőbb a többi fehér márvány-Afrodite minden tökéletességénél. Földi leány ő, kedvesen pajzán és vidáman kacér, aki elfogulatlanul gyönyörködik a saját szép tagjaiban és nem haragszik, ha más is szívesen legetti a szemét rajtuk. Ez az első fiataliságában pompázó és friss üdeségben viruló női test alighanem legvonzóbb műkinése e gazdag muzemnek. Én fölkeresem e kedves hölgyet minden nap, ha Nápolyban vagyok, s napról-napra újabb bájakat fődözök föl benne. Alitóltag nem kisebb művész faragta mint Praxiteles, s bár sokan kételkednek rajta, én elhiszem, éppen mert tökéletesnek találom. A legenda szerint a híres műretek egy szerencsés véletlennek köszönhető; egy szintoly szép és nem kevésbé elfogulatlan fiatal görög leányzó egy bájos gesztusának. Elmondom.

Praxitelesnek volt egy gyönyörű Vénusz-szobra, amelynek akkoriban is csodájára jártak a szépségkedvelők és műértők, persze nem az angol turisták s a német esztétika-professzorok, hanem a klasszikus vonalakra érzékeny ókori görögök. Egy alkalommal vidám leányok rontottak be a szobrász műtermébe s irigykedve, kritizálva, boncolgatva, minden szépséget az elemekre szétzedve bámulták-tárgyalták a ragyogó fehérséget. Egészen fésztelenül társalogtak, mert »maguk között« (*unter uns Mädchen*) voltak, s nem is sejtették, hogy a szobor genialis alkotója egy oldalfülkéből nemcsak hallja a naiv ekklamációkat és a merész részletezéseket, amelyekkel szép nővéruiknek minden egyes báját jellemezték, de őket magukat, eleven Afrodite-modelleket is látja az ő éles és éhes kitűnő művészszemével... A hölgyek abban egyeztek meg végre, hogy a szobor bizony — mi tagadás benne? — szebb mint ők valamennyien. Csak egy volt e fiatal lányok között, akinek kétségei voltak, s aki annyira véte ismerni önmagát, hogy azt különbnek tarthatta az istennőnél.

— Nem mindenben vagyok szebb nála. — így szól elpirulva, — de van bennem valami, amiben fölülmúlok.

Egy-két mozdulattal ledobta a ruháit (az akkori görög viseletnél ez igazán könnyen ment!), s azzal az elfogulatlansággal és közvetlenséggel, amellyel csak romlatlan szűzek dicsékedhetnek, kezdte összehasonlítani magát a kiállított márványszépséggel. S hogy figyelmeztesse a társnőit arra a bájára, amellyel fölülmulja az istennőszobrot, a fejét jobbfelé fordítva, tökéletes hajlással ivelő domboruságaira hátratekintett. Ez volt az a szerencsés gesztus, amelyet említettem, s amelyet az utókor szerencsésére Praxiteles meglesett és megörökített a *Venus Kallipygos* halhatatlan szép szobrában. A modell, amelynek e világszép márványt köszönhetjük, bizonyosan a képzelhető legszebb leány volt, s az ember nem győzi sajnálni, hogy ma már nincsenek ilyenek... Hogy Praxiteles annyira beleszerelt ez indiszkréciónál előtte feltárt bájakba, hogy nem tudott többet fölül megvárni, s hogy feleségül vette az édes kis hölgyet, az már nem legenda, hanem novella, s így természetesen nem igaz...

A festmények galériájában is ékeskedik egynéhány mestermű, amely minden nagy muzeum gyönyöge, sőt gögje lehetne. Gyönyörű dolgok magától Raffiaeltól, aztán Tiziantól, Correggiótól. Nekem leg-

jobban ez utóbbinak a *Zingerella*-ja tetszett, egyike a legmeghittebb s legedesebb madonna-képeknek, amelyek csak szépséget kereső szemet gyönyörködtettek. Crowe és Caval-caselle az ő gondos és lelkiismeretes nagy munkájukban a Tizian pápaarcokéért (III. Pál) lelkesednek, és én nem vitázok velük. Ők tudósok, én pedig tudatlan vagyok, s mi tudás híján szükkölködők kép-telenek vagyunk teljesen megszaba-dulni attól a tagadhatatlanul kor-látolt elgondolástól, hogy ami szép, az egyszersmind művészi szempont-ból is szép. Ezért a madonnaképek mindig népszerűbbek és kedvelteb-bek lesznek, mint a pápaportrék, s a Vénusz-szobrok, mint az Aeschines-ek és Sophokles-ek... Hanem, kérem, ne tessék azt hinni, hogy aki tudatlan, az okvetetlenül ostoba is. Amit itt mondtam, úgy értendő, hogy a nemesztéta-nagyközönség, ha egyenlőértékű két ily festmény vagy szobor elé állítják, annak fog-ja adni a pálmát, amely őt az ábrázoltnak a fiatalságával s a szépségével is vonzza, s nem csupán az alkotás művészi valójával.

A Museo nazionale-val különben még most sem vagyok készen. A falfestményeknek, a galleria-képeknek, a szobroknak, vázákknak, egyiptomiádnak, papiruszoknak, könyveknek és kéziratoknak, üvegeknek, kézirajzoknak, lapidáriáknak, terra-kottáknak ebben az utvesztőjében bolyongani lehetne hetekig, sőt hó-napokig, s az ember még mindig nem látja meg mindent, amit meg-nézni érdemes.

A Piazza Dante-n megnéztük a nagy firenzei költő emléksobrát is, amelynél már láttam nem egy siker-ültebb Dante-sobrót; megfordul-tunk a dómban s megbámultuk ott a Szent Januárius-kápolna ékes drá-gaságait; s fölkapaszkodtam megint S. Martino-ra, amelynek magasla-táról, mint mondtam, Nápoly még nagyobbak látszik mint amilyen, és mindenesetre sokkal szebbnek.

Nem loptuk a napot, s azzal biz-tattuk egymást, amivel az egyszeri ezredes buzdította táncra a bálterem közepén tétlenül ácsorgó tisztjeit: »Uraim, táncoljanak! Nem azért vagyunk itt, hogy szórakozzunk!«

De nyolc-tíz nap múlva belefárad-tunk.

A radiotelefon

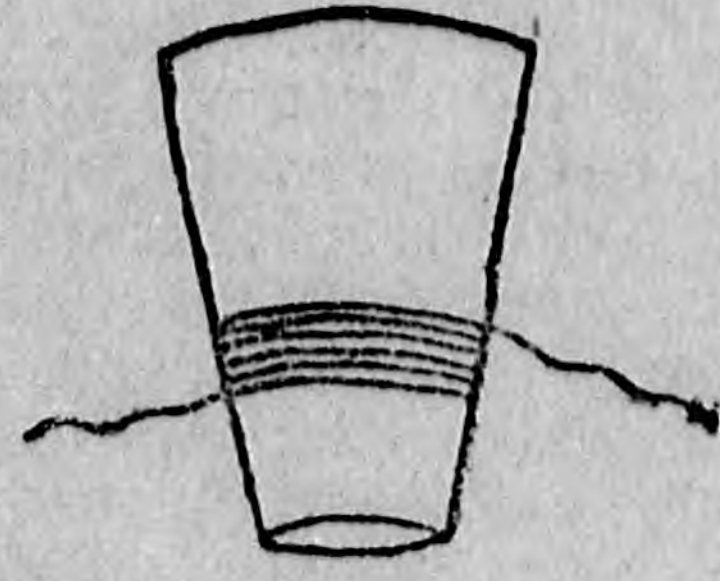
A drótnélküli felvevőkészülék házi előállítása

Ha antennával akarunk dolgozni, két drótot kell az asztalunkra helyezni, az egyik drót a külső anten-nához vezet, a másik gáz- vagy víz-vezetékcsapon keresztül a földdel köt össze bennünket. Az most a kér-dés, hogyan lehet olcsón és könnyen előállítani olyan készüléket, mely a leadott elektromos rezgések felvételét lehetővé teszi. Ha valaki egy rádiószakkönyvben utánanézi az ott felsorolt kapcsolási lehetőségeknek, talán visszariad a kísérletezés-től, de vannak közöttük olyanok is, melyek — bár nem komplikáltak — sokszor nagyon jó eredményre vezetnek. A kristálydetektoros készü-lék házi előállítása például nagyon egyszerű.

A szükséges anyagok: a) 60 m. izolált vezeték; b) 1 telefonkagyló; c) 1 fehérneműszáritó csipesz; d) né-hány gramm kénvirág; e) néhány gramm ólom; f) néhány staniollemez és papírlap; g) 1 dugó és 1 tü.

I. A szigetelt drót szerelése: A vezető 0.5 mm. gyengén szigetelt vörösrézdrót legyen. Jó erre a célra egyszerűen szigetelt dinamódrót vagy zománcozott vezeték. Ilyen vezeték minden elektrotechnikai üz-letben kapható. A vezetékből 4.9 méterre egy körülbelül 6—10 cm. át-mérőjű üvegpohárra csavarunk fel;

nem zavar az, ha a drótok egymás fölé vagy mellé kerülnek. Ha ezzel elégszülünk, lehúzzuk a tekercset a pohárról s helyenként spárgával át-kötjük, hogy szét ne ugorják. Az I.

1-56 ábra

ábra a tekercs készítését, a 2. ábra a kész tekercset mutatja. Ezután, anélkül hogy a drótot elvágnánk, több újabb ugyanilyen tekercset készí-tünk s ezt is átkötjük és lehúzzuk, míg végre összefüggő tekercsorunk lesz. Ügyeljünk arra, hogy az egyes tekercsek között legalább 10 cm fel-nem csavart drót legyen. A 3. ábra mutatja a kész tekercsek sorakozá-sát. Ha mind a hatvan méter drótot

feldolgoztuk, van tíz ilyen egymás-sal összefüggő tekercsünk, melyek egymástól 10 cm egyenes dróttal vannak elválasztva. Ezeket a teker-cseket most egy falapocskára erő-

2-ik ábra

sítjük, megfelelően meghajlított sze-gekkel. Ha a tekercselést befejeztük, a tekercs közötti részekben 1—2 cm. távolságon eltávolítjuk a szigetelést.

3-ik ábra

II. A telefonkagyló: Közönséges telefonkagyló is megfelel, mindemel-lett külön a rádió céljaira készült kagyló ajánlatos, melynek 500—2000 Ohmnyi ellenállása van.

Szerbek és magyarok Amerikában

— A Bácsmegyei Napló kiküldött tudósítójától —

IX.

New-York, 1924. május.

Amint már megállapítottam a szomorú de könyörtelen igazságot: Amerika ma-gyarsága és szlávjai elveszték hazájuk számára. A második generáció már ame-rikai, a harmadik pedig alig-alig akarja azt is tudni, hogy magyar, vagy szerb vér-csörgedez ereiben. Ez azonban nemcsak a magyarokra és szerbekre áll. A tenger el-nyeli a patakokat, a bevándorlók — bármily tömegekben élnek is ideig-óráig az ő nem-zeti vagy faji életüket, beleolvadnak, nyomtalanul bele semmisülnek az ameri-kai ember-keverék oceánjába. A japán és kínai kivétel csak, amelyek Nyugat-Ameri-kába az ő keleti szívósságával — minden üldözés ellenére is — az ő rejtjelmes és ijesztő sárga fajtája hatalmával veti meg alapjait: hódít, magához ragad és alapít.

Az európaiak közül legtovább a skandi-návok és németek tartják fenn nemzeti jellegüket. A skandinávok északon és nyugaton egyszerű farmtelepeket alapítanak, itt dán, svéd és norvég világot tartanak fenn. Politikai súlyuk van: képviselőik és szenátoraik — köztük a híres Johnson — védik érdekeiket.

A németek is szinte korlátlan urak Pennsylvania, Ohio, Wert-Cousin államok egyes vidékein, virágzó városokra, mint Cincinnati, Milwaukie, St.-Louisra nyom-ják rá jellegzetességük pecsétjét; farm-telepeiken ha jársz, azt hiszed a Rajna mentén vagy.

A magyarok is élnek nagyobb tömegek-ben, Clevelandban egész utcákon ma-gyarok itt, szép templomokkal Kossuth szoborral; New-Brunswick, Trenton, Brid-geport, Chicago, Detroit, a New-York kör-nyéki városok. Michigan, Illinois állam, de főként Ohio, Pennsylvánia, West-Virginia és New Jersey te van ma-gyar telepekkel, utcákkal — ez azonban csak látszat-élet, az öregek nemes és szent illuziója: egy-két évtized elsöpri in-nen a magyar világot.

Még rosszabb a helyzete a szerbeknek, akik kis számban elszórva — főként Illinois államban, de Cleveland és Pitts-burg környékén is, helyenként heti la-pocskát, egy-egy kis templomot tudnak fenntartani, de menthetetlenül beleolvad-nak Amerikába, egy generáció s hűrk-hamvuk sem marad.

A horvátok valamivel szívósabbak. Sokszor próbálkoztak azzal, hogy lelkes és energikus emberek magyar farmtelepe-ket alapítanak, ahol magyar falvakban egymásközt élve jobban fenn tudják tar-tani nemzeti jellegzetességüket, egyútté tartózkodásukat. Alig-alig sikerült ez eddig.

Louisianában letelepedett vagy 80—120 család és elnevezte kis faluját Árpádhon-nak. Földieper, málna termeléssel foglal-koznak főként. Nem igen megy szegények-

nek, minden nap kisebb lesz ez a külön-ben is tényéri magyar falu... Flori-dában szegény magyarok Balatonfalvát alapították: megbuktak. Virginiában gyap-poltermeléssel próbálkoztak egy magyar telep: lakói megszökdöstek. Északon Gleenfielder Mihályi letelepített 120 ma-gyar családot: nem bírták a zord, hideg időjárást.

Jönnek-mennek. Hol itt próbálkoznak, hol ott. Vagy a viszonyok rosszak, vagy idegekkel, türelemmel nem bírják. A skan-dináv, a német azért jön, hogy leteleped-jen, ittmaradjon: vannak is nagyszerű fal-vaik, városaik. A mieink, a magyarok és szerbek is azért vándoroltak ki, hogy gyorsan szerezzenek egypár száz dollárt és azután hazamenjenek, ezért nincsenek hát telepeik. Ha egy-két év alatt nem tud-ták megszerezni a dollárokat, tovább ál-tak.

Canadában tudtak kis magyar városok alakulni — Békevár, Kaposvár, Eszterhá-za, Uj-Budapest — igen gazdagok itt a far-mer-magyarok. A legtöbbnek százezer dol-lár körül van a vagyona, vagy azon felül, mert amikor az ügynökök idecsábították őket, megugrottak azok és ők szegények bárhol próbálkoztak is megszökní, nem tudtak innen. Itt kellett maradniok. Sokat szenvedtek és kénytelenek voltak — meg-gazdagodni.

Himlervilleben is sikerült Himler Már-tonnak boldog és szép magyar bányatele-pet alapítani — ahol a magyar bányászok a bánya tulajdonosai és Baresy Kornél volt hírlapíró Korliforniában a fontava ma-gyar narancs és szőlőtermelő farm-telepet; ezekről külön fogunk beszámolni.

Vagy tízezer magyar farmer kíséreltezik pedig össze-vissza Közép- és Kelet-Ameri-kában. Szerb, román és tót alig pár száz. Elég boldogulnak, de önálló nemzeti életet élni és állandosulni nem tudnak.

Az amerikai magyarok közt sokkal több a pénz, mint otthon hiszik. A régebben kivándoroltak — a hazai viszonyokhoz mérten — általában gazdagok. Szegény ember között az, akinek csak 2000—3000 dollárja van. Sokat kerestek a háboru előtt és még többet a háboru alatt. Volt idő, mikor a munkások is megkerestek 50—100 dollárt is hetenként és bár a há-boru alatt selyemingben, lakcipőben jár-tak, szórták a pénzt, házat vettek, mégis nem ritka az, akinek közülük 60—80—100,000 dollárja van.

Ma már nem igen takarítanak meg. Rosszak a viszonyok s nagyobbak az igé-nyeik is. Sok munkáslakásban jártam Trentonban, New-Brunswickben, Brid-geportban, New-Yorkban, Chlavelandban, Elisabethen, Pittsburgban, Clevelandban, a west-virginiai, Eratscky-ohioi, pensylra-niai telepeken és bizony a legtöbb munkás megköveteli az 5—6 szobát, fürdőszobát,

a legtöbb házban van radio vagy zongora, gramofon feltétlenül.

Himlervilleben egy kis magyar lány csak úgy szegődött el szobalánynak, hogy mindennap egy órai kimenőt kapott, mert Zongoraórára járt.

Sok a meggazdagodott magyar iparos, kereskedő. Jellemző az is, hogy míg eleinte csak izraelita magyar kereskedő volt, ma a magyarok közül a leggazdagab-bak a keresztények, kivándorolt paraszt-szülők gyermekei. Szinte kizárólagos urai a magyar telepek kereskedelmének, ők a bankárok, ügynökök és vállalkozók.

Sok helyt nagyszerűen boldogulnak az intelligens magyarok is. Clevelandban pél-dául igen jól keres 20 magyar ügyvéd, 15—20 magyar orvos, 15—20 magyar gyógyszerész.

Csak Chikagóban, Detroitban, Cleve-landban, Pittsburgban, Bridgeportban él öt-tízezer olyan magyar, aki 500000 dol-lártól félmillióig áll.

A magyaroknál azonban még sokkal gazdagabbak a tótok. A szerbek, románok is jó viszonyok közt élnek, de vagyonban nem közelítik meg a tótokat.

Az idegengyűlölet egyik oka, hogy az amerikai nem takarékos, a magyar, olasz, orosz, szerb, román az, — a tót és ruthén — még inkább és így az amerikai azt lát-ja, hogy a telep, a városka minden háza, telke lassanként idegen kezére kerül, míg ő megmarad szegénynek.

Hogy milyen nagy magyar vagyon van itt összekuporgatva, azt megközelítőleg sem lehet megállapítani. Még kevésbé azt, hogy hány sok milliós magyar ember él itt. A legtöbb gazdag vagy magas állásu magyar amerikaivá lett, nem emlegeti — sőt eltitkolja, — hogy magyar. Hányszor derül ki véletlenül bankárokról, nagy üz-letemberekről, gyárvezetőkről, vállalko-zókról, hogy magyarok illetve hogy — bármennyire titkolják is — azok voltak.

Valamikor az a mondás járta, hogy a magyar New-Yorkban levelet a póre gatyát, Brunswickban a csizmát, Trentonban a kucsmát és Chikagóban már angol gentle-manná vedlik.

Sokan nyomorognak viszont. Főként a volt urak. És alig találtam munkást, ki nyászti, akit valami szerencsétlenség né ért volna és csonka nem lenne.

Kuz Anoz

Tere-fire

Duse Eleonóra szive. Duse Eleonóráról nyálábszámra elevenek meg Olaszországban a visszaemlékezések, akár egy elhunyt királynőről. Érdekes azonban, hogy ezekben a cikkekben többnyire az emberről esik szó. Az ember époló nagy volt ő benne, mint a művész.

A sok apróság közül kiragadunk egyet, a legmeghatóbbat. Gabriella Rossano meséli el, az egykori színésznő, ki később elszegényedett s ma is azzal ke-resi meg kenyerét, hogy Firenze uccáin énekel.

— Tíz évvel ezelőtt — mondja az uccai énekesnő — a Traviatából daloltam egy éjjel az uccán. Mikor befejeztem, láttam, hogy valaki rámmered egy ab-lakból, de nem vehettem ki, kicsoda az. Nemsokára lejön az uccára egy szoba-lány, pénzt ad át urnője nevében, aki szeretné tudni a lakáscímem. Közlöm vele, utána pedig pár nappal, nem kis meglepetésemre, fölkeres otthon egy ur, aki azt mondja, hogy az a bizonyos urhölgy azt kívánja, hogy kissé pihen-jem ki magamat s hetente hetven lírát bocsát rendelkezésemre. Az egyik rész-letet azonnal át is adja. Tudakozodom, kicsoda az a jószágos hölgy, de az az ur, aki többször felkeres és kifizeti az összeget, vonakodik elárulni. Több hó-napig kaptam a pénzt. Utoljára, mikor nálam járt ez az ur, kétszáz lírát adott át s tudatta, hogy az urhölgy elutazik s üdvözöltet. Ekkor közölte az ismeret-len hölgy nevét is: Eleonóra Duse volt. Elámultam, mikor megtudtam. Egy év-

vel ezelőtt Duse Firenzében járt s üdvözölttem őt, megköszönve kedvességét. Ekkor száz lírát küldött a szobalányával és sajnálattal értesített, hogy nem tehet többet érettem, mert már ő is — szegény.

A legjobb kortesbeszéd. Franciaországban izzik a politika. A lezajlott választási küzdelmek ismét felidéztek a híres kortesbeszédet.

Edmond Rostand apja híres pénzüember volt, de ő szenvedélyesen szerette az irodalmat s a politikát. Egy alkalommal képviselőnek lépett fel Marseillesben s ellenfele egy szocialista volt.

Rostand apja tanulmányt írt Sallustiusról, a latin történetíróról s lefordította több munkáját franciára.

Egy népgyűlésen egyszerre csak felszólal egy tanár, ki lándzsát tör a szocialista jelölt mellett. A tanár hosszasan beszél, belemelegszik s beszédét ezzel a lendületes fordulattal végzi:

— Ennek az urnak a barátai — kiált és rámutat Rostand apjára — egekig magasztalják értelmét, tanultságát, irodalmi munkásságát. Én azonban megmondhatom önöknek — mert ama kevesek közé tartozom, kik értenek is hozzá —, hogy bántik ez az ur az írőkkel. Ez az ur, kit önök itt látnak maguk előtt — nyíltan kimondom és kész vagyok bizonyítani —, meggyilkolta Sallustiuszt.

A fölháborodás moraja zudult fel a tömegben, mely megrohanta a szónoki emelvényt. Rostand apjának alig volt ideje, hogy kerekét oldjon és megszökjön egy ajtócskán, mint gyilkos. A szocialisták megválasztották, Sallustius gyilkosa végképp lemondott a politikáról.

Milyen lesz a legújabb színház? Párizsban a képzőművészetek kiállítására készülnek. Ezen mutatják be majd a legújabb színházat, melyet eredeti tervek alapján építenek. Tervezője Perret nevezetű építész.

A színház hosszában is, széltében is használható lesz; a színészek két színen játszanak, az egyik szemben van a nézőkkel, mint ma, a másik pedig oldalt. Az építész szerint észszerűtlen, hogy ugyanazon a színen pergessék le a legszembőségesebb epizódokat és a nagy, zafongó tömegjeleneteket. Ennélfogva a szemben levő színen játszódnak majd a szobai események, míg az oldalsó színen a nézők a csatákat és a forradalmakat látják.

Ha a színház olyan darabot ír, melyben mind a kétféle jelenet előfordul, akkor a színház ezeket egy időben játszhatja. A színház építészének meg kell adnia a színi megfigyelési társaságoknak a megfigyelési társaságok mozgathatók. Micsoda mozgatható lesz majd az ilyen.

Uj tervezők, kik ezzel sem érik be az egész nézőteret egy óriási, forgatható korongra akarják építeni, hogy a nézőket ettől a fáradságtól is megkíméljék.

Egy új német apostol. Németország ma még mindig a forrongás korszakát éli. Soha annyi félreismeret tehetség, annyi bogaras külön, annyi balkörmű megváltó, expresszionizmus, indus bölcsellettel felített apostol nem mozdott német földön, mint ebben az időben, mikor drága a kenyér és a has.

Az apostolok galériájában is külön helyet kér magának Häuser Lajos, kit vándor-apostolnak neveznek, hívei az emberiség megváltójának.

Ő, mint olvassuk, legújában megalapította a föltétlen szüzesség pártját. Csakhogy ennek az apostolnak sok van a rovásán. A háboru előtt a házak szövetségét teremtette meg s Berlinben diplomagyárat létesített, amiből kifolyólag bizonyos kellemetlensége is támadt. A furcsa kalandor erre Franciaországba menekült, pezsgőgyárat nyitott, sok pénzt szerzett.

A háboru véget vetett vállalatának, Häuser visszatért hazájába és mikor kitört a forradalom, ismét a tömegekhez fordult, borzas hajjal, mezítláb,

apostoli saruban, testét egyetlen köpennyel fedve azt prédikálta, hogy a németiséget csak az érzékiség teljes megtagadása mentheti meg.

Az apostolt több ízben pörbe fogták, el is ítélték család miatt. Mikor kiszabadult börtönéből, hívei megtették őt a föltétlen szüzességet hirdető párt fejévé és elnökévé. E párt hívei igen kevesen vannak, nem igen szaporodnak. Häuser csak a híveinek utódjaiban reménykedik.

Mennyit ér egy mosoly? Különös jogi kérdés, melyet most döntött el a francia bíróság. Mennyit ér egy mosoly: azaz mennyi kártérítést tartozik fizetni az, aki valakit, egy nőt, megfoszt mindörökké kedves mosolyától?

Lons-le-Saunierben, egy kis városkában, mely Plombieres és Lyone között van, Jane Lugau operettszínésznő ügyvédje és jogtanácsosa által bepöröltetett egy hajóberőt, Vidar urat, hatvanötezer frank kártérítést követelt tőle.

Az történet tudniillik, hogy a hajóberő meghívta az operettszínésznőt egy kirándulásra, gépkocsijába ültette, de a kocsi oly ügyetlenül vezetett, hogy az fölborult és az operettszínésznő több sérülést szenvedett, melynek nyoma nem tűnt el; egy seb látható fülén és homlokán, ami még hagyján, de mély ránc ékelteti el mindörökké száját is, úgy hogy többé nem tud szépen mosolyogni, sem a színpadon, sem az életben.

Kártérítésre való jogosultságát azzal indokolta meg, hogy a mosoly a foglalkozásához tartozik. Miből élne különben? Mi lesz művészetéből?

A törvényszék meghallgatta a tanukat, mire a hajóberőt elítélték. De csak kétezer frank kártérítésre. Ennyire becsülték az operettszínésznő mosolyát.

És a színésznő mosolygott — keserűen.

Bajnokok esküje. A párisi olimpiási játékok előtt a nagy stadionban

A Habsburgok szerelmi életéből

Jenő főherceg és a bécsi operaénekesnő — A császár kipiheni a hadgyakorlatok fáradsalmait

Az egykori osztrák titkos államrendőrség egy Bécsben élő nyugdíjazott főtisztviselője, aki a volt uralkodócsalád tagjainak őrzése körül annak idején vezető tisztséget töltött be, érdekes visszaemlékezéseket közöl a Habsburgok gáláns kalandjairól. Ha a császár vagy a főhercegek utaztak, velük mentek a Staatspolicei kiküldött közegei is, akiknek az volt a feladatuk, hogy vigyázzanak a fejedelmi személyek testi épségére, figyelték minden lépésüket, nehogy valami kellemetlenségbe bonyolódjanak. Így ezeknek a titkosrendőröknek bepillantásuk volt az uralkodócsalád tagjainak intimtársaiba is. Ezek közül mond el néhányat az ancien regime öreg fődetectívje.

Jenő főherceg coelibátusa.

Néhai Lajos főherceg után, aki Badenben egy sétalovaglás alkalmával szerencsétlenül járt és néhány nap múlva meghalt, Jenő főherceg lett a Deutschmeister-rend főnöke. Jenő főherceg, aki jelenleg Svájcban él, és akiről az elmúlt esztendőben olyan hírek hallatszottak, hogy kilép a rendből és feleségül veszi egy gazdag gyáros özvegyét, szerelmi bánatában hátrázta el magát a coelibátusi esküre és ennek az elhatározásnak következményeként vállalta el a Deutschmeister-rend főnökségét. Jenő főherceg szerelmének tárgya a Hofoper egyik világhírű énekesnője volt. A művésznő, aki jelenleg is tagja a Staatsopernek és immár boldog felesége egy ugyancsak neves bécsi tudósnak s anyja több gyermeknek, akkoriban a Hofoper egyik legfiatalabb, de máris körülrajongott énekesnője volt. Jenő főherceg beléleszeretett és a fiatal énekesnő csakhamar barátnője lett. Mikor megszületett a szerelme gyümölcse, Jenő főherceg elhatározta, hogy szakít a Habsburg-ház családi törvényeivel és feleségévé teszi a szép énekesnőt. Audienciára jelentkezett Ferenc Józsefnél és tőle,

ünnepi esküt tesznek le majd a résztvevő bajnokok, mielőtt versenyre engednék őket, hogy minden alkalommal férfiasan küzdenek a babérért és tartózkodnak mindenféle gáncstól, cselvetéstől.

Ebből az alkalomból közlik a francia lapok, hogy a bajnokok nemesak ma esküdnék. Ez az óvóintézkedés nagyon régi. Már a régi Hellaszban is esküt tettek a verseny előtt, az áldozati vadkanok frissen vágott husa előtt, Zeusz Horkiosnak, az eskük őrzőjének.

— Esküszöm — ez volt a szöveg —, hogy a verseny alatt, tíz hónapon át, tartózkodni fogok mindenféle csalástól, méltánytalan vetélkedéstől.

Csakhogy az eskü szentsége, ünnepélyessége itt sem ért sokat. Pausanias, a történetíró, görögországi utjáról való beszámolójában kevéssé épületes bizonyítékokat szolgáltat nekünk erre vonatkozóan. Zeusz szentélyében hat bronzszobrot talált, melyet a csaláson ért bajnokok büntetéséért emeltek a főistennek, hogy kiengeszteljék őt. Azt is megemlíti, hogy egyes atléták pénzt fogadtak el, mások pedig pénzt adtak, hogy a közönséget becsapják.

Ez a 98. évben történt az olimpiáson. A mellékelt táblácskák meg is bélyegzik a csaló bajnokokat, néven nevezvén őket. Az egyik tessaliai Eupolos, a másik arcadiai Ageoros, a harmadik halcarnassosi Formione. Ez utóbbi nyerte meg az előbbi olimpiász nagydíjat.

És ami a legszomorubb, ezek a pénzbüntetések, megbélyegzések akkor is kevés eredménnyel jártak, mert a 102-ik évben az olimpiáson újra hat engesztelő szobrot kellett felállítani, melyet Pausanias szemével látott, kezével tapintott, 178-ban, 192-ben, 226-ban és 278-ban pedig ismét fordultak elő ilyen esetek, mindaddig, míg olimpiások voltak.

1924-ben vajjon ki állít majd engesztelő szobrot az esküörző Zeusznek?

nyezetének, hogy már nem is néz a tisztelő alakulatokra, automatikusan emeli kezét sapkájához és tekintete egyre az újságíró feleségére téved. Mikor a szemlének vége volt, a császár egyik kicsiny csehországi kastélyába utazott. Oda érve azonnal parancsot adott egyik bizalmas hívének, hogy diszkrét módon nyomozza ki, ki volt az a bájos hölgy, aki annyira lekötötte figyelmét és ha ezt megtudta, keresse fel és közölje vele, hogy a császár hívja. Az udvaronc pontosan teljesítette a megbízást és csakhamar megállapította, hogy az illető hölgy, aki a császár tetszését annyira megnyerte, egy prágai újságíró felesége. Elutazott Prágába, felkereste az asszonyt és közölte vele, hogy a császár látni kívánja és neki parancsa van arra, hogy az asszonyt elkísérje a császárhoz. Noha úgy az asszony, mint férje azonnal tudták, hogy mi az oka és mik lesznek a következményei a császár óhajának, nem is próbáltak ellenetést tenni, mivel abban az időben Ausztriában a császár sokkal nagyobb és sokkal félelmetesebb uralkodó volt, mint például Magyarországon a király. Az asszony becsomagolta legszebb ruháit, elbucszott férjétől és az udvaronccal vonatra szállt. Őt napig maradt a császárnál, aki ezt az öt napot teljesen a szép hölgynek szentelte és még legbensőbb környezetének is meghagyta, hogy ne zavarják. Őt nap múlva az asszony visszatért Prágába férjéhez, hatodnap pedig a bécsi lapok cicero szedésében közölték, hogy Őfelsége a hadgyakorlatok fáradsalmait egy csehországi kastélyban kipihelve, visszaérkezett Bécsbe. Az államrendőrségnek egyébként a prágai újságíró feleségével később sok baja volt, csak a legsúlyosabb fenyegetésekkel lehetett hallgatásra bírni, mert az asszonynak ugyilátszik fejébe szállt a császári kegy és ismerősei előtt avval büszkélkedett, hogy öt napig a császár kedvese volt.

PRÓZA

Májusi este kiültem a csillagok alá, nagy vörös sziv volt a hold és szerelmes lányok égtek a gyepon, ó be irgalmas is a halál cirksza, a rőt bánatok megbujnak a sikátorokban, akár a gyilkosok, ma még csók bágvaszt és öröm a csók, akár a tánc, de keleten a fekete felhők mögött már indul a Holnap,

ó, ki látja, mit hoz a szorgalmas rém, árnyéka mindig az árnyékom nyomában jár és égigérő fájdalomak sátra a takaróm,

alázás szemeket ki veszi le rólam és a szép örültek aranyfogait a számról,

ó, az édesgyökeret rég kilopták a nyelvem alól, a halál keze til a kilincsen és féktelen örömeim eladtam, mint Józselet

pedig tudom, nem illik hozzám a szomorúság, vannak, akik mázsás tizenhárommasokkal járják az elveszett uj ösvényeket

és a föld alatt szomorú vakondok, bibliával és tetűvel és mégis reménykedve

és Erzerumban ötszáz halott fekszik kinyújtózva, véres békeséggel, mint a jótestvérek,

árva tolvajok, bankárok és költők, számarkórs glóriával a homlokukon, földnélküli Jánosok, parcellával a hátukon, katonák, okleveles tánc- és illemtanárok,

kutyák, szamarak s kisgyerekek most mind kéz a kézben masiroznak a tejuton,

raportra az istentelen menybéli öregur elé és

napralorgós tenyerükön boldog alázattal viszik áldozásul

harminckét és féldékás maku-látlan szívüket.

Tamás István

Giardinetta

Szeretek foglalkozni Goethe-vel, s időnkint a modern íróktól visszatérek hozzá, a klasszikussá felnőthöz, de ma is modernhez, akinek a leszűrődött életbölcsestől s az univerzalitástól oly sokat lehet tanulni. Ez volt talán a legkevésbé korlátolt elme (mert hiszen bizonyos mértékig minden elme, a legzenialisabb is, korlátolt), amelyet csak fölmutathat az emberiség. Nem volt idegen tőle semmiféle tudás és könnyű volt neki minden megértés. A nacionalizmus korlátozó abroncsai se szorították s a nemzeti érzés csak annyiban fokozhatta le a weltbürger-es gondolkodását, amennyiben mégis csak német volt és németül írta a halhatatlan írásait. Ő volt talán az első, aki — már száz év előtt — kinyilatkoztatta, hogy nem kell nemzeti irodalmat emlegetni, világírodalomra kell törekedni. Csak következetes volt tehát, amidőn a nemzeti dicsőséggel szemben hűvös s a katonai hőditások iránt közömbös maradt. Valószínű, hogy a mostani politikai fenyegetések hazafiatlannak, sőt hazátlannak bitagnak bélyegeznék. De neki, mint mindenben, ebben is szerencséje volt. Oly korban élt, amikor még nem apró emberek itéltek a nagyok fölött...

Egy interpellációra, hogy miért nem írt *Kriegslieder*-eket, amikor a francia invázió ült a németek nyakán, azt felelte:

— Azért nem, mert *nem szeretem a háborút*. Csak olyan érzéseket tudok megénekelni, amelyek a szívemből pattannak ki. Nem írok szerelmes verseket, ha nem vagyok szerelmes, és nem írok gyűlölködőket, ha nem gyűlölök. És én *nem tudok gyűlölni*. A franciákat se gyűlölöm. Örülök, hogy lementek a nyakunkról, de nem tudom gyűlölni őket.

A kortársak véleménye ebben az ügyben a nagy költőről megoszlott. Sokan hibának tartották e hűvösséget a faji dicsőséggel szemben, de már akkor is voltak, akik nagyságot fődöztek föl a fölfogásában.

Ha a XX. század nagyháborujában él Goethe, bizonyosan úgy jár, mint Jaurès (akit a pacifizmusáért lelőttek) vagy mint Rolland, a nagy francia, akit a kis franciák (majdnem azt mondtam: Francia Kiss-ek) kinézték a saját hazájából, amely valamikor époly büszke lesz rá, mint amilyen büszke Németország az ő saját külön defaitistájára és hazaáruló-jára: Goethe-re.

Amikor Shakespeare-nek a szeméretetik, hogy nem tudott geográfiát, mert a Téli Regében Csehországot a tenger partjára helyezte, nem azzal kell védeni a halhatatlan költőt, amivel szokták, hogy az ezerforintos ló is megböklök. Mert nem is olyan nagyon bizonyos, hogy botlott... A Téli Rege *Bohemia*-ja nemcsak Cseh-, hanem Cigányországot is jelent, s nem lehetetlen, hogy Shakespeare, amikor e színdarabot írta, éppen úgy gondolt egy nem is létező Bohémia-ra, mint a Vízkereszt megírásánál az ő idejében már rég csak ókori emlékké vált Illiriára. Szász Károly ugyan határozottan Csehországra fordítja Bohémiát, csakugy mint a német átültetők Böhmen-re, de lehet, hogy ők tévedtek és nem Shakespeare, aki esetleg nem azt az országot gondolta, amelynek Prága a fővárosa és most Masaryk az államfője, hanem egy eszményit, amely mellett akkora tenger terpeszkehdhetik, amekkorát a szerző akar.

S ha valósággal az üveg- és porcelánipar országára gondolt a nagy költő s a tenger partjára helyezte azt, nem követett el oly nagy hibát, mintha földrajzilag kitűnően oldotta volna meg a feladatát, de nem festi oly jellemző vonásokkal az embereit s nem nyújt oly valóságos képet az életéről. Vannak ugyanis elsörendű geográfusok, akik meg ezt nem tudják.

De ismétlem, nem egészen bizonyos, hogy Sh. ezt a lapszust elkövette. Amilyen boszorkányos mesternek tartjuk (bár keveset tudott, mégis), tudott mindent, amire szüksége volt, s ha a geo-

gráfiából gyöngye osztályzatot nyert is, a darabjait mindenesetre jól írta meg. S aligha árt a halhatatlanságának, hogy az epigonjai jobb kalkulust kapnak, mint ő, a földrajzból. Dramaturgiában még mindig ő az első eminens.

Az idős Dumas-t életének az utolsó éveiben, amikor a hanyatlása kezdődött, többre becsülték külföldön, mint a hazájában, mert oda még nem hatott el dekadenciájának a híre, s a neve különösen Itáliában még a régi varázserővel szerezte neki az újabb meg újabb olvasókat. Ez időben gyakran utazott a híres regényíró Olaszországban, s amikor egyik tisztelője kérdőre vonta, miért absztinálja magát olyan sokszor, szomorúan felelte:

— Ez az ut a halhatatlanság felé. Nálam ugyanis a halhatatlanság a hátránál kezdődik...

Az eset emlékeztet a nagy magyar akadémikusra, aki a hanyatlása időszakában minduntalan leutazott a szülőfalujába.

— Miért látogat most oly gyakran haza, kegyelmes ur? — kérdezték tőle. S ő mélabusan felelte:

— Mert ott még nagy ember vagyok!

Idézet jön, amelyet keresztényeknek és zsidóknak elolvasásra ajánlok.

— Sok hibájuk van a zsidóknak, de van egy nagy erényük, — talán a legnagyobb minden erény között: az, hogy *élők, hogy emberségesek*; hogy semmi nem idegen nekik, ami emberi; hogy minden érdekli őket, ami él. Ha hijával is vannak a valódi, meleg vonzalomnak, örök kíváncsiság hajtja őket, megkeresni és megtalálni lelkét és gondolatot, mindenáron, bármennyire különböznek is az övéktől. Nem mintha általában túlságosan igyekeznének megmenteni a lelkeket — ehhez nagyon is érdekelték, nagyon is rabjai a világi hiúságnak, bárhogy titakozzanak is ez ellen. De legalább *csinálnak valamit*, és ez nagy dolog körünk társadalmának a közönyében. A *cselekvés csúrdi* ő, *élesztői* az életnek.

Romain Rolland-tól valók e sorok, akitul van filo- és antiszemita, mint ahogy tul van minden politikán, s mindig és mindenütt *igazi ember*. Emberséges ember.

Roppant kellemetlen

Roppant kellemetlen például a következő.

Én (ülök a vidéki városban, ahová üzleti ügyben jöttem le, este, a kávéházban, a kabaréelőadás után, amit unalmamban végignézttem. Nagyon rossz kedvem van, nem ajánlom senkinek, hogy most mellém jöjjen).

Egy szőke fiatalember (mellém ül): Alászoigája, kedves mester.

Én (megállapítom, hogy ahá, tudom már. Ez az a fiatal ember, aki beinvitált a kabaréelőadásra. Nyilván valami rendező, vagy impresszárió lehet ottan. Na jól van, megkegyelmezek neki, ha nem hozza szóba az előadást): Jónapot.

Ő: Hát hogy tetszett az előadás?

Én (mit csinálnak vele? Most még beszéljek is a dologról, örülök, hogy elfelejtettem. Tetszett, nem tetszett, tudom is én. Bánom is én. Inkább belemelegyek általánosságban, hogy tetszett, csak ne részletezze): Köszönöm, jól.

Ő: Mit szól a »Fülemüle« című jelenethez?

Én (»Fülemüle« című jelenet? Nem is emlékszem rá. Vagy igen, jut eszembe, amiben az a kövér nő kukorékol. Dühbe jövök): Amiben az a kövér nő kukorékol?

Ő: Kövér nő? Két tetszik gondolni?

Én (már benne vagyok): Aki a török hercegnőt játszotta. Akihez hozzá akartam vágni egy székot.

Ő (nagyramereszti a szemét): Székot?

Én: Asztalt nem vághattam volna hozzá, a nézőtérén csak székek vannak.

Ő (hallgat).

Én: Hogy lehet ilyen nőt színpadra engedni?

Ő (hallgat, hűen és okosan néz rám). Én (az más, ha szerény és térszeg vagy, nem haragszom rád, sőt hajlandó vagyok leckével szolgálni, őszinteséggel jelezve, hogy megkülönböztetlek, amikor méltónak tartalak erre az őszinteségre): Na igen. Tudom jól, hogy vidék az vidék. Hogy azt más szemmel kell nézni. De ilyet vidéken se lehet, édes barátom. Leszoktatják a közönséget erről a kedves műfajról, ha ilyen »erőkkel« dolgoznak. Nem arról van szó, hogy ripacs, vagy nem ripacs — ez a nő még csak nem is ripacs, ez egyszerűen egy hordó, egy torzszülött, egy rikácsoló pulyka — az ilyet színpadon, legfeljebb orfeumban mutogatják, mint kómiikus nőimitátort, vagy a Barnumban, de nem ugynevezett »művészi« kabaréelőadáson és még hozzá szerző számban.

Ő (hallgat).

Én (ejnye, de hallgat! Legalább szólni valamit, így nem tudom folytatni. Gyanakodva): Hol szedték fel ezt a szerencsétlen némbert, az istenért, ki ez a nő?

Ő (szerényen): A feleségem.

Én (véletlenül leejtem a kezemben tartott kávéskendőt, de sajnos, nem török el, lehajolok érte és sokáig keresem az asztal alatt, ő udvariasan segít): Köszönöm... tessék csak hagyni... majd a pincér... nem tesz semmit... egy kis ügyetlenség... hallatlan, milyen ügyetlen csészéket adnak itt... kicsuszik az ember kezéből... jellemző...

Ő (hallgat).

Én (hallgatok, mást'é nézek, hogyha el akar menni, ne zavarjam).

Ő (hallgat).

Én (erélyesen, határozott gesztussal): Na igen, — szóval — miről is volt szó?

Ő (udvariasan): A feleségemről.

Én: Na igen, — szóval — éppen ez az, ahogy mondom magának. Ne is ellenkezzék — ez így van, ahogy mondom. Ez nem rendezés... ilyen izé... ilyen tehetséget, mint a... izé... a nagyságos asszony, egy ügyes igazgató nem tesz lehetetlenné... izé... nem neki való szerepben... Kitűnik, Pesten, valamirevaló igazgató rögtön látja, miről van szó... ha van neki egy ilyen tehetséges, nagyszerű színésznője... ennyi kómiikai erővel... és bájjal... nem vesztegeti el... vár, míg rendes szerepet kap... amiben érvényesülhet... Mondom, fel voltam háborodva... majdnem székot vágtam a színpadra... hogy egy ilyen remek színésznőt... ilyen vacak darabban léptének fel...

Ő (hallgat).

Én (magamhoz térve, folyékonyan): Ezt nem lehet, ne haragudjék, — ön intelligens ember, önnek őszintén megmondhatom. Nem lehet ilyen piszkokat játszani tehetséges, jó színészekkel. Tudom én, hogy vidék, az vidék. Hogy azt más szemmel kell nézni. De arra való a pesti, kipróbált kis művek, egyfelvonásosok, meg minden — hogy ne legyenek rászorulva helyi fiúfaköltők fércműveire...

Ő (hallgat).

Én (no, hála istennek, mindent rendbehoztam. Az erkölcsi felháborodás érellyével): Melyik szemeteskosziból hallászták ki ezt a »Fülemüle« című vacakot? Ké irta ezt?

Ő (önérettel): Én.

Karinthy Frigyes.

TÜKRÖT

csiszolt üveget, messing munkát, régi tükrök javítását legolcsóbban és legszebben, garancia mellett — az

ALBA
TÜKRÖGYÁR
NOVISAD

Kamenička ulica 15 — készit.

Kérjen árajánlatot

512

ROSSIJA-FONCIÈRE
biztosító- és viszontbiztosító társaság

Tűz-, élet-, betörés-, jéghiztosítás

Főigazgató: **Subotica, Aleksandrova ulica 4.**
(Rossija-Foncière palota)

**VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ**
NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER

KITŰNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

PATRIA
szérumtermelő
intézet
Subotica
Telefon 60

Szállit mindennemű
szérumot, és oltóanyagot, és felvilágosítást

Díjtalan konzultáció és felvilágosítás

**Pyram
Pyram
Pyram**

A legfinomabb terpentines
CIPÓKRÉM!

Fájdalmak? Arcában? Végtagjaiban?
Kisérleje meg a valódi Feller-féle Eisafluidat! Kütűnő hatású bedörzsölőszer és egyuttal kütűnő kozmetikai szer a bőr-, fog- és szájpótlásra! Sokkal hatékonyabb, mint a sóborszesz és már 25 éve kedvelik. Csomagolással és portóval együtt 3 duplaüveg vagy egy különleges üveg 24 dinár, 36 dupla üveg vagy 12 különleges üveg 214 dinár és 10% felár, székhelyi Feller V. Jenő gyógyszerész Stabica donjaközpont 185 9127 (Horvátország)

Azt mondta, azért, mert én vagyok a te anyád. Ezt jól mondta, ugy-e? És megkérte tőlem a kezdetet.

A leány riadtan mozdult meg. De az öregasszony a keze egy kicsiny, de határozott mozdulatával leintett és megállás nélkül folytatta:

— Én pedig, mert az anyád vagyok és én tudom, hogy mi a helyes, odaadtalak neki. Odaadtalak...

Mária rámeredt az öregasszonyra. Fehér arca először még fehérebb, azután olyan piros lesz, mint a vér. És a szeméből, amely megfényesedett, kibugygyant a könny. Először csak egy. De azután mindjárt egész patakja a könnyeknek, amelyek némán omlottak, de olyan forrón, mint az a víz, amely nagy mélységből szabadul a napvilágra.

Az öregasszony változatlan hangon folytatja:

— Nem kérdeztelek meg. Nem is kérdezlek. Mert tudom, te az én szófogadó lányom vagy. Odaadtalak, Marika. Én nem élek örökké. Lányom már van. De én azt akarom, fiam is legyen, aki volt. És kis unokám...

Elhallgatott és erősen összeszorította a száját. Mária a kezét fogta, forrón oda-szorította a szájához és öntözte a könnyeivel.

A magyar könyv barátai

Előfizetők Milkó Izidor hat könyvére

Az a visszhang, amelyet a Vajdaság illusztris magyar írójának, Milkó Izidornak (Baedeker) hat új könyvére kibocsátott előfizetési felhívása keltett, örvendetes jele annak, hogy az ország magyar olvasóközönsége a nagyjelentőségű kulturális vállalkozást megértéssel fogadja. Az előfizetők egyre emelkedő száma azt a reményt kelti, hogy nem lesz hűjja annak a támogatásnak, amely a nemes terv kivételét lehetővé teszi.

Az elmúlt héten a következők fizettek elő Milkó Izidor könyveire:

Ada: Dr. Benedek Jakab, Fränkel Fülöp, Fränkel Sámuel, Székely Bertalan, — **Apatin:** Aman Ani, Ehmann Péter, Feriner József, Fleisch Imre, Rátay Dezső, dr. Récsy János, Tordy Ede. — **Bečkerek:** dr. Mara Jenő. — **Čoka:** Lederer György. — **Filipovo:** dr. Gergely Jenő. — **Nova-Kanjiža:** dr. Bodnár Mihály, Fehér Miklós, Pollák Ignácné, dr. Popović Aurél. — **Novi-Bečej:** Stern Dezső. — **Novisad:** Ernst Bernát, Grósz Viktor, Kassovitz Miksa, Loschitz Miksa, dr. Lusztig Nándor, Roth Vilmos, dr. Tibor Dezső, Vig Ádámné, Vig Vilmosné. — **Pačir:** Benedek László, Weiszberger és Vajda, dr. Wir György.

Palánka: Löwinger Kálmán. — **Senta:** dr. Vajda Lajos. — **Sombor:** Bosnyák István, Keszler Károly, Resch Károly.

Subotica: Basch Izabella, Basch Vilmos, Halbrohr Dezső, Horovitz Lipót, Ingusz Sándor, Kiss Béla, Kriszhaber és Spitzer, Makai Emil, Pullmann és Szigeti, Schröger Lajos, Vas Linót, Vámoscher Ervin. — **Stanišić:** Kerschmer Armin, Lindner Lajos. — **Stara-Kanjiža:** dr. Dömötör Miksa, Kereskedelmi Egyesület, Uri Kaszinó. — **Stara-Moravica:** D. Dévay Lajos, Fernbach János, Gyarmathy Sándor, Leibach Antal, Narodna čitaonica. — **Topola:** Bodrog Mór.

Akar-e a patkányoktól megmenekülni?
Használja az egyedül biztos és célravezető szert, a **ZETA-foszforasztát**, hatása legrövidebb időn belül a legbiztosabb mértékben érvényesül. Küldjön be 20 dinárt a gyárnak: **Zeta D. D. Sombor** és kap egy próbatéglét költségmentesen. **Biztos hatásért kezeskedünk!**

3317

SAKK

Sakkrovatunk ezentúl minden vasárnap rendszeren fog megjelenni s tartalmazni fogja a subotikai sokkór hivatalos hirdetésményeit is.

1. sz. játszma.

Francia védelem.

Játszották a new-yorki sakkverseny X. fordulóján 1924 március 28-án.

Dr. Lasker: Réti:

1. e2—e4 e7—e6

2. d2—d4 d7—d5

3. Hb1—c3

E lépésen kívül számításba jön: 3. Ff1—d3, míg 3. e4—e5 hátrányos, 3. e4×d5 pedig remis játékra vezet.

3. Hg8—f6

A legjobb. 3. d5×e4 földadja a centrumot, s így világosra előnyös. Maróczy sűrűn játsza 3. Ff8—b4-et is 4. Hg8—c7-el kapcsolatban.

4. Fc1—g5.

Igen jó itt 4. e4×d5 e6×d5

5. Fc1—g5 Hb8—c6! 6. Ff1—b5! (Spielmann—Tarrash Teplitz-Schönau.) 4. e4—e5 rosszabb, mint 3. e4—e5, mert azért, hogy a vezérhuszár c3-ra fejlődött, világosnak még egy lépést kell vesztenie, hogy centrumát c2—c3-al alátámassza.

3. Ff8—b4

Ez az ugynevezett Mac—Cutcheon védelem, mely az azelőtt szokásos Fe7-et ugyszólván teljesen kiszorította. Fe7-re különböző jó folytatása van világosnak és pedig 5. e4—e5 Hf6—d7 6. Fg5×e7 Vd8×e7 7. Hc3—b5.

5. e4—e5 Hf6—d7 6. h2—h4 (érdekes áldozati játék, mely még nincs teljesen kialakítva), vagy ami legfontosabb:

5. e4—e5 Hf6—d7 6. Fg5×e7 Vd8×e7 7. Vd1—d2 0—0 8. f2—f4 c7—c5 9. Hf3 Hc6 10. g3 Fg2-vel kapcsolatban s azzal a tervvel, hogy a d4 mezőt a huszárral foglalja el.

Ff8—c7-en kívül számításba jön d5×e4 amire Maróczy szerint 5. Fg5×f6 a leg-erősebb.

5. Hg1—e2

Ezt a lépést legelőször Wolf játszotta (Düsseldorf 1908), azóta legutóbb Rubinstein alkalmazta Vuković ellen a bécsi versenyen 1922-ben. Az eszméje, hogy sötétet a centrum földadására bírja 5. d5×e4-el, minthogy a mesterprakszis bebizonyította, hogy sem 5. e4—e5-el, sem 5. e4—d5-el nem lehet előnyt elérni. Lasker 1908-ban a Tarrash elleni mathben 5. Ff1—d3-al próbálkozott, ami azonban nem előnyös 5. d5×e4 6. Fd3×e4 c7—c5 7. d4×e5 Vd8×d1 8. Ba1×d1 Hb8—d7 9. Fe4—f3 Fb6×c3 10. b2×c3 Hd7×c5 11. Fg5—e3 Hc5—e4! miatt.

6. a2—a3! 5. d5×e4

7. Fg5×f6 Fb4—e7!

Számításba jön 7. g2—g3 is.

g7×f6

Boguljuboff elleni játszmájában Réti Ff6-ot játszott, ami azonban szintén nem bizonyult jónak.

8. Hc3×e4 16—15

9. He4—c3

Sötétnek most nehéz vezérhuszárát játékba hozni.

Fc8—d7

Hb8d7-re 10. g2—g3! következnek.

10. Vd1—d2 Fe7—d6

11. 0—0—0 Vd8—e7?

12. He2—g3!

Fenyeget Hf5-el.

Ve7—h4

13. Vd2—e1 Hb8—c6!

14. Hg3×f3 Vh4—f4+

15. Hf5—e3 Hc6×d4

Világos most virtokba veszi a g2—b7 dragonálist.

16. g2—g3! Vh4—e5

17. Ff1—g2 Hd4—c6?

Durva hiba, amelyre a játszma elvész.

17. 0—0—0 után sötét tarthatna volna a játszmát.

18. f2—f4! Ve5—g7

Vc5 vagy Va5-re He4 illetve Hc4 kö-

vetkezik.

19. Hc3—b5 0—0

20. Hb5×d6 e7—d6

21. Bd1×d6 Bf8—d8

22. Ve1—d2 Fd7—e8

23. Bh1—d1 Bd8—e8

vagy B×d6 24. V×d6 Bd8 25. Vc7 és még egy gyalog elvész.

24. f4—f5 e6—e5
25. f5—f6 Vg7—f8
26. He3—f5 kg8—h8
27. Vd1—g4

A F×c6 fenyegetés ellen nincs véde-

len

Bc8—c7

Bc7×c6

Bc6—c8

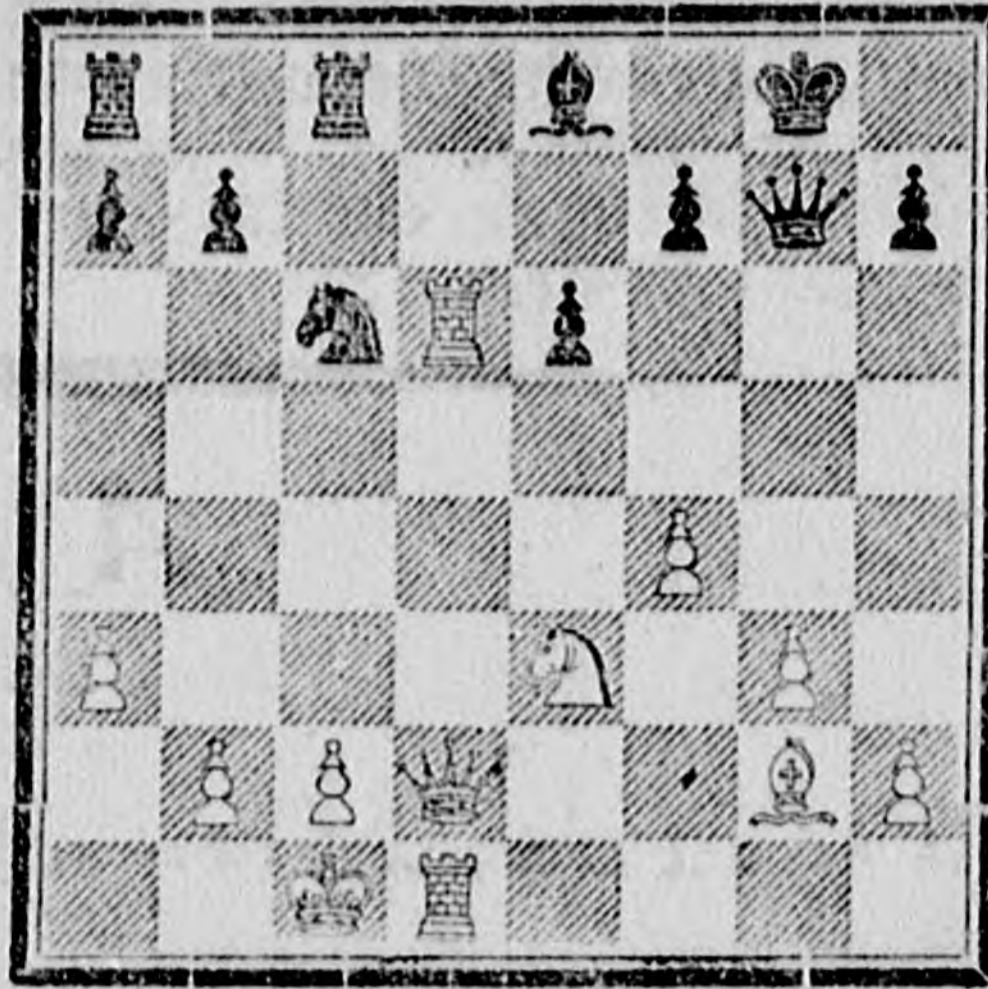
Vf8×g7

kh8g8

32. Hf5—e7+

sötét földadta.

Allás világos 23. lépése után.

2. sz. játszma.

Francia védelem.

A Capablanca—Kostić math ötödik és utolsó játszmája. Játszották Havannában 1919. április.

1. e2—e4 e7—e6

2. d2—d4 d7—d5

3. Hb1—c3 Hg8—f6

4. Fc1—g5 d5×e4

Ezt a lépést a mesterek közül különösen dr. Tartakowen használja. Nézetünk szerint nem kielégítő.

5. Hc3×e4

Maróczy Fg5+f6-ot erősebbnek tartja a következő folytatással: Vd8×f6 6. Hc3×e4 Vd6—d8 7. Hg1—f3 Hb8—d7 8. c2—c3 és világos jobban fejlődött. 8. c7—c5 pedig rossz. 9. Vd1—a4 c5×d4. 10. 0—0—0 d4×c3 11. Hf3—5 c3×b2 12. Kc1—b1 a7—a6 13. Ff1—b5 miatt. Vagy 5.—g7×f6 6. Hc3×e4 f6—f5 7. He4—c3 Ff8—g7 8. Hg1—f9 Hb8—c6 9. Ff1—b5 Fc8—d7 10. Vd1—d2 Vd8—e7 11. 0—0—0, 0—0—0 12. Bh1—e1 h7—h5 13. Vc1—b1 és világos támadáshoz jut, vagy 8. 0—0 9. Vd1—d2! c7—c5 10. d4×c5 Vd8—a5 11. Hc3—b5 Va5×d2 12. Hf3×d2 Hb8—a6 13. c2—c3 Hab×c5 14. Hd2b3 Hc5×b3 15. a2×b3 a7—a6 16. Hb5—d6 Ba8—b8 17. b3—b4 Bf8—d8 18. 0—0—0 (Aljechin Tartakower Bécs 1922.)

Hb8—d7

Ff8—e7

Hd7×f6

b7—b6?

Ugyanez a hiba történt a Dus Chotinurski—Rottlewi játszmában (Karlsbad 1911.) A helyes lépés c7—c5 9. 0—0 c5×d4 10. Hf3×d4 e6—e5 11. Hd4+f3 Hf6—d7 és és sötétnek egy jó gyalog a centrumban! A szöveglépés után világos figurái sokkal jobban vannak elhelyezve, mint a sötétéi.

9. 0—0 Vc8—b7

10. Vd1—e2 0—0

11. Ba1—d1 h7—h6

12. Fg5—f4 Vd7—d5?

13. c2—c4 Vd5—d8

14. Hf3—e5 Hf6—d7

15. Fd3—b1 és sötét a reménytelen küzdelmet feladta.

SAKKHIREK.

A Weston super Mare-i tavaszi vegyes versenyen Euwe nyerte el az első díjat 7 és fél ponttal, 2-ik G. A. Thomas 7 ponttal 3-ik Snosko Borovski 6 és fél ponttal. A subotica—novisadi reváns mérkőzés részletes eredménye:

I. Markovics (Novisad)—Feuer Francia csere variáns. Feuer tiszthátrányba kerül, de szép vég-játékkal sikerült remist kihozni.

II. Boschan (Sub.)—Tenner. Spanyol megnyitás. Boschan ellenfelét lelépte, ki hibás megnyitása folytán a 21-ik lépés után feladta a játszmát.

III. Ognyanovits (Novisad)—Dr. György. Spanyol csere variáns. Dr. György egy sokat ígérő végjátékokat remistre adott.

IV. Zelinka (Subotica)—Csányi. Vezércsel. Zelinka könnyen nyer.

V. Vidor (Novisad)—Steinberger. Olasz.

Steinberger durva elnézése vesztségre vezet, dacára, hogy a megnyitásban tulajtszotta ellenfelét

VI. Csillag (Subotica)—Rosenberg. Vezércsel.

Csillag nyert végjátékban, gyalog előny-nyel hibázott és így kénytelen remissel megelégedni.

VII. Dr. Ilić (Novisad)—Kiss. Szabálytalan megnyitás.

Dr. Ilić rutinizottabb játékos ellen felénél és biztosan nyer.

VIII. Pichler (Sub.)—Bizám. Vezérgyalog.

Pichler tisztelőnyvel rosszullett folytán veszített.

IX. General Sencan (Novisad)—Engl. Skótnyitás.

Erős küzdelem után remis.

X. Gonda (Subotica)—Zsivanovics. Philidori védelem.

Gonda megőrizte régi formáját és ismét veszített.

XI. Mesterovics—Berlekovics. Vezérgyalog.

Berlekovics rosszul sikerült kombináció után veszt.

XII. Zsivanovics (Subotica)—Lichtner. Királygyalog.

Zsivanovics keményen tartotta magát, szívós védekezés után remist ért el.

(Cs.)

Szerkesztői üzenetek

Import, Beograd. Ahhoz, hogy ön Beogradban export-import ügynökséget nyisson a Trgovalka i Zanatska Komora-nál kell engedélyt kérnie. Ezzel az engedéllyel a céget bejegyeztetheti a Beogradski Trgovalčki Sud-nál. Az engedély díja körülbelül 5000 dinár, amihez a Službene Novineban való hirdetés díja is járul. Fontosabb jogszláv ipari és kereskedelmi vállalatok címeit a jugoszláv Compass tartalmazza, amelyet minden nagyobb könyvkereskedésben megkaphat.

K. I. Sztarakanizsa. A jogtalan be-költözködés miatt a járásbírósnál kell kilakoltatási pert indítani.

Nyaraló, Sombor. A jugoszláv tengerpart legdélibb pontján fekszik *Zelenika*, Dalmácia legszebb részén, a Kattarói-öbölben. A »Hotel-Pension Zelenika« közvetlen a tengerparton épült, külön strandfürdője van, úgy hogy a szálloda vendégei szobáikban vetkőzhetnek a fürdőhöz. A szállodának ezen kívül szép arnyas parkja van, teljesen dél-szaki növényzettel, úgy hogy a legmelegebb nyári napon se olyan elviselhetetlen a hőség, mint a több dalmát fürdőben. Teljes napi perő ára szem-lyenkint 70—80 dinár. Észleles wospektsiúrt fordáron a Hotel Panson. Dolenka, Dalmacija Vajdaságból, tudomást szerzve, Dr. Gonda keresik fel az igazán megérdemelt fürdőt.

H. L. Senta. Hasonló érdekes sorig eljut, királyi tiszttel lehet, tekintve az enolyan tiszt van-e a ta egyszerű két világos vez. bástya stb.

V. L. Verse bizonyára őszinte érzést tolmácsol, de formájában, eszközeiben nincs semmi eredeti. Negyven-ötven évvel ezelőtt írtak ezen a hangon versket, de Tompa Mihály hangján csak Tompa Mihálynak szabad megszólalni.

N. E. Palics. Elhisszük, hogy tudja mi az élet és mi a halál, mi a szerelem, csak azt nem tudja, mi a vers.

R. I. Vrdnik. Hasonló műfajú cikkekkel el vagyunk látva s ezért írásait nem közölhetjük.

A. S. Szmederovo. Tejgazdasági szakkönyvek: Ujhelyi Imre: Tejgazdaság dióhéjban, ára 12 dinár. Praktische Milchwirtschaft, ára 20 dinár.

K. I. Ön panaszkodik az öregekre, akik maradiságokban fölháborodnak, ha egy leány a szokott formák betartása nélkül köt ismeretséget egy fiatalemberrel. Ön ebben az öregek kicsinyes okvetetlenkedését látja a fiatalság forradalmi jogaival szemben. Higye el, nem minden forradalom, ami illetlenség és a nyugtalankodást lefékező vigyázat nem föltétlenül konzervativizmus. A felvilágosultság megnyilatkozási formái közül bizávt mellőzheti az ismeretségekötésnek azt a módját, amelyet a modern gondolkodás védelme alá kíván helyezni a megcsontosodott, ódság ellen.

SCHMOLKA

HIRDETŐIRODA HIRDETFEJESEI
NOVISAD, B. UŠK PUT 2 - TELEFON 213

MOTORHAJÓ KÖZLEKEDÉS
STARIBEČEJ és NOVIBEČEJ KÖZÖTT:
INDUL:
Staribečejről 1/2 5, 1/2 8, 1/2 10, 1/2 14, 16 órákor
INDUL:
Novibečejről 1/2 6, 9, 1/2 12, 15, 17 órákor

Valódi Manilla
KÉVEKÖTŐZŐ
Kömlesztésnek a legolcsóbb áron. Zsákok jutából kenderből és lenből. Szalmazsákok, liszt, szilva, komló és szószákok „JUTA HESSIAN” gyári árban kapható. Különböző használt zsákok eladása. Vagontakaró- és cséplő-ponyvák rendelésre azonnal elkészítetnek. Mindennemű zsinetek, kötélárak, halászati cikkek és hevederek, tömlők, takarók legolcsóbb beszerzési forrás.
AVRAM SCHIFF
zsák-, zsinag- és ponyvanagykereskedő, zsák- és ponyvakölesző
Futoški put 4, Központ: NOVISAD Telefon: 430
Sürgőny cím: Jutešif
Fiók: Beograd, Karadjordjeva ulica 21, a Szava partján, szemben a hajóállomással.
Fiókok: Zagreb, Bécs, Budapest.
Kívánságára árjegyzékkel szolgálunk!

GÉPSZIJAR
Schamot téglá és föld, tömitések és csövek, mindennemű armaturák és műszaki cikkek, gép és hengerolajok, benzín és gépszírok nagy raktára:
Földvári Béla Stari-Bečejei
Telefon 83. - Legolcsóbb napi árak!
Legelőnyösebb fizetési feltételek!
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Nagyban és kicsinyben!
Ajánlunk:
Magánjáró átalakításhoz való acél- és vasöntvényeket, Mc. CORNICK- és különféle ARATÓ GÉPEK pótrészeit
Elevátor-ponyvák
Kéveköttő
Marokrakó
Fűkaszaló
Aratógépeket
Debreceni gépgyári.
Gazdasági gépeket
Körting motorekéket
kisebb gazdaságoknak
MŰTRÁGYÁK
Elsőrendű amerikai Manilla kéveköttő kenderzsinag.
SCHUMACHER RUDOLF FIAI
STARI-BEČEJ

A 20 LŐERŐS
„PRAGA” MOTOREKE
bebizonyította, hogy a mi viszonyainknak lagjobban megfelelő szántógép

TARTÓS, ÜZEMBIZTOS és RENTÁBILIS
A legmesszebbmenő jótállás és kiváló referenciák
„RECORD”
IPARI és KERESKEDELMI R. T.
OSIJEK

Gabonakereskedőknek fontos!
Szabadalmazott szárítókat kukorica és gabona részére készít
Osijeki Vasöntőde és Gépgyár R. T.
Osiječka Ljovaonica Željeza i Tronicea Strojeva D. D.
Osijek

Mielőtt faszükségeiteit fedezi, kérjen ajánlatot a

D. D. Za Eksploatacija Drva Zagreb
Novisadi fiókjánál, Novisad
A strand mellett. Telefonszám 455.
A leggyakoribb választék valamennyi faanyagokból: m. lucfenyő, jegenye, zárléc, lécs, faragott fűrészelt fűrész, tölgy, kőris, szilfa, tűzifa és faszén.
Nagyban! 3929 Kicsinyben!

NOVISADON, a város centrumában a következő helyiségek bérebe adók: Egy nagy utcai üzletelhelyiség, mely áll 2 nagy szobából. Egy irodahelyiség hozzátartozó előszobaszerű folyosóval. Egy nagyobb raktár hozzátartozó padlással és egy kisebb irodahelyiség. A helyiségek együtt vagy külön is bérelhetők.
Cím: „SCHMOLKA” hirdetőirodában Novisad Futoški put 2. 4037

PHILIPPOVICS ADÁM
PANCSEVO (Banat) (1 órányira Beogradtól hajóval)
Nagy raktár komplet SZIKVIZGYÁRI BERENDEZÉSEK-ben
kizárólag az e szakmában híres Dr. Wagner és Társa Wien-Budapesti cég gyártmányai. 1655
SZÓDAVIZES és KRACHERLIS ÜVEGEK
Mórsékelt árak!!
Tessók ajánlatot és árjegyzéket kérni!!

Uj, komplett Hofherr és Schrantz-féle magánjáró
cséplőgarnitura
8 lőerős, nagyon jutányosan eladó
Osijeki Vasöntőde és Gépgyár Rt.
Osijek

Borotvákat, ollókat.
és valamennyi e szakmába vágó cikket, szakszerűen készörül, valamint az összes e szakmába vágó munkát szakszerűen végzük. - Szolid árak!
Postamunkát 3 napon belül elvégzük és továbbítok.
Schwab József villanyerőre berendezett műköszörlődjéje, Novisad, Primorska 10. Sándor király kaszárnyánál.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA
D. D. Központ: LJUBLJANA
Filiala: NOVISAD
Fiókok: BLED, CELJE, DJAKOVO, NOVISAD, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK
Átvesz takarékbetéteket a legmagasabb kamatozás mellett.
Vesz és elad devizákat, valutákat, értékpapírokat. Leszámitol váltókat. Hiteleket nyújt.
Elvégez mindenféle banküzleteket a legkedvezőbb feltételek mellett.

Raktárról szállíthatók: 2926

Standard { cséplő gép cylinder nyers } **olajak**

BENZIN Michelin Cablé gumni **AUTÓOLAJ**
HOFHERR-GÉPEK, Hofherr-cséplőgarnitúrák
 Szívógáz generátorok

Dobsin Alkatrészek **Csapágyak**
 Cséplőponyva, l-a gépszij

M. CORNICK kéveköttaratógép, eredeti Standard
 Manilla, alkatrészek, fűkaszálok

BRAUN MARCEL
 Telefon 106 **VELIKI-BEČKEREK** Telefon 106

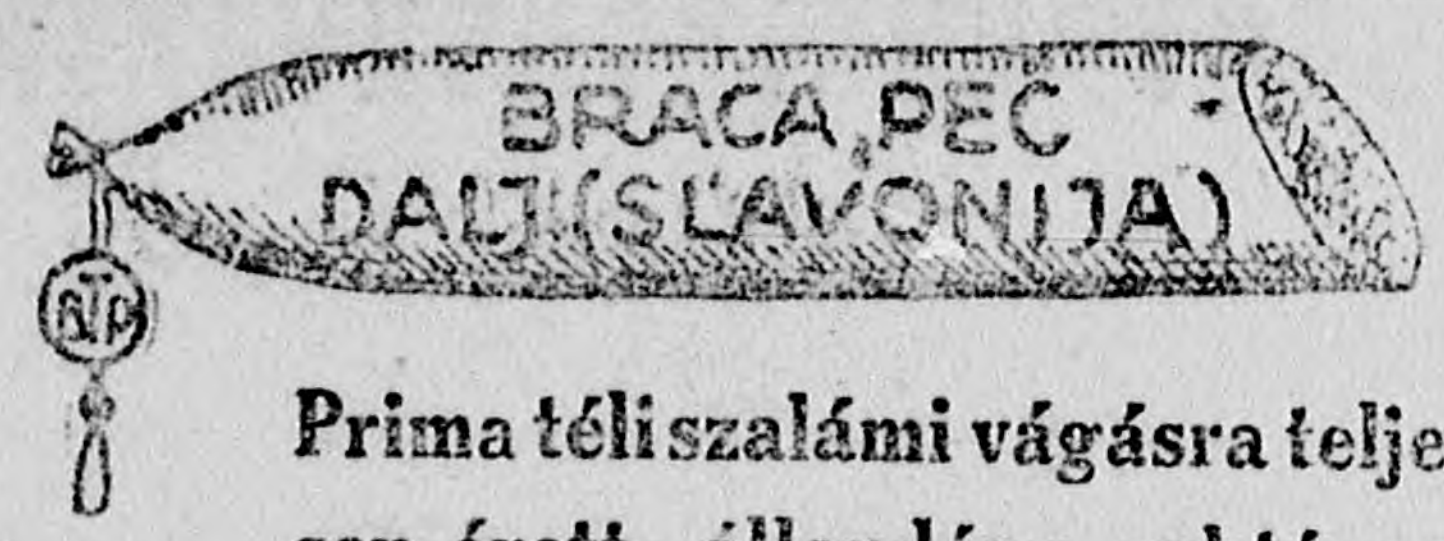
REDŐNYÖK 1637

minden nembn egymint **ACÉL**
 „Esslingen“-féle fa
 zsaluablak és vászon
 továbbá az összes mű- és
 lakatosárak valamint
TEHERFELVONÓK gyártása
BERNOLD SZILVESZTER
 NOVISAD, gázgyárral szem-
 ben. Alap.: 1885. Telef.: 234.

BRACA PEC DALI (SLAVONIJA)

Prima téli szalámi vágásra telje-
 sen érett, állandóan raktáron.

Butorvásárlók és viszonteladók figyelmébe!

Tulzsufolt raktárunk csökkentése miatt, kész-
 leteinket rendkívül leszállított áron bocsátjuk
 a vásárló közönség rendelkezésére. — Dus
 raktárunk minden igényt kielégít, a legeg-
 yszerűbbtől a legfinomabbig, úgy háló-, mint
 ebédli szobákból, uriszobákból és irodaberen-
 dezésekből, mindennemű kárpitozott butorok-
 ból, klubgarnitúrákból és más lakberendezési
 tárgyakkól. — Tekintse meg raktárainkat vétel-
 kötelezettség nélkül és győződjön meg áraink
 minőségéről és olcsó árairól. Városi minta-
 raktárunk a tűzoltólaktanyával szemben, gyári rak-
 tárunk a teleptüskön, a vasútállomással szemben.

Treuhaft Butorgyár Senta
 Telefonszám 34 és 73. 3582

Gőzmagánjárók:

6 HP „KEMNA“ 13 léghörös, teljesen új,
 8 HP „LANZ“ 12 léghörös, gyárilag javított,
 8 HP „BADENIA“
 12 léghörös, gyárilag javított

Gőzcséplőkészletek:

8 HP Hofherr-Schranz gyártmányu,
 10 léghörös gőzlokomobil
 54“ hozzátartozó cséplőgéppel
 1919. évből, teljesen új karba helyezve

olcsón eladó!
 Azonnal szállítható!

Fehér Miklós Gépgyár R. T.
 Budapest, V., Váci-ut 80

Főgépész

aki az összes mezőgazdasági gépekhez ért,
 kisebb szerű villamosközpontot vezetni, min-
 dennemű géplakatosmunkát, javításokat és
 esztergipadi munkákat önállóan végezni
 tud — nagybirtok részére, azonnali belépésre

kerestetik.

Ajánlatok levélileg, „Novisad-pósta fiók
 102-re“ kéretnek. 4087

IGAZÁN ELEGÁNS TOILETTEK 1971

WEINERT HERMANN
 francia és angol női divatszalonjában
 Subotica, Paja Kujundžića 22. készülnek
 Vidéki rendeléseket 24 órán belül elkészít.

Szakavatott, megbízható jól bevezetett

képviselőt

keres, világcég, legelőkelőbb
 gazdasági gépgyár.

Ajánlatok, esetleg személyes megbeszélés
Steinbach és Zwibach cégnél Novisad,
 Futoški put 52. 4075

ELADÓ

kedvező fizetési feltételek mellett:
 gyárilag javított kitünő állapotban levő

1 drb 8-as MÁV cséplőgép-készlet
 2 drb Cormick-féle kéveköttő-gép
 (új ponyvakkal)
 2 drb marokrakó-gép

a **TORONTÁLI MEZŐGAZDASÁGI GÉPIPAR, VAS-
 és FÉMONTÓDE R. T.-nál VELIKI-BEČKEREK,**
 Miletičeva-utca, vámbózzal szemben. Telefon 51

SIDRO D. D.
ZATRGOVINU ŽELJEZOM
ZAGREB
 VLAŠKA UL. 40 TEL. 69 és 21-30

RUDVAS
FEKETE BÁDOG, ZINKELT és ZINKBÁDOG
ZOMANCEĐENY
DRÓTSZEGEK
 MINDEN NAGY MENNYISÉGBEN. ELŐNYŰS ÁRAK
 MELLETT RAKTÁRON

ÉPÍTÉSI ANYAG OSZTÁLY

VASGERENDÁK
BETONVAS
CEMENT, KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ, TÉGLA, CSERÉP
TOVÁBBÁ MINDENMŰ ÉPÍTÉSI ANYAG

LEGNAGYOBB KÉNYELEM AZ AMERIKAI UTAZÁSNÁL!

Abban a pillanatban, amikor az Amerikai
 Államok hajóiuk egyikére lép, úgy érzi
 magát, mintha otthon volna.

A legkényelmesebb berendezés a harmadú oszt-
 tásban is, a kabinok 2—4—6 ágyasak, kifogástalanul
 tiszták és jól szellőzöttek. Kítünő és legkölcsősebb
 ételek, a fedélzeten nagy tánc-, torna- és pihenő-
 termek. Zene. Az Amerikai Államok hajó legelő-
 mesebbek. Kérjen ingyen illusztrált programot és
 hajóindulási rendet.

UNITED STATES LINE

Beograd, Palata Beogradske Zadruga, Preko II
 Bristol; Zagreb, i Srednjsje Savez, Hrvatskih i
 jačkih Zadruga, Mihovljeva ulica; Preloputa kolo-
 vora: **Ljubljana**, Brodarova; **Zelina** jeni Ameri-
 ki Držav, Dunajeka česta, 23; **Sarajevo**, Savez
 Hrvatskih Srpskih i Crnogorskih Zadruga; **Novi Sad**,
 Alexandrovičeva ulica 62; **Budak**, Banka za Pomorstvo.

Lichtschein Márton és Társai, Novisad

Központ: Kr. Aleksandra u. 17
 Telefon 128

Sürgöncim:
Lichtschein, Novisad

Fióközlet: Futoški put 6
 Telefon 296

Malmászati gépek — Szer-
 számok és szerszámgépek
 Emelők és daruk — Műszaki
 cikkek az összes iparvállá-
 latok részére

Mindenfajta szivattyuk és
 csövek — Csatornázási
 és fürdőberendezési tárgyak
 Tőzoltósági fecskendők és
 felszerelési kellékek

Kirchner & Co. A.-G. Leipzig
 gőzfűrés és fagegmunkáló gépek
 képvisellete és lerakata

HOFHER-SCHRANTZ és CLAYTON-SHUTTLEWORTH R. T.
 BUDAPEST — vezérképviselete és lerakata

3514 Szívógáz-, benzin- és gőzmagánjáró, valamint egyéb cséplőkészletek és az összes mezőgazdasági gépek

„MINERALIJA“

AZ S. H. S. ÁLLAM LEGNAGYOBB SPECIÁLIS ÁSVÁNYVIZNAGYKERESKEDÉSE

Grčkoškolska u. 7 **NOVISAD** Görög iskola u. 7

AJÁNlja

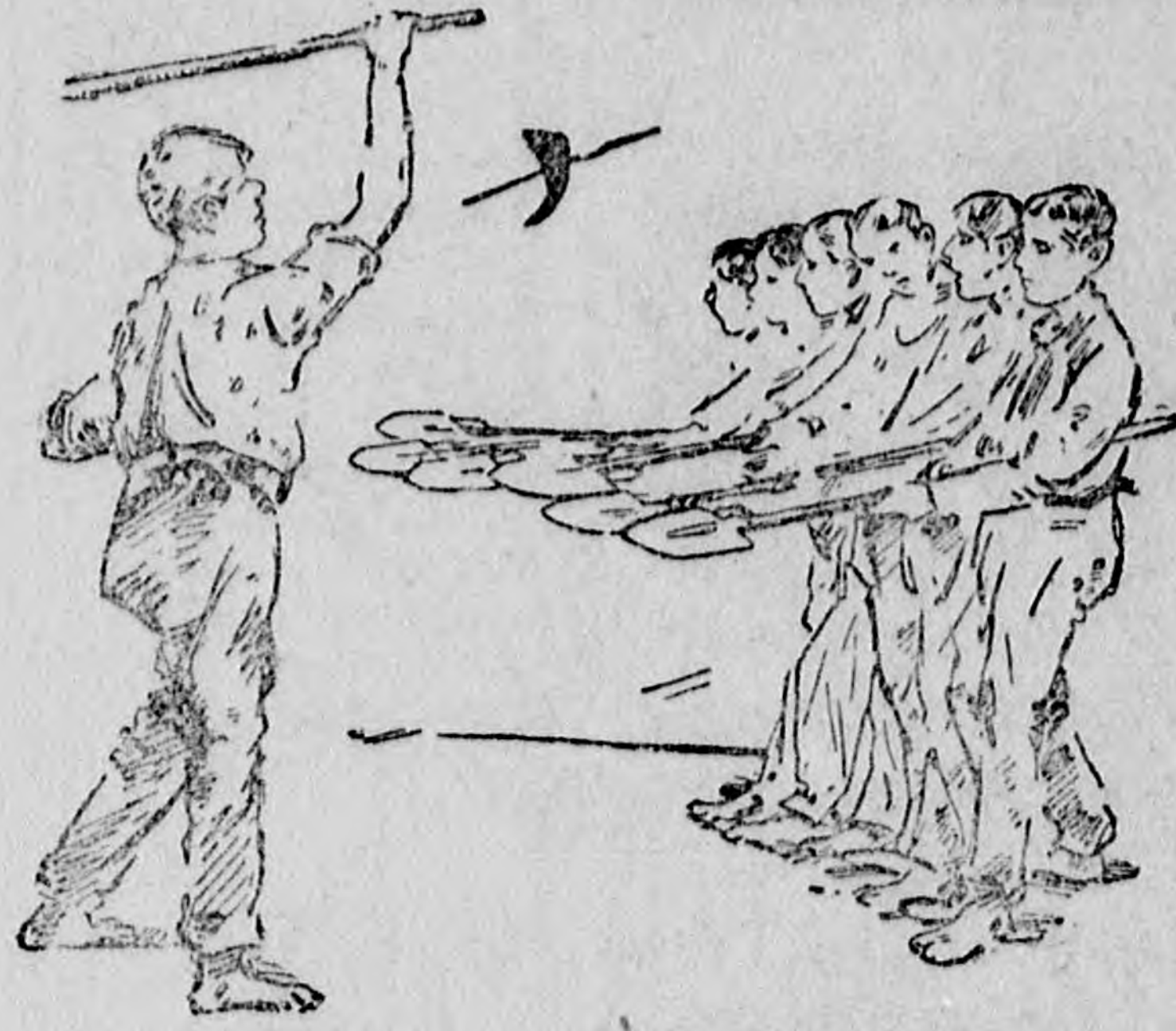
BUKOVAČKAI, ROGAČKAI (Rochitschi) ásványvizeket, SZERB SELTERST, BUDAI KESERŰVIZEKET, és pedig Mária és Ferenc József-keserűvizet; GISSHÜBLER, SALVATOR, KRONDORFI, BILINER, MARIENBADI Kreutzbrunn, KARLSBADI Sprudel és Müllbrunn, SELTERS Sprudel vizet. GLEICHENBERGI 15/10, 10/10, 5/10 üvegekben; LEVICOI és GUBER vizet. **KÉRJEN ÁRJEJYZÉKET.**

I-a MÉSZ I-a RETORTAFASZÉN

azonnali szállításra

FRIEDMANN & STERK
ZAGREB, Medulićeva 17. SUBOTICA, Aleksandrova 7. VRŠAC, Jevrejska 12. **NOVISAD**, Carinska ul. 6.

Rejtvény.

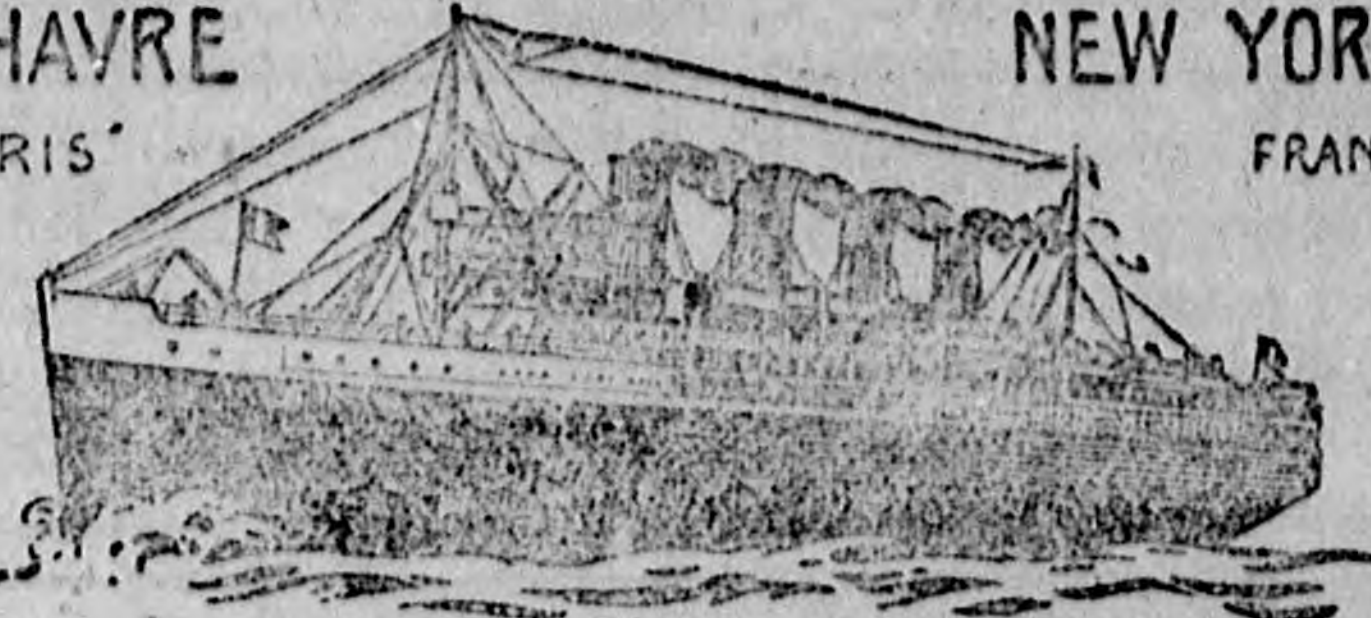

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése

„Halló központ“

Hejjesen fejtették meg 286-an. Könyvjutalmat nyertek: Gottfried Imre Senta, Kunitz Lacika Csepaja, Kovacev Sándor Subotica, Söfi József St. Kanjiža, Halm István Mol, Knipp Mátvás Vel.-Kikinda, Galgóczi Magda Žednik, Stevan Kolesarović Subotica, Jovan Šarčević Beograd, Varnyák Matild St. Bečej.

HAYRE NEW YORK
PARIS FRANCE

FRENCH LINE

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Gyors- és postahajók

utasok továbbítására Amerikába. Felvilágosításért és hajójegyért forduljon az SHS. királyságbeli vezérképviselőhez:

ZAGREB

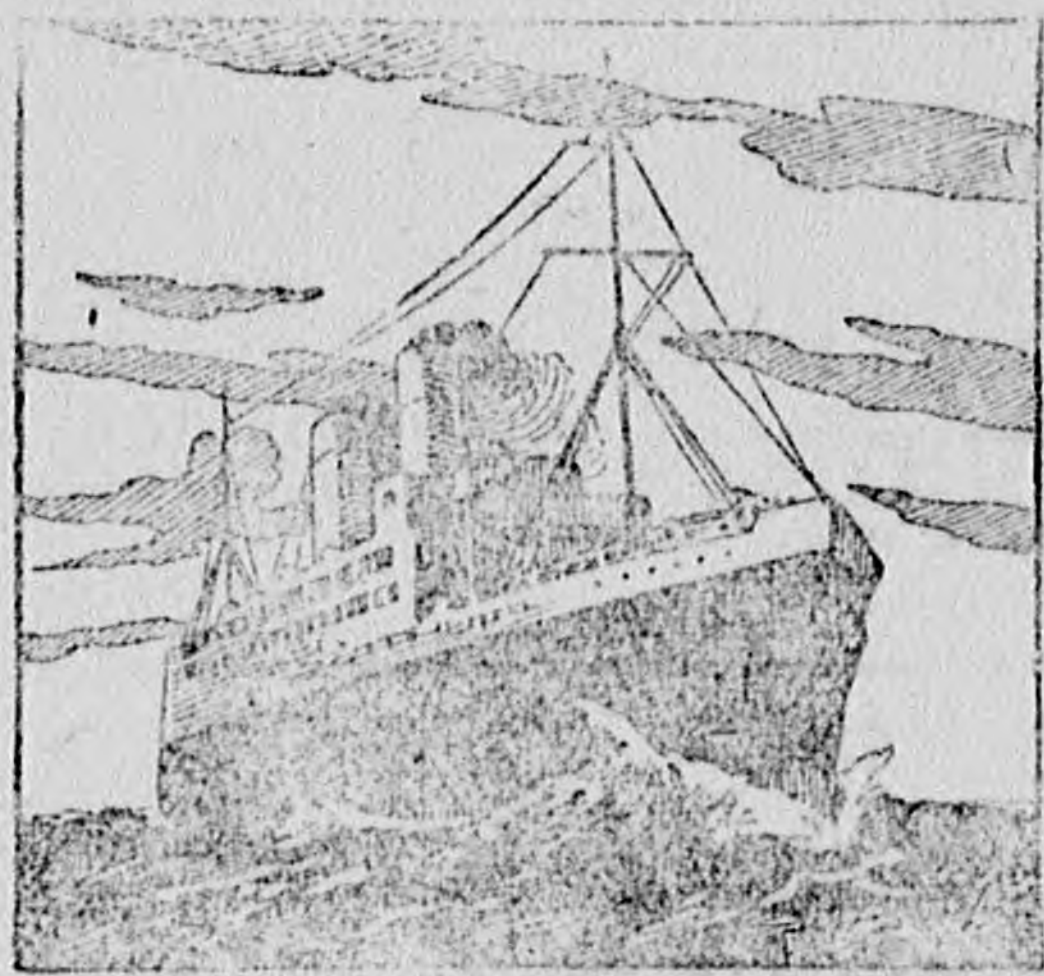
Mihanovićeva ulica 4.

BEOGRAD BITOLJ LJUBLJANA
Karagjorgjeva 101. Kolodvorska ul. 41.

Vezérképviselőt:

SLAVENSKA BANKA D. D. ZAGREB

Sürgöncym: TRANSAT.

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Részletes személy- és áruforgalom
épület — Cherbourg — Southampton-ból
Kuba és Kanadába Cherbourg —
— Southampton-ból Délamerikába
Sudarevi, Santos, Montevideo, Buenos-Aires
III. osztályú fülkék 2 és 4 ágygal
GYORSASÁG BIZTONSÁG
Levelezés minden nyelven
VEZÉRKÉPVISELET:
Zagreb, trg I. Sz. 17.
Képviseletek: Beograd: Karagjorgjeva ul. 91.
Ljubljana: Kolodvorska 26. — Vel. Bečkerek.
Étálja Aleksandra 4. Sürgöncym: „Roymailpac“:
Cosznia, Hercegovina és Dalmácia részére: Srpska
Prometna Banka Sarajevo és Gruzban. Sürgöncym:
cím: „Prometna Banka“ 3145

Bánát egyik városában 15 év óta fennálló, nagy
vevőkörrel bíró

elektro- és technikai vállalat

más vállalkozás miatt azonnal eladó. A vá-
rosban jelenleg nagy átalakítások folynak. Vil-
lanyszerelők részére biztos megélhetési forrás.
Leveleket „Elektrotechnik“ cím alatt továbbít
a kiadóhivatal. 3775

Önálló képzett mechanikus

aki autójavításokban és azok építé-
sében járatos, azonnali alkalmazást
nyer Kiss Tibor javító műhely és autó-
fuvarozási vállalatánál Novi-Vršas.

VILLA

Zagrebben, a Jurjevka
ulicában, 7 szobával, nagy
gyümölcseskerttel

ELADÓ.

Azonnal elfoglalható.
Cím a kiadóban.
4078

Wachtler Mihály

modern lakatos- és
gépjavitó műhelye
Subotica Zrinjski trg 11

Minden szakmabeli
munkát gyorsan és
pontosan készítenek.

Legmodernebb kaszákat
nyit és javít, összes me-
zőgazdasági gép- és mo-
torjavítást, valamint kutak
javítását vállalja és
heggeszt. 1883

Teslicai Retorta Faszén

Bácskai vezérképviselőt:

Ludwig Hubert
Novisad

Željeznička ulica 19
3667

OPTÁLT MAGYAROK!

Szegeden kertesi családi há-
zat, jövedelmező bérpalot-
tát beköltözhető lakások-
kal, föld és szőlő tanyás-
birtokokat, biztos megél-
hetést nyújtó berendezett
üzleteket igen előnyösen
vételre közvetít csak

MÉZER

országos ingatlan irodája
Szegeden Bastya-utca 19.
(Bohn sörcsarnok mellett).
Jugoszláviában képviseli:
Bömches Emil, B.-Topola
3534

Egy drb 2 lóerős cséplőszekrény

szegessedobbal, szalmarázó,
törekrazó, szelelővel fel-
szerelve, fűszijjal együtt
eladó. Ára 10.000 dinár.
Nagy László, Crno-Brdo.
Házszám 1388. 4103

MALOMGÉPEK

STANDARD-

OLAJAK

HOFHERR-

GÉPEK

TECHNIKAI-

CIKKEK

MANILLA

GÉPSZIJ

MICHELIN-

AUTÓGUMMI

BENZIN

Braun Marcel

cégnél

Veliki Bečkerek

Telefon 106. 2526

Alkalmi vásárlás!!!

Felhal-
mozott **sírkőárak**
négy választékban és faconban
ugy fekete svéd gránit, labrador,
szürke cionitok és márványban
stb. Versenyképes árak! Terv-
szerint közzobrasztati munkákat
vállalok

Virágh Gyula köfaragó

Bácska-Topola. 2686

Lánycsokon, Baranyában el-
adó egy 15 holdas első-
rendű birtok, ebből 3 hold
rét, 1 hold szőlő, a többi
szántó, □-ölenként 9 kőlo
buzáért és van hozzá egy
új ház 2 szoba, padlás, 2
konyha, kamra szénás pajta
és pince présházzal 2000
és fél vagon buza. Érdek-
lődni lehet a tulajdonosnál
239 házszám alatt.
Eladó birtok síklós mellett
Nagyóttfaluban, elsőrendű
20 hold szántó és egy hold
szőlő □-ölenként 8 kőlo
buza. Érdekődni lehet ifj.
Zeller Jánosnál Nagyóttfalun.
3534

ELADÓ GÉPEK:

Pálínka-főzőüst rézből 350 lit, keverőkészülékkel,
ágyúritéssel. Eredeti „Alfa“ tejszeparator, óránként
800 lit, és „Perfekt“ tejszeparator, óránként 60 liter
teljesítmény. Egy vajkőpülő és vajgyűrő asztal.
Sörfejtő készülék dugaszolóval levegőre és szén-
savra, Nyomdagép (Tiegelpresse) 30×40 cm. Fűző-
gép könyvkötők és nyomdak részére, 2 1/2 coll gőz-
szivattyú fémből. Husfeldolgozó ikergép Kutter és
Wolf. Egy asztali, egy falitelefonkészülék, egy
telefonközpont öt csatlakozásra. 18 drb. vasablak
120×180 cm. belvilág. Három nagy műhelyablak
fából 260 széles, 235 cm. magas. Korant-féle ké-
szülék gabona és liszt víztartalmának meghatáro-
zására. Egy gabona fajsúlymérleg. Gyurógép Wer-
ner és Pfeiderer 13 liter irtartalommal. Három
fakád 2500, 1500 és 1000 lit. irtartalommal. Egy
öntöltvas fürdőkad. Dinamók, motorok, különféle
víztartályok. Benzinmotorok 4 HP—12 HP. Tüzi-
fecskendő község vagy gyár részére. Centrifuga
szivattyúk 2 coll—8 collig.

Schmerek Engelbert gépműhelye
Vel. Bečkerek, Etvešova (Magyar) ulica 24

„VULKAN“

Industrija slamnikov in klobukov
Subotica, Štrosmajerova ulica 20. (Halpiac).

Gyárt mindennemű női szalma- és nemez-
kalapokat nagyban és kicsinyben.

Tavaszi szezonra rendeléseket már most
elfogadok.

9676

ELADÓ GŐZMALOM.

Modern berendezésű, 3 vagon őrlekes-
séggel gőzmalom kedvező fizetési feltételek-
kel **ELADÓ.** — Leveleket a kiadóhivatal
„Malomvétel“ jelige alatt továbbít. 3994

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK** legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PUT 13 ■ Táviratcím: Hessian
Telefon: 531 — 932

Szoptatós dada kerestetik

20—22 éves, körülbelül 2 hónapos gyermekkel jó fizetés mellett novisadi uricsaládhoz. Csak feltétlen egészségesek jelentkezzenek sürgősen. Cim: Schmolka hirdetőirodában Novisad, Futoški put 2. Közvetítők díjaztának. 4082

400 darab anyabirka

négy évi időtartamra birtokosoknak, uradalmaknak felesbe átadó. A négy év alatt gyapju, tej feles, a négy év leteltével a szaporulat beszámításával az egész birkaállomány szintén feles. Ajánlatokat Makucza Florián, Kárász-urad. Horgos. 4072

VARDAR

BIZTOSÍTÓ R. T. VOJVODINAI FIÓKIGAZGATÓSÁGA SUBOTICA
TELEFONSZÁM 2-82. SOKOLSKA UL. 7.

Foglalkozik a biztosítás minden ágával. 2783

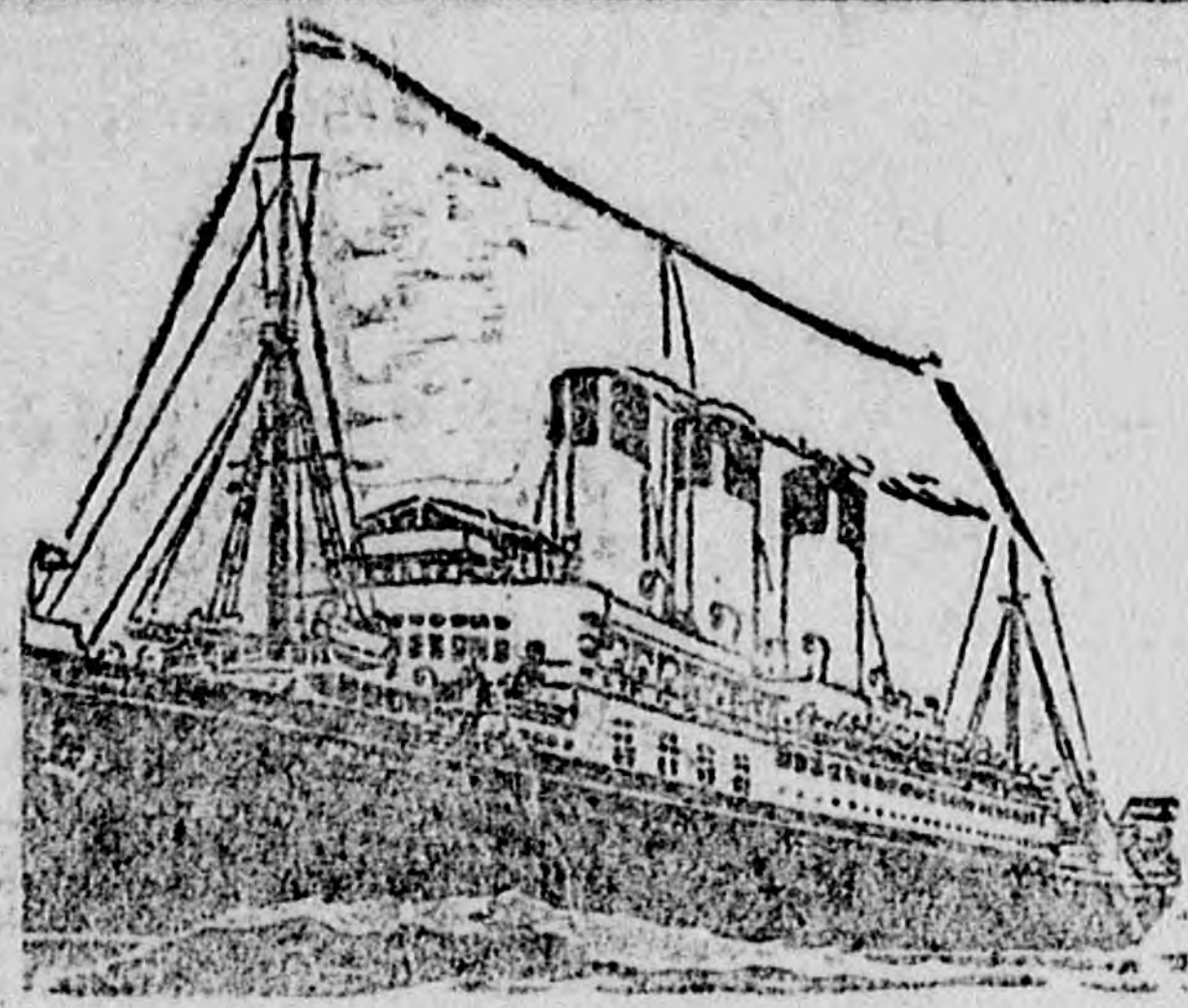
Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!

Mielőtt

gépolaajat, hengerolaajat, foyottezsirt

vásárolnak a küszöbön levő cséplésre, saját érdekében kérjenek ajánlatot:

Kemény Arnold cégtől, Vel.-Kikinda
Telefon: 93. Csoportos rendelések esetén kedvezmény. 1771

HAMBURG-DÉLAMERIKAI GŐZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók, I., II. és III. osztályú fizető, valamint ingyenes részére. A transportok indulnak minden 9-ik napon, Argentiniába, Braziliába és Uruguayba. Felvilágosítás ingyen, magyarul, németül és szerbül.

Veliki Bečkerek, Aleksandrova ul. 27
Beograd, Balkanska ul. 49
Zagreb, Senoina ul. 30 1734

Sentán és környékén

a BACSMEGYEI NAPLO részére
HIRDETÉSEKET

MOLNÁR SZ. VINCE könyvkereskedő
a Bácsmegyei Napló sentái főbizományosa
3867 VESZ FEL.

KERESEK AZONNALI BELÉPÉSRE ÜGYES SZABÓSEGÉDEKET

akik elsőrendű munkára alkalmasak. Az illetők ne legyenek a munkásszövetség tagjai. Fizetés e elsőrendű és sok kedvezmény. Műhelyem kiűnő és a munkát ott kell végezni. Beszéltek minden nyelven.

VOJ. M. JEREMIĆ, BEOGRAD
Obilićev venac 36. 4045

Rejtett kép.

Hol van a róka?

Aki a fenti rejtett képen a rókát megtalálja, vágja ki a képet s június 6-ig egy levelezőlapra ragasztva küldje be a kiadóhivatalba. A megtalálók között egy dívatjumbert sorsolunk ki Beck Jenő subotica-i kötöttáru üzletéből.

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtett képen a kapitányt megtalálták 982-en. A jumbert sorsolás útján Benbassa Piroška Beograd, Studenička 9. nyerte meg.

Beck Jenő kötöttáru üzeme Subotica, Pašičeva ul. a gőzfürdő mellett.

Weitzenfeld és Társa

Telefon 190. Subotica Alapítva 1902

AMERIKAI

KÉVERŐTŐ MANILLA

legjutányosabb beszerzési forrása.

Gabonás-, lisztes-, gyapju-, komló- és szalmazsákok, vizmentes- és rostálóponyvák. Mindennemű kender- és lenzsinetek, kötélárúk. Kárpitos cikkek, szőnyegek és lópokrócok.

FÜZŐKÜLÖNLEGESSÉGEK

Haskótók, melltartók eredeti francia és angol modellek után készülnek
DIMITRIJEVIC JULISKA
füzőtermében, Scotus Viatora ulica 10.
Tisztítás és rossz fűzők újjáalakítása a legpontosabban eszközöltetik.

ÉPÍTŐ-HOMOKOT

tetszés szerinti mennyiségben, minden vasútvonal irányába, leggyorsabban, csakis vaggonszámra szállít bányájából

ERTL JÁNOS ODŽACI, BÁCSKA

GOLYÓSCSAPÁGY JAVÍTÓ-MŰHELY

FELLEGI JÓZSEF és TSA
NOVISAD, LAZE KOSTIĆA 28

A ROSSZ ÜZLETMENET

jóra fordul, ha szeszes italt

7240

KOHNIGNÁC

bor- és szeszáru nagykereskedő cégnél — VELIKI-BEČKEREKEN — szerzi be. A cég saját főzde telet rendelkezik. — C gnac, törköly, szilviorium és barackpálinka minden versenyen felül állanak. Saját rum- és likörgyártás. Vörös- és fehérborok hordóban és palackokban. Az árak a legszolidabban vannak kalkulálva. Telefonszám: 91.

Agilis fakeskedő

32 éves, izr., nős, gyermektelen, önálló munkaerő és szervező, mérlegképes könyvvezető, magyar és német levelező, hosszú detailüzleti gyakorlattal

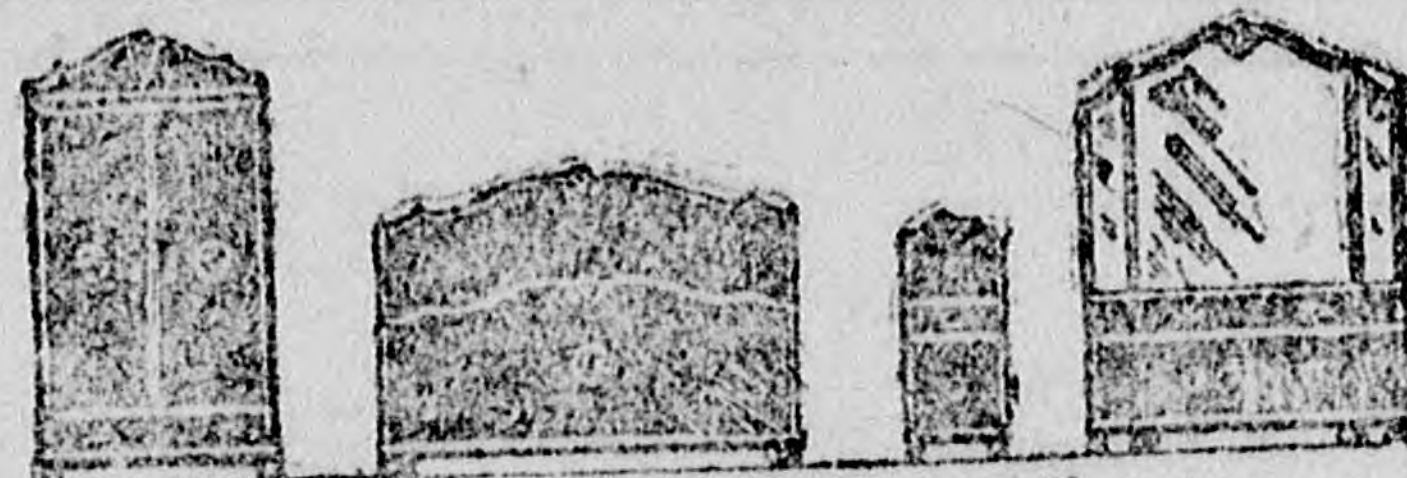
állást keres, vagy betársulna

régebbi üzletbe, melynek vezetését magára vállalja. Ajánlatok „Fakeskedő” jeligére a kiadóba kéretnek 3894

ÉDER és CRDÉVIĆ

MŰBUTOR ASZTALOSOK

PLANBERENDEZÉSI VÁLLALATA

SUBOTICA IV. SUDAREVIĆEVA-U. 4.
HARAMBAŠIĆEVA 15.

KALAP- és SAPKA-üzlet

üzlet megességek legelsőbb beszerzési forrása

Állandó raktár VALÓDI BORSALINO-kalapokban!

WEISZ HENRIK SUBOTICA, J. Kiskápolna mellett 3901

Grifatong Péter,

Állandóan tart nagybani raktár

üveg-, porcelán- és táblatüvegekben. Nagy választék villamoscsillárokban, szőbb luxustárgyak és lakodalmi ajándékok. Ugyanott képkeretezések üvegezések pontosan eszköz.

Különlegességek

Üvegkészletekben és porcellán-ebédlőkészletekben
Porcellán Kéedény Táblatüveg

Befőttes üveg

Szállítja jutányos árban:

Benó József üvegkereskedő
Vel.-Bečkerek (nagy hid mellett)

3861

FIAKKERGUMMIK

fehér és sötét színben

AUTOGUMMIK

személy- és teherautókhoz leszállított áron kaphatók
KEMÉNY GYULÁNÁL SUBOTIGA
TELEFON: 29. 2240

MÉHÉSZETI ÜGYEKBEN

INGYEN TANÁCSOT AD

méhések berendezését, méhek bezerzését, a méhek szakszerű kezelését részletesen elvállalja. Méheket, mézet, viaszt bizományi értékesítésre bankgarancia mellett átvesz NAGY JÓZSEF a „Vajdasági Méhészeti Lapok” szerkesztője Stari-Bečej. 2341

Gyártmányaink:

Asphalt és kátrány-fedőlemez, asphalt szigetelőlemez, kőszénkátrány, cement, karbolineum, kőszénkátrányszurok fedél-lakk, bitumen, asphalt mastix stb.

Műszaki osztályunk elvállal és készít: Asphaltjárda, kocsit és belső helyiség burkolását tiszta, természetes asphalttal. Vizmentes fedések, Vizmentes fedések,

elszigetelések asphalttal és asphalt elszigetelő lemezzel. Tetőfedést kátránylemezzel tiszta, természetes butimenből készült szagtalan asphalt fedőlemezzel. Nedves falak száraztételét. Talajviz elszigetelését saját rendszerünk szerint. Öreg tetőjavítás és kátrányozást. Facementtetőt több évi jótállás mellett.

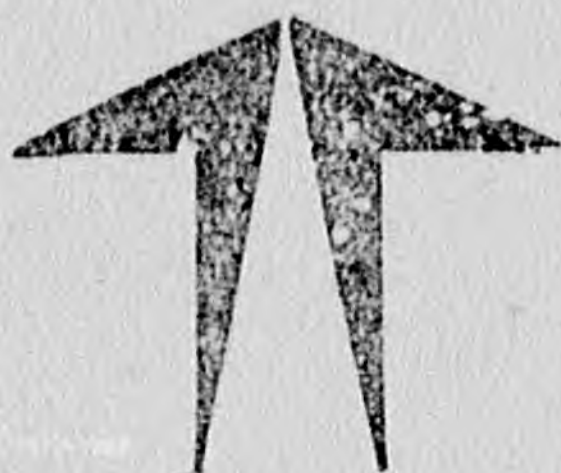
Sürgőny cím: GROZIT. Telefonszám: 27-20

Gyártja: Beogradi Asphalt és Kátrány Vegyitermékek Gyára, Beograd Ujka Karadžića 6
Subotica-i képviselő: SCHWEIGER I DRUG.

LOKER VILMOS NOVISAD

ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALAT

Alapítva 1902 évben
Telefonszám 229.

Vezérképviselőt és gyári raktára a bratislavai (pozsonyi) Kábelgyár rt.-nak.

Nagy raktár az összes vezetékanyagokban, szigetelőcsövekben, csupasz vörösréz huzalokban, szerelési anyagokban, motorok, dynamók, ventilátorok, árammérők és mérőeszközök.

Nagyban és kicsinyben!

Villamosvilágítási és erőátviteli berendezések, ugyszintén csengő, házi telefon és villámhárító berendezések jótállás mellett.

Díjtalan ajánlatok!

Egyedüli optikai szaküzlet. Zeiss-punktal üvegek egyedárusítása. Szemüvegek szakszerű elkészítése. 3412

SZENTI és VIRÁG

épület- és bútorgyára, Subotica

Sudarevleva ul. 66. Telefon 383

Legmodernebb gépekkel felszerelt helyiségekben készít asztalos-, lakatos- és parkettázási munkákat és teljes lakberendezéseket a legmodernebb kivitelben és az ország bármely területére jótállás mellett szállít. Tisztviselőknek részletfizetési kedvezményt ad. 3741

OLCSÓ KIÁRUSÍTÁS DEUTSCH SIMON

DIVATÁRUHÁZA SUBOTICA

JELAŠIĆEVA ULICA 3. SZÁM. KISKÁPOLNA MELLETT.

Áruraktáram kibővítése és üzletem átrendezése miatt raktáromon levő összes kötött, szövött, rövidáru, uri és női divatcikkeimet, különösen férfi és női harisnyák, férfi ingek, nyakkendők, nyári gyermektrikók, fonott borszandálok mélyen leszállított áron lesznek kiárusítva. Felhívom az igen tisztelt vásárló közönség figyelmét, hogy saját érdekében győződjék meg olcsó áramról. Fonott borszandálok minden számban megérkeztek.

I.-a MESZET

SZÁLLIT

SJEDINJENE KREČANE D. D.
EGYESÜLT MÉSZMŰVEK R. T.
ZAGREB, VLAŠKA ULICA 40. SZÁM
TELEFON 69 és 21-30.

novi-marofi és oćurii modern berendezésű mészműveiből. Trágyameszet poralakban. Havi teljesítmény cca 150 vagon. 3033

HÁZ

vendéglővel eladó
a város kellő közepén
Bővebb megtudható
a tulajdonosnál
FRIDA HAJDUŠKA
Bačka-Topola 3932

HAMBURG és SIŠIĆ
BÖRÖNDÖS, SOMBOR
4059

Mintakollekciókat rendelésre szállít engrosban.

VELIKI BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.

(A. D. za PODIZANJE MLINOVA)

TELEFON: 264 ALAPITTATOTT 1921-ben Távirat: „Mühlenbau“

Elvállalunk új malomépítéseket, teljes és részleges átalakításokat legjobban bevált rendszerünk alapján. HENGEREK CSISZOLÁSA és ROVÁTKOLÁSA

Gépgyár mindennemű malomgépeket, azok részeit és minden szükséges berendezési tárgyakat, legrövidebb szállítási határidőre és legkedvezőbb feltételek mellett való előállítására.

Állandóan raktáron mindennemű MALOMGÉPEK, GANZ-HENGERSZÉKEK, budai „METZOR“ MALOMKÖVEK, KONKOLYOZÓ HENGEREK (TRIEURÖK) Fennállásunk óta berendeztünk 30-nál több belöldi kereskedelmi és vámmalmot (napi fél vagon-tól 12 vagonig terjedő teljesítőképességgel), mely munkáink a legszebb eredményeket igazolják Ganz hengersizékek egyedüli bizományi lerakata Bánátban, Vezérképviselőtünk Novisadon, Gruber Ferenc mérnök ig. Novisad, Jovana Subotica ul. 9 Kivánságra árjegyzékkel, referenciákkal, tervezetekkel és mérnöki kiküldéssel szolgálunk

A Jugoslavenska Nafta D. D. Zagreb

társasvállalata a „Mineralölr Raffinerie A. G. Fiume“ a Petroleumraffinerie „PHOTOGEN“ Brassó és a Spotka Akcija „NAFTA“ Lemberg összes ásványolajtermékei, mint

benzin, petroleum, gázolaj, gépolaj, cilindrolaj és vulkánolajok, paraffin, asphalt, tovottazsir stb.

legolcsóbban beszerezhető

HEUDUSCHKA & HERMANN

vezérképviselőtél SUBOTICA Telefonszám 7-69.

Veszünk minden mennyiségben üres használt olajos keményfa hordókat

RUSZANDA (MELENCI) iszapgyógyfürdő

május hó 18-tól kezdve nyitva!

A ruszandai fürdőigazgatóság (Melenci) értesíti a nagyközönséget, hogy az idei gyógyfürdő-szezon május hó 18-tól megkezdődött!

A kellemes és árnyas gyógyparkon kívül a gyönyörű fekvésű tavon a fürdőközönség szórakoztatására csónakok állnak rendelkezésre. A gyógyparkban mindennap elsőrendű cigányzenekar hangversenyez. Elsőrendű konyháját ajánlja a rég jól ismert, kitűnő hírnek örvendő „Ruszanda“-restauráció a legmérsékeltbb árak mellett. Ugyszintén a szobaárak is igen mérsékelt áron lesznek számítva. A t. fürdőközönség kéri, hogy mindenki saját fürdőruhájával lássa el magát.

3998

A fürdőigazgatóság.

Miért nem főz gázzal?

Olcsóbb mint a fa, tiszta és a konyhában nem terjeszt hőséget.

Főmolnár

lelkiismeretes, önálló, tapasztalt szakember, középkorú, nős július hó 15-iki belépéssel KERESTETIK Kimerítő ajánlatok bizonyítványokkal és referenciákkal Parni mlin na valjke u Kuli d. d. Zagreb I., Poštanski pretinac 67. címre küldendők. 3940

BECKI DRUG SUBOTICA

GABONÁS ZSÁKOK
PONYVA 2068
ZSIMEG
KÖTÉL
KÁRPITOS CIKKEK
GYAPJUTAKARÓK
MALOMHEVEDEREK

TECHNIKAI CIKKEK
gép- és varrószíj
OXIGÉN
Gép, henger és motorolajok,
benzin, tolvotta, kocsikenőcs,
szerszámok, szerszámgépek,
malomfelszerelési
cikkek.

Telefonszám: 412. - Sürgőncím: BEKDRUG

Itt az alkalom! Mindenki fényképezhet!
Komplett fényképező gépek optikával, zárral, keresővel és kazettával ellátva csupán
4 x 6.5 6 x 9 9 x 12
60.— 80.— 120.— Dinár.
Nem játék! Kötelezettség nélküli megtekinthető az újverbázi „Foto Industria” elárúsító helyein;
Subotica: Landauer Droq. Beograd: Antuniević Droq. Novisad: Polit sportüzlet
Az összes szakfényképezési cikkek versenyenkívüli alacsony árakban kaphatók
Viszonteladóknaak főzlet-éi árendemény!

CHOKOLAT

RUFF

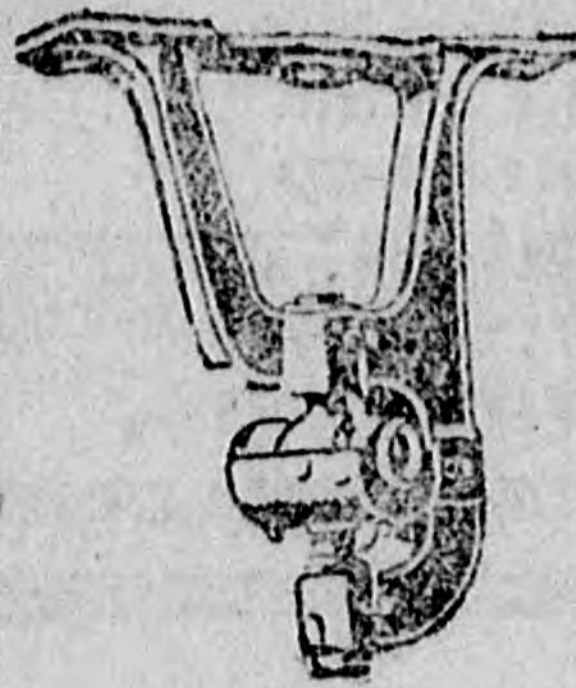
SUBOTICA

„ALAT” transmissziók

esodásan olcsók és sikerrel alkalmazhatók minden üzembn!! Minden nagyságban 30—100 mm. átmérőig szállítjuk raktárról és azo: kívül

álló-fekvő és függő-fekvő tengelyeket, kötődarabokat, szíjtárcsákat.

„ALAT” Gépgyár 1384
ZAGREB, Gajeva ulica 59. — Telefon br. 7—11.

BLAU és LUKÁCS

ELEKTROTECHNIKAI GYÁR
BUDAPEST

Vojvodinai vezérképviselőt és gyári főlerakat

„VOLTA” 66 műszaki és villamossági r. t.
Veliki-Bečkerek.

Szlávy Oszkár

vaskereskedő
SOMBOR

Telefon 15 — Telefon 15

Rudvas, abroncs, tengely, sodrony, sodronyszeg.

Fekete-, horgany-, horgonyzott- és fehérlemezek.

Butorvasalás és épületvasalás

Háztartási és konyhafelszerelési cikkek.

Mindennemű vas- és vasszerszám lakatosok, kovácsok és szatolások részére.

Mezőgazdasági cikkek.

Egy

I. fogtechnikus segédet keres

Dr. Rajković fogorvos

Nevi-Sad 3996

Grčko Školska ul. 6.

HINTÓ

egészen új állapotban eladó

Bővebbet dr. Szántó Miklós Sombor, Apotini ut 46. 4006

„HARANG”

mosószappan a legjobb!

Gyártja:

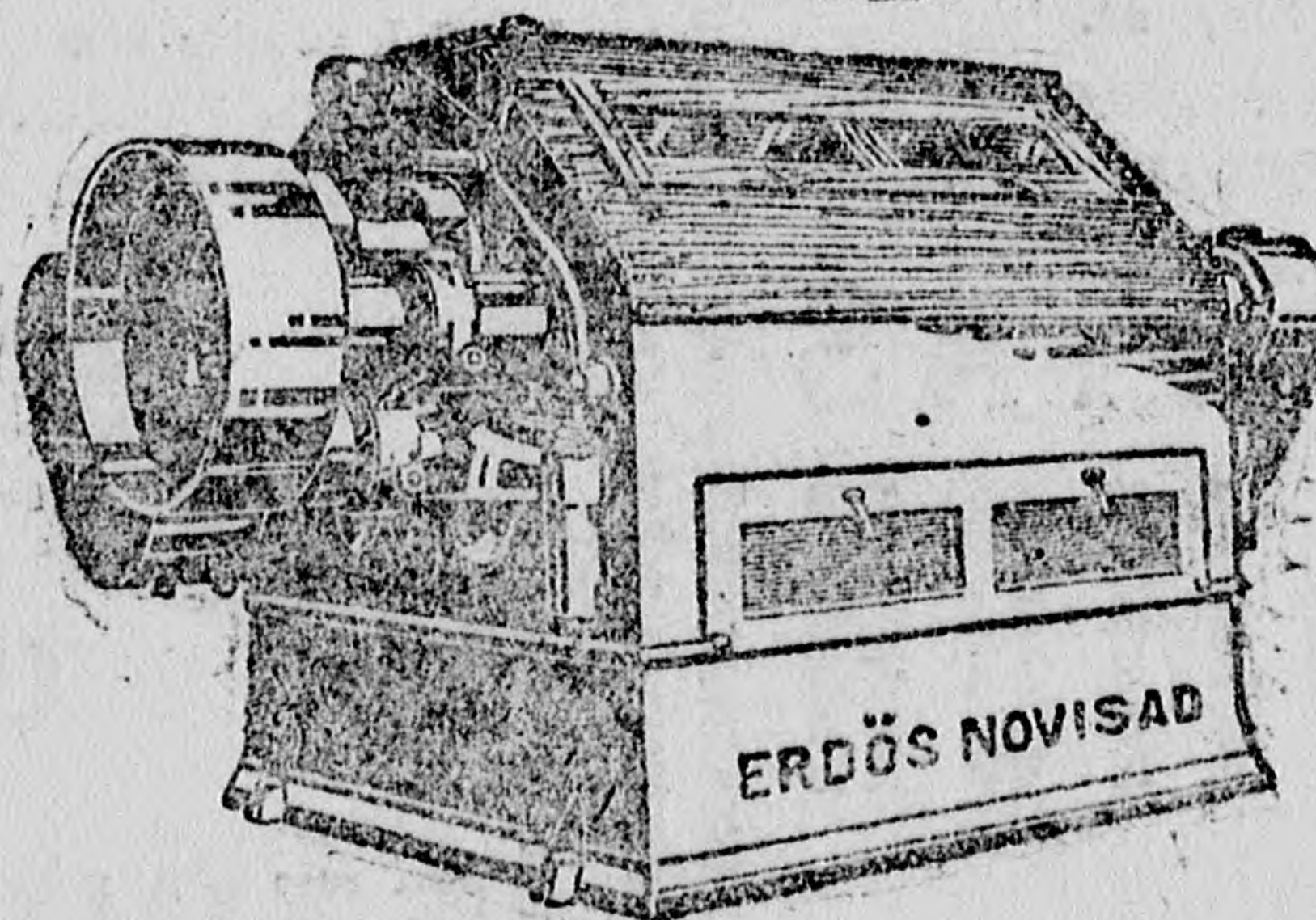
Első Novisadi Szappangyár

MALOMGÉPEK

GANZ HENGERSZÉKEK
MALOMKÖVEK
TRIEURÓK
SERLEGEK
HEVEDEREK

Svájci szitaselyem

Szivattyúk
Mezőgazdasági gépek

SZERSZÁMGÉPEK

„Mannesmann“- Művek lerakata gáz-, kazán- és furócsövekben

ESZTERGAPADOK
SCHAPING
FURÓGÉPEK
FAMEG#UNKÁLÓK
KÉZISZERSZÁMOK

Szivógáz- és benzin motorok

MINDENNEMŰ TECHNIKAI CIKKEK IPARI ÜZEMEKHEZ

Erdős Henrik és Társa

Telefonszám: 335. NOVISAD Temerinška ulica 8.

Tulhalmazott raktár miatt

férfi, fiu, női és leány filz- és szalmakalapok kaphatók melyen leszállított árban

LICH-salon
SOMBOR

Malom-szakm...
...és...
...állást...
„Perfek...
Schmolka...
daba Novisad...
put. 2. sz. intézendők.

UJ! UJ!
FRANCIA SZARÁSZ

a SZABÓMUNKÁSOK TERMELO SZÖVEKTEZETEBEN Subotica Jelašćeva u. 9. Szól d árak! Pontos kiszolgálás!

ELISMERTEN LEGJOBB PATKÁNYIRTÓ A

ZETA FOSZFORPASZTA

A patkányokat teljesen kiirtja. — Próbaküldemény 20 dinár ellenében.

ZETA D. D. SOMBOR

